Bundel - Raadsinformatiebijeenkomst van 11 april 2023

1 Vernieuwing standplaatsenbeleid

Tijdstip:19.30 - 20.45 uur
Locatie: Hal, Stadhuis Utrecht, Stadhuisbrug 1
Beleidsterrein: Economische Zaken / wethouder: Susanne Schilderman
Raadsinformatiebijeenkomst: de raad gaat in gesprek met standplaatshouders, vaste klanten die ook de sociale en maatschappelijke meerwaarde van deze ondernemers willen toelichten en eventueel juridisch adviseurs van standplaatshouders
Agendeerders:
David Bosch (PVV), Mariam Al-Saqaff (VVD), Bina Chirino (CU), Mohamed Talhaoui (PvdA), Ralph Peters (D66), Bert van Steeg (CDA), Anton Stam (Volt), Mahaar Fattal (GroenLinks), Juriaan Otto (EenUtrecht), Esma Kendir (Student & Starter) en Cees Bos (SBU)
Motivatie:
De agenderende fracties wensen een algemene RIB op 11 april 2023 over de situatie omtrent de standplaatshouders en het vervallen van hun vergunningen per 1 januari 2024. Aanleiding is o.a. de Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid en de uitkomsten van het debat van 23 maart 2023 in de commissie VOWE. Er is behoefte om tijdens deze algemene RIB de verschillende ondernemers te horen en geluiden op te halen om zo tot een constructieve oplossing te komen. Voor deze RIB wensen wij in ieder geval alle huidige standplaatshouders uit te nodigen en eventuele vaste klanten die ook de sociale en maatschappelijke meerwaarde van deze ondernemers willen toelichten. Ook eventuele juridische adviseurs van ondernemers zijn welkom.

Infoblad-info-en-bijdragen-deelnemers-WEB

1.1 Raadsvoorstel Wijzigingsbesluit APV Utrecht 2010, standplaatsen

Dossier 3261 voorblad

Raadsvoorstel Wijziging APV Utrecht 2010 ten behoeve van Standplaatsen.docx

Besluit tot wijziging Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen - DROP.docx

Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid.docx

Concept Nadere regel artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen - DROP.docx

Concept Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen -DROP.docx

Bijlage - Locatielijst bij Concept ‘Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen.pdf

Extern juridisch advies VBK advocaten over beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d. 8 maart 2023.pdf

1.2 Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid

Dossier 3358 voorblad

Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid.pdf

Bijlage - Locatielijst bij Concept ‘Aanwijzingsbesluit artikel 5.pdf

Extern juridisch advies VBK advocaten over beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d.pdf

Concept Aanwijzingsbesluit artikel 5.pdf

Concept Nadere regel artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen.pdf

2 Eerlijke ruimte voor lokale energie-initiatieven

Tijdstip:19.30 - 20.30 uur
Locatie: Grote Trouwzaal, Stadhuis Utrecht, Stadhuisbrug 1
Beleidsveld: Energie en klimaat / Lot van Hooijdonk
Agenderenden: Gert Dijkstra (EenUtrecht), Charlotte Passier (Volt), Veerle Smit (Volt), Ralph Peters (D66), Rachel Heijne (GroenLinks), Joachim Cornielje (PvdA), Kirsten Alblas (ChristenUnie), Gertjan te Hoonte (VVD), Jantine Zwinkels (CDA) en Partij voor de Dieren.
Motivatie:
Lokale energie-initiatieven hebben in de afgelopen paar jaar, mede op verzoek en met steun van de gemeente, diverse ideeën en soms ook plannen ontwikkeld waarmee lokaal warmte kan worden opgewekt en geleverd voor het verwarmen van woningen. Dit als mogelijk alternatief voor het centrale warmtenet c.q. de stadsverwarming van Eneco. Bij het beoordelen van deze alternatieven blijkt regelmatig dat de lokale warmte netten op prijs/prestatie – met het huidige systeem - slechter scoren dan het centrale warmtenet. Dit was het geval bij het plan Buurt warmtenet (2021) van de lokale energie-initiatieven NEV en KVA. Hun buurt warmtenet met duurzame bron bleek financieel niet haalbaar. In de vergelijking met aansluiting op het bestaande warmtenet wordt de financiering van duurzame bronnen voor het warmtenet niet meegenomen. Daardoor ontstaat een ongelijk speelveld voor alternatieven. De lokale energie-initiatieven NEV en KVA in Overvecht-Noord ontwikkelen nu een Hybride-Plus warmteplan voor hun buurten. Maar ook dat lijkt vast te lopen op bestaande stedelijke randvoorwaarden en aannames bij de ontwikkeling van het stadswarmtenet en de vergelijking met alternatieven. Dat roept vele vragen op.
Doel van de RIB (openbare informatie voor op de website – kort en bondig):
Raadsleden willen graag in gesprek met Utrechters en Utrechtse energie-initiatieven over hoe zij de toekomst zien van de lokale energie-initiatieven en hun plannen in Utrecht, gelet op het huidige speelveld en de 'concurrentie' met het centrale warmtenet c.q. de stadsverwarming van Eneco. Het gaat om organisaties zoals aangesloten bij Energie-U of de Community of Practice van Utrechtse Energiecoöperaties, waaronder NEV en KVA uit Overvecht. De raadsleden zijn nieuwsgierig naar de reactie hierop van de gemeente
De agenderende fracties willen graag een antwoord op de volgende vragen:
Wat is er nodig om te komen tot een gelijkwaardig speelveld waarin baten/lasten voor alternatieven, zoals die van de lokale energie-initiatieven, volledig integraal kunnen worden vergeleken met de aansluiting op het centrale warmtenet van Eneco c.q. de stadsverwarming?
Op welke manier kunnen we in deze baten/lasten vergelijking de voordelen van lokaal eigenaarschap van Utrechters en Utrechtse (bewoners)organisaties hierin waarderen en mee laten wegen in de integrale beoordeling? Anders gezegd, welke extra investering mag dat lokale eigenaarschap (met bijkomende baten) kosten?
Als lokale energievoorstellen zoals in Overvecht inderdaad niet concurrerend zijn, zoals wordt aangegeven in de reactie van het college op de SV 228/2022, wat betekent dit dan voor alle andere vergelijkbare lokale energie-initiatieven in de stad?
Op welke manier moet duurzaamheid worden afgewogen bij lokale energie-initiatieven ten opzichte van de aansluiting op stadsverwarming en op welke manier kunnen de inzichten die de NEV en KVA geven in hun standpuntennota verduurzaming stadsverwarming van september 2022 worden benut?
Met welke stedelijke randvoorwaarden dienen alternatieve energie-initiatieven zoals het Hybride-Plus plan van de NEV en KVA uit Overvecht Noord wel (en niet) rekening te houden, waarbij zij nog steeds voldoende ruimte overhouden om op zoek te gaan naar lokale duurzame alternatieven?

RIB-Lokale-energie-initiatieven-Concept-doc-Info-en-Bijdragen-deelnemers-WEB.docx

Presentatie-RIB-Ruimte-voor-Lokale-Energie-initiatieven-GU-WEB.pptx

2 Presentatie-Ruimte-voor-Buurtinitiatief-NEV-KVA.pptx

2.1 Beantwoording SV 2022 nr. 228

Beantwoording SV 2022 nr 228 over Eerlijke ruimte voor lokale energie-initiatieven.pdf

2.3 Standpuntnota verduurzaming stadsverwarming

Duurzame-stadsverwarming-standpunt-nota NEV en KVA-v1.0.pdf

3 Windmolens Rijnenburg

Tijdstip: 20.30 - 21.30 uur
Locatie: Grote Trouwzaal, Stadhuis Utrecht, Stadhuisbrug 1
Beleidsveld: Energie en klimaat / Lot van Hooijdonk
Agenderenden: Gert Dijkstra (EenUtrecht), David Bosch (PVV), Gertjan te Hoonte (VVD) en Cees Bos (Stadsbelang Utrecht)
Motivatie:
Lange tijd is voor de polder Rijnenburg en Reijerscop uitsluitend ingezet op een energiepark. Bij de start van het nieuwe college (2022) is er nu afgesproken dat het plan wordt aangepast en het energiepark gecombineerd zou moeten worden met nieuwbouw. Wat betekent dit voor de besluitvorming in de raad en de participatie van betrokkenen?
Doel van de RIB:
Het doel is tweeledig: (A) helder krijgen welke besluitvorming en participatie nu wel of niet nog nodig is en (B) scherp krijgen welke risico's er zijn die kunnen maken dat het energiepark er alsnog niet komt of de nieuwbouw vertraging oploopt.
• Welke (integrale) besluitvorming is nog nodig?
• Is alsnog een extra participatieronde nodig?
• Hoe voorkomen we een kostbare juridische strijd als daarvoor al duidelijk is dat windmolens er niet mogen komen.
• Wat is de invloed van de uitspraak van de rechter in Roermond waar het besluit van de gemeente om het plaatsen van drie windmolens goed te keuren is vernietigd?

RIB-windmolens-Rijnenburg-doc-Info-en-Bijdragen-deelnemers-WEB.docx

Presentatie-RIB-Windmolens-Bijdrage-BVRR.pptx

Presentatie-RIB-windmolens-BVRR.pptx

Presentatie-RIB-Windpark-de Laat.pptx

Presentatie-RIB-Windpark-Rijnenburg-en-Reijerscop-GU.pptx

Bijdrage-RIB-windmolens-Ongevallenlijst-Wind-atch.pdf

3.1 Beantwoording SV 2022 nr. 230

Beantwoording SV 2022 nr 230 over Onderbouwing en participatie Windmolens Rijnenburg en Reijerscop.pdf

Vernieuwing standplaatsenbeleid

Basisinformatie

Datum	11 april 2023
Gespreksleider	Gertjan te Hoonte
Tijd	19.30 – 20.45 uur
Zaal	Hal, Stadhuis
Soort bijeenkomst	Bespreken Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid en de uitkomsten van het debat van 23 maart 2023 in de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie (VOWE)
Werkvorm	Gesprek tussen raadsleden, standplaatshouders, vaste klanten die ook de sociale en maatschappelijke meerwaarde van deze ondernemers willen toelichten en eventueel juridisch adviseurs van standplaatshouders
Portefeuillehouder	Wethouder Susanne Schilderman
Betrokken ambtenaren/presentatoren	2 ambtenaren
Vervolg	Dit onderwerp is geagendeerd in de cie. VOWE d.d. 20 april 2023 Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar	Website gemeente en facebook
Deelnemers	47 deelnemers

Programma

19:30 – 19:40	Opening en voorstellen
19:40 – 20:00	Pitches van aanwezige ondernemers, juristen en klanten (1 minuut per pitch)
20:00 – 20:15	Vragen van raadsleden
20:15 – 20:40	Gesprek tussen raadsleden, ondernemers, juristen en klanten
20:40 – 20:45	Afronding en conclusie

Motivatie

Agendeerders

David Bosch (PVV), Mariam Al-Saqaff (VVD), Bina Chirino (CU), Mohamed Talhaoui (PvdA), Ralph Peters (D66), Hessel Stellinga (CDA), Anton Stam (Volt), Mahaar Fattal (GroenLinks), Jurriaan Otto (ÉénUtrecht), Esma Kendir (S&S) en Cees Bos (SBU)

De partijen PVV, VVD, CU, PvdA, D66, CDA en Volt, GroenLinks, EenUtrecht, Student & Starter en SBU wensen een algemene RIB op 11 april 2023 over de situatie omtrent de standplaatshouders en het vervallen van hun vergunningen per 1 januari 2024. Aanleiding is o.a. de Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid en de uitkomsten van het debat van 23 maart 2023 in de commissie VOWE. Er is behoefte om tijdens deze algemene RIB de verschillende ondernemers te horen en geluiden op te halen om zo tot een constructieve oplossing te komen. Voor deze RIB wensen wij in ieder geval alle huidige standplaatshouders uit te nodigen en eventuele vaste klanten die ook de sociale en maatschappelijke meerwaarde van deze ondernemers willen toelichten. Ook eventuele juridische adviseurs van ondernemers zijn welkom.

Bijdrage(n)

Deelnemer
Ik wil graag mijn zorgen met jullie delen voor alle jonge mensen (opvolgers) die aan het roer staan van deze zaken. Allemaal gezinnen met kinderen die zich een slag in de rondte werken om het allemaal rond te breien.
Wij zijn allemaal hardwerkende mensen die van vroeg tot laat aan het werk zijn om Utrecht zoveel mogelijk te laten leven en gezelligheid te brengen.
Wij zijn een luisterend oor voor onze klanten, en als er dan gevraagd wordt naar belevenissen van klanten vinden wij niet dat wij daar over naar buiten kunnen treden, een soort beroepsgeheim is dat.
Maar dat we een aanwinst zijn is een ding wat zeker is.
Ook vinden wij dat er over onze investeringen zo makkelijk wordt gedaan, €200.000 heb je niet zomaar terugverdiend hoor.
Ook vinden wij het heel verdrietig dat wij als leugenaar neergezet worden als wij zeggen dat er 10 jaar geleden gezegd is dat de standplaatsen gewoon doorgaan mits je je niet zou gedragen.
En we kunnen ook niet begrijpen waarom andere steden/plaatsen wel de standplaatsen gewoon voor 15/20 jaar verlengd worden?!
En dan dat we groen moeten worden, hoe groen wil je het hebben?
Nieuwe verkoopwagen, vragen als iemand om 2 porties Kibbelling vraagt of het in 1 zak mag , scheelt verpakkingsmateriaal en de klant geld , we doen allemaal zoveel mogelijk ons best . Maar nee, er wordt gesproken over houten wagens, mensen denk toch na!! Dat kan toch helemaal niet i.v.m. brandveiligheid.
Wij hopen op wijsheid van de gemeenteraad en dat dit rare plan teruggedraaid wordt.

Deelnemer
Als standplaatshouder op de Hindersteinlaan Vleuten wil ik de raad wijzen op het feit wat we al zo doen voor Vleuten. De Koningsdag wordt door ons al meer dan 15 jaar gesubsidieerd (Oranjevereniging Wilhelmina)
Ook de verschillende sportverenigingen doen nooit een tevergeefs beroep op ons.
Dus waar onder andere de Gemeente Utrecht subsidies stopten.
Hebben wij met verschillende standplaatshouders deze leegte ingevuld.
Dus standplaatshouders horen zeker bij de buurt nog niet gesproken over de verdere sociale contacten.

Deelnemer
Goed dat ik na het aanbieden van de petitie ook nog de mogelijkheid heb om een inhoudelijke bijdrage aan een raadsinformatiebijeenkomst over het standplaatsenbeleid te leveren.
De plannen van het college voor de standplaatsen zijn heel nadelig voor bestaande ondernemers. Het college wil het aantal standplaatsvergunningen beperken tot 87 vergunningen en de vergunningen van

bestaande ondernemers gaan herverdelen onder nieuwe en bestaande ondernemers. Twee jaar lang wil het college geen nieuwe standplaatsvergunningen verlenen.
De stukken die het college aan de gemeenteraad aangeleverd heeft, zijn niet de gemakkelijkste stukken om te lezen. Er staat veel juridische taal en opmerkingen in. Dat is wat ik van huis uit en als kaasboer duidelijk niet gewend ben. Ik heb de gewoonte om me op het kaas verkopen te concentreren. Is er iets moeilijks met belastingen of iets dergelijks dan raadpleeg ik mijn accountant. Wel begreep ik dat het plan van het college rond de standplaatsen mij en andere ondernemers zwaar treft.
Dat is ook de reden, dat ik aangaande het plan van het college rond de standplaatsen juridisch advies wilde hebben. In deze aangelegenheid is het dus zo, dat ik de afgelopen weken niet enkel zelf stukken bestudeerd en gelezen heb. Ik heb ervoor gekozen om een adviseur in te schakelen die de stukken die het college stuurt ook leest en beoordeelt. Over de Dienstenrichtlijn en over de vraag of de standplaatsvergunningen in Utrecht al of niet schaarse vergunningen zijn, hoorde ik veel interessante dingen.
Samengevat: wat het college wil, gaat in tegen het doel van de Dienstenrichtlijn. Het college legt de Dienstenrichtlijn en de jurisprudentie van de Raad van State verkeerd en in nadelige zin voor bestaande ondernemers uit. Er is voor ondernemers en consumenten veel beter beleid mogelijk.
Omdat ik veel dingen hoorde die duidelijk juridisch anders zijn dan het college aan de gemeenteraad meldt voelde ik wel: dit is informatie die ik ook met raadsleden moet delen. Dat heb ik dan ook in een brief van 10 maart 2023 gedaan en opnieuw in een schrijven van 30 maart 2023. Op 23 maart 2023 heb ik bovendien de gemeenteraad in een brief gevraagd inspraak over de door het college voorgestelde wijziging van de APV te verlenen. Ik hoop dat u mijn eerdere brieven gelezen hebt. Deze bijdrage bevat ook juridische informatie die ik ontvangen heb en wil doorgeven.
Vanavond wil ik aanvullend op mijn eerdere brieven nog enkele opmerkingen maken over de uitleg die het college van de Dienstenrichtlijn geeft en het plan van het college tot het beperken van het aantal beschikbare standplaatsvergunningen tot het lage aantal van 87 vergunningen.
Doel van de Dienstenrichtlijn is dat nieuwe ondernemers toegang tot een markt hebben. Dat is niet hetzelfde als gemeenten verplichten nieuwe ondernemers de mogelijkheid te geven om op een plek waar reeds een bestaande ondernemer waren verkoopt, waren te gaan verkopen. De Dienstenrichtlijn verplicht de gemeente Utrecht aan een nieuwe ondernemer die op een standplaats in Utrecht waren wil verkopen de mogelijkheid te bieden een standplaatsvergunning in Utrecht te krijgen. Waar die verkoop plaatsheeft en voor welke locatie die vergunning geldt, schrijft de Dienstenrichtlijn niet voor.
Wat wel voorgeschreven wordt, is dat op de Utrechtse markt voor standplaatsen ruimte moet zijn voor nieuwe ondernemers om toe te treden. Die toegang is er, als er standplaatsvergunningen beschikbaar zijn voor nieuwe ondernemers en aan nieuwe ondernemers ergens in de gemeente Utrecht een standplaatsvergunning verleend kan worden.
Wanneer er (blijvend) voor nieuwe ondernemers geen toegang tot de Utrechtse markt voor standplaatsen is, zijn standplaatsvergunningen in Utrecht schaars. Er is geen toegang voor nieuwe ondernemers tot de Utrechtse markt voor standplaatsen, als het aantal aanvragers van vergunningen hoger is dan het beschikbare aantal vergunningen.
Wat ik nu uit de stukken concludeer is dat het nu heel moeilijk is om een standplaatsvergunning in Utrecht te krijgen. Er zijn voor 77 locaties namelijk maar hoogstens 90 vergunningen beschikbaar. Dat is echt heel weinig voor een grote gemeente als Utrecht. De gemeente waar ik woon heeft ongeveer 10 % van de inwoners van Utrecht, maar wel meer dan 50 standplaatsvergunningen. De helft daarvan is aan bestaande ondernemers verleend. In mijn woonplaats kan een ondernemer makkelijker een standplaatsvergunning krijgen dan in Utrecht. Er zijn dus in mijn gemeente geen schaarse standplaatsvergunningen, want er is veel ruimte voor nieuwe ondernemers om een standplaatsvergunning te krijgen.
Omdat het college van Utrecht niet meer dan 86 standplaatsvergunningen wil verlenen, is het begrijpelijk dat nu in Utrecht gesproken wordt over schaarse vergunningen. Als het college een plan

heeft om twee jaar lang geen nieuwe standplaatsvergunningen te verlenen, dan is er namelijk geen toegang tot de Utrechtse markt voor standplaatsen.
Als ondernemer zeg ik dan tegen u als gemeenteraad: vraag het college / geef het college opdracht om een eind te maken aan het vreemde beleid om het aantal vergunningen te beperken tot 86 en het aantal vergunningen voor Vleuten zelfs sterk te verlagen. Wanneer een normaal aantal vergunningen voor een gemeente als Utrecht beschikbaar is, dat is meer dan tweehonderd vergunningen, zijn de vergunningen helemaal niet schaars en er is toegang tot de Utrechtse markt voor standplaatsen voor nieuwe ondernemers en wordt aan de Dienstenrichtlijn voldaan. Op korte termijn, binnen een half jaar, is het al mogelijk om het aantal beschikbare vergunningen met tientallen te verhogen.
Ook kan het college ervoor kiezen om het huidige veel te lage maximum te veranderen in een minimum te verlenen aantal standplaatsvergunningen en in een beleidsregel aangeven dat meer vergunningen verleend kunnen worden als op een locatie de verkeer – en parkeersituatie dat toelaat.
Bovendien hoop ik, dat u het college vraagt om het uitgangspunt van de Dienstenrichtlijn: vergunningen worden voor een onbepaalde tijd verleend, in de praktijk ook toe te passen en aan nieuwe ondernemers vergunningen voor onbepaalde tijd te gaan verlenen.
Twee overzichten van standplaatsen met elkaar vergeleken. Een overzicht met de standplaatsen die in 2010 verleend werden en een overzicht met de standplaatsen die het college in 2024 wil verlenen. Ik zie opmerkelijke verschillen. In het overzicht van de standplaatsvergunningen die het college in 2024 wil verlenen, staan voor de Hindersteinlaan in Vleuten zes vergunningen minder vermeld. Voor de Oranjelaan in De Meern staan drie vergunningen minder vermeld.
Het raadsvoorstel heeft het erover dat standplaatsen alleen daar toegestaan zijn waar het bestemmingsplan dat toelaat.
Op welke locaties in Utrecht zijn volgens het bestemmingsplan standplaatsen en/of markten toegestaan?
Volgens mij zou het logisch zijn dat op locaties waar markten toegestaan zijn ook standplaatsen toegestaan zijn. Standplaatsen staan vaak ook bij winkels.
Het college heeft het erover dat interne juristen veel jurisprudentie gebruikt hebben ter voorbereiding van het nieuwe standplaatsenbeleid.
Om welke jurisprudentie van de Raad van State gaat het?
Waarom wordt geen melding gemaakt van de Conclusie van de Advocaat-Generaal Widdershoven over schaarse vergunningen?
Ik zie dat de definitie van schaarse vergunningen die het college hanteert afwijkt van de definitie van schaarse vergunning van de Raad van State. De definitie van schaarse vergunning die de Raad van State hanteert, is: een vergunning is schaars als het aantal aanvragers groter is dan het beschikbare aantal vergunningen. In die situatie is de markt voor nieuwe toetreders gesloten.
Heel opvallend is dat het advies van het advocatenkantoor VBK geen melding maakt van deze definitie van schaarse vergunning die de Raad van State hanteert en ook niet de inhoud van de conclusie van de Advocaat-Generaal van de Raad van State over schaarse vergunningen gebruikt heeft bij het opstellen van het advies aan het college.
In het advies van VBK wordt het verlengen van de bestaande vergunningen niet toegestaan geacht. Opmerkelijk genoeg baseert het advies dit op jurisprudentie van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (CBB) en op één uitspraak van de Raad van State.
De jurisprudentie van het CBB heeft betrekking op technisch schaarse vergunningen.
De Dienstenrichtlijn kent ook technisch schaarse vergunningen welke onder artikel 12 van de Dienstenrichtlijn vallen. Vergunningen die onder artikel 12 van de Dienstenrichtlijn vallen, moeten altijd voor een beperkte periode verleend worden.
Bij vergunningen zoals standplaatsvergunningen die onder artikel 11 van de Dienstenrichtlijn vallen, geldt volgens de Dienstenrichtlijn als uitgangspunt dat deze voor een onbepaalde tijd verleend moeten worden.

In het advies van het advocatenkantoor valt op dat gesproken wordt over beleidsmatig schaarse vergunning, maar vervolgens wordt op pagina 3 in een noot naar artikel 12 van de Dienstenrichtlijn verwezen.
VBK vermeldt in het advies niet, dat in de uitspraak van de Raad van State over een standplaats in Veere (ECLI:NL:RVS:2020:1467) geen melding wordt gemaakt van een schaarse vergunning. Ook betrekt de Raad van State de Dienstenrichtlijn niet in de overwegingen. Verder was het hoger beroep ingediend door een winkel die stelde schade te lijden door de verkoop van frites door een standplaatshouder. Het geschil heeft volgens rechtsoverweging 7 betrekking op de toepassing van artikel 4:84 van de Awb.
VBK geeft in het advies aan, dat, als er een limiet aan het aantal vergunningen gesteld is, er sprake is van schaarse vergunningen. Jurisprudentie van de Raad van State laat echter zien, dat de Afdeling aan de hand van de lokale situatie beoordeelt of er sprake is van schaarse vergunningen. Wanneer het aantal aanvragen om vergunningen hoger is dan het aantal beschikbare vergunningen oordeelt de Raad van State, dat sprake is van schaarse vergunningen. In zo'n situatie is de toegang tot de markt afgesloten voor nieuwe ondernemers en moet er dus ruimte worden geboden voor nieuwe ondernemers om op termijn toe te treden tot de markt.
Een voorbeeld van een uitspraak waarin de Raad van State aan de hand van de lokale situatie oordeelt, dat sprake is van schaarse vergunningen, is de uitspraak van de Raad van State van 7 december 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3606) in een hoger beroep dat ging over een geschil over de afwijzing van een aanvraag om een vergunning voor een standplaats tijdens het carnaval in 2020, 2021 en 2022 in de binnenstad van 's-Hertogenbosch. Uit rechtsoverweging 4.1 blijkt duidelijk, dat de Afdeling oordeelt dat een vergunning schaars is, als het aantal aanvragers hoger is dan het aantal beschikbare vergunningen. Hieronder geef ik rechtsoverweging 4.1 in het geheel weer:
4.1. Het college heeft meer inschrijvingen ontvangen dan dat er standplaatsen beschikbaar waren. De standplaatsvergunningen waren daarom schaarse vergunningen. Zoals de Afdeling heeft overwogen in de uitspraak van 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927, geldt in het Nederlands recht een rechtsnorm die ertoe strekt dat bij de verdeling van schaarse vergunningen door het bestuur op enigerlei wijze aan (potentiële) gegadigden ruimte moet worden geboden om naar de beschikbare vergunning(en) mee te dingen. Deze rechtsnorm is gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. Om die gelijke kansen te realiseren moet het bestuur een passende mate van openbaarheid verzekeren met betrekking tot de beschikbaarheid van de schaarse vergunning, de verdelingsprocedure, het aanvraagtijdvak en de toe te passen criteria. Het bestuur moet hierover tijdig voorafgaand aan de start van de aanvraagprocedure duidelijkheid scheppen, door informatie over deze aspecten bekend te maken via een zodanig medium dat potentiële gegadigden daarvan kennis kunnen nemen.
In mijn brief aan de gemeenteraad van 30 maart 2023 heb ik er reeds op gewezen, dat VBK in het advies geen aandacht besteed heeft aan de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 21 februari 2020 (ECLI:NL:RBMNE:2020:1330) waaruit blijkt, dat het college van Utrecht in 2018 ten onrechte aanvragen afgewezen had om bestaande vergunningen voor botenverhuur voor onbepaalde tijd te verlengen.
Als ondernemer hoop ik, dat u als gemeenteraad ervoor bent dat de bestaande vergunningen van standplaatsondernemers voor onbepaalde tijd verlengd worden en dat tegelijk het aantal beschikbare standplaatsvergunningen sterk wordt uitgebreid.

Deelnemer
Het is oktober en onze dochters (4 en 8 jaar) komen enthousiast de kamer binnen rennen:" Papa, mama, de oliebollenkraam is er weer!". Zo gaat het al jaren.
Ik woon nu zo'n 15 jaar bij de Amsterdamsestraatweg, eerst in de Bremstraat en vanaf 2012 aan het Van Beuningenplein. Tot een jaar of drie geleden was ik een regelmatige klant van de oliebollenkraam (elk jaar van uitstekende kwaliteit oliebollen, appelflappen en appelbeignets maakte mij een

herhaalaankoper). Door een vervelend voorval heb ik een betere band met de eigenaren gekregen. Door twee types die zich naast ons huis verborgen hielden, zijn ze toen overvallen. Daarop ben ik samen met de buren die verdomhoek stevig gaan snoeien, heb tegels gewipt, vrolijke aanplant gedaan, lamp aan de muur gehangen en sinds dit jaar een muurschildering laten maken. Want deze aardige mensen mag dit niet nog eens overkomen. De buren hebben een felle bouwlamp opgehangen, want ook zij waren van mening dat deze mensen niet met angst hun beroep uit hoefden te oefenen aan het Van Beuningenplein. Hoe fijn was het dan ook dat ze gewoon zijn gebleven en het Van Beuningenplein is een vrolijk hoekje rijker.
De eigenaren van de oliebollenkraam hebben hun sociale toegevoegde waarde in de wintermaanden. Ze weten precies wie waar woont en voeren zo overdag, terwijl wij en de meeste buren aan het werk zijn sociale controle. Ik vind het heel fijn en een veilig idee dat ze een oogje in het zeil houden. In die bijna twaalf jaar dat wij er wonen, is het Van Beuningenplein gevrijwaard van vervelende zaken. En ik denk dat de aanwezigheid de eigenaren met hun oliebollenkraam daar zomaar een aandeel in hebben.
Ze zijn zo verzorgd, hun kraam is altijd netjes, ze ruimen alles eromheen dagelijks op, geen vieze baklucht en in al die jaren zie ik alleen maar gezelligheid rond de kraam. Zelfs op oudejaarsdag, terwijl het hartstikke druk is, hebben ze alles onder controle en is alles weer keurig opgeruimd voor de Oud & Nieuw gezelligheid op straat en het Van Beuningenplein.
In de vier maanden dat de eigenaren er zijn met hun oliebollenkraam voelt het als dat het Van Beuningenplein twee fijne bewoners en buren rijker is en ik vertrouw erop dat dat nog jaren zo mag blijven.

Deelnemer

Geachte wethouder, beste mevrouw Schilderman,
Hierbij vraag ik u via deze formele weg, in uw functie als wethouder, om de aangekondigde maatregel om Utrechtse standplaatsen op Europees niveau te verloten, volgens de Europese wetgeving, niet uit te voeren.
Het kan niet zo zijn dat een maatregel, op Europees niveau bedacht, op regionaal niveau kan leiden tot werkloosheid of onmeetbare schade aan regionaal cultureel erfgoed.
Ik vertrouw erop dat de gemeente Utrecht het aandurft om tegen deze Europese wetgeving in, eigen wet- en regelgeving toe te passen op maat, omdat Utrecht staat voor haar ondernemers en trots is op wat zij, vaak al generaties lang, de stad brengen.
Mijn eerste baantje had ik als veertienjarige bij de IJssalon Venezia aan de Oudegracht, bij Italo de Lorenzo. Nonno kwam vaak langs. The godfather van de Italiaanse ijssalon in Nederland dronk zijn Spa rood ongekoeld. ‘Due capuccini!’ leerde ik van Romana en hele kilometers liep ik ermee over die brug op zaterdagen. Duizenden ijsjes schepte ik met bolletjes vanielie, vanielje of gewoon stratelli of bûhnaon.
Iédereen in Utrecht heeft een persoonlijke herinnering aan Venezia en niemand in Utrecht begrijpt wat er nu gebeurt. Venezia is niet alleen regionaal, maar nationaal cultureel erfgoed. Hun, ónze, Utregse ijssalon, staat nota bene in het Openluchtmuseum.
Mevrouw Schilderman, borg toch de trots van al die Utrechters en herzie de voorgenomen maatregel om de plekken voor standplaatshouders te verloten. Ik hoop echt dat u dat zal doen, namens al die stadsgenoten, al die Utregse jochies en wijffies, al die ijsliefhebbers en om te laten zien dat de gemeente voor haar stad durft te kiezen.
Ik wens u wijsheid toe en hoop in de zomer met u aan de gracht samen een ijsje te eten, vannili en aorebej, met slagroom in het hoorntje om terug te kijken op een woelige paar weken en vooruit te kijken naar de honderdste verjaardag van Ijssalon Venezia in het centrum van Utrecht op de Oudegracht in 2028.

Deelnemer
Behoud de standplaatsen voor iconische en gezichtsbepalende ondernemers die al generaties lang het Utrechtse straatbeeld sieren.
Kies voor Utrecht!

Deelnemer
Staan met kaas op de standplaats Poortstraat wittevrouwen wijk op zaterdag. Grote omzet verlies/ medewerkers ontslaan… sociale netwerk van de buurt valt weg

Deelnemer
Wij runnen al zo'n 40 jaar de oliebollenkraam aan de Amsterdamsestraatweg te Utrecht.
Het is 2013 en de Vergunning wordt verlengd voor 10 jaar. Dit was om van het papierwerk af te zijn en het gemakkelijker te maken voor gemeente en onszelf. Er wordt op dat moment niet gesproken over opnieuw te moeten inschrijven. Nu kregen we op zeer kort termijn te horen dat het niet meer verlengd wordt.
Als het 2023 is gaan wij er vanuit dat het weer automatisch verlengd wordt zoals voorgaande jaren. Hier ziet de gemeente vanaf en wij hopen op een overgangstermijn, voor een langere periode zoals in verschillende gemeentes reeds is gebeurd.
Wij zijn altijd netjes geweest en er zijn nooit klachten. We hebben zelfs wat gedaan aan de afwatering in verband met het milieu. Daarop is het hoofd vergunning nog wezen kijken en kregen wij onze goedkeuring.
Wat het voor ons betekend dat wij dus 3,5 maand geen inkomen hebben als het niet verlengd wordt. Al onze investeringen voor niks zijn geweest, want ieder jaar doen we wel iets aan de verkoopwagen op het gebied van investering.
Dus wij zijn zelf maar handtekeningen op gaan halen, want wij vroegen ons af, wat vindt de buurt waar wij staan er eigenlijk van dat wij misschien weg moeten?
Het ophalen van de handtekeningen was hartverwarmend. Mensen tekenen massaal en willen ons niet kwijt. Zo'n 500 handtekeningen in een paar uur tijd. Wij zijn voor de omwonende eigenlijk buurtgenoten. Zoals iedere standhouder op zijn/haar "eigen plek".
Er zijn met ons 2 buurtbewoners meegekomen zij wonen nabij de kraam, zij doen ook hier hun verhaal.

Raadsinformatiebijeenkomst

Dossiernummer	3261
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 april 2023
Agendapunt	1.1
Titel	Raadsvoorstel Wijzigingsbesluit APV Utrecht 2010, standplaatsen
ID	3455
Behandelend ambtenaar	Silfhout, Lysbeth van
Telefoon	14030
E-mail	lysbeth.van.silfhout@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Thema	Economie
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Economische Zaken
Referendabel	Ja
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	**11 april 2023**
Gemeenteraad	22 juni 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Wijziging Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Beleidsveld	Economie
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Lysbeth van Silfhout
Kenmerk	10523085
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De wijziging Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, Standplaatsen vast te stellen, met als (belangrijkste) wijzigingen:
   a. het toevoegen van de aanwijzingsbevoegdheid van het college voor de locaties waar standplaatsen mogen worden in genomen,
   b. het mobiele karakter van een standplaatsvergunning beter te borgen, en
   c. het samenvoegen en vereenvoudigen van de artikelen in afdeling 5.3 van APV.
   d. het onderscheid tussen venten en het innemen van een standplaats aan te passen anders vorm te geven zodat dit verschillende activiteiten zijn.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
Per 31 december 2023 verlopen de huidige standplaatsvergunningen op gemeentegrond. De nieuwe vergunningen moeten verleend worden in lijn met de Europese Dienstenrichtlijn, door Nederland vastgelegd in de Nederlandse Dienstenwet. In 2013 heeft het college de vergunningen verleend voor 10 jaar, met voorrang voor zittende standplaatshouders, als overgangsperiode naar een nieuwe toedeling. Hieruit volgt dat de vergunning niet nog een keer verlengd kan worden. Voor een nieuwe procedure van vergunningverlening moet de Algemene plaatselijke verordening worden gewijzigd.

Context
Aanleiding
In Utrecht hebben we op grond van de Algemene plaatselijke verordening 81 standplaats-vergunningen verleend op gemeentegrond (peildatum 1 januari 2023). Deze vergunning is nodig voor het innemen van een standplaats in de openbare ruimte voor bijvoorbeeld de verkoop van kaas of vis. Dit betreft overigens niet de vergunning voor het innemen van een standplaats op een markt die worden ingesteld op basis van artikel 160 Gemeentewet. De vergunningen voor deze vaste standplaatsen eindigen allemaal per 1 januari 2024. De nieuwe vergunningen moeten verleend worden in lijn met de Europese Dienstenregeling, door Nederland vastgelegd in de Nederlandse Dienstenwet. In 2013 heeft het college de vergunningen verleend voor 10 jaar, met voorrang voor zittende standplaatshouders, als overgangsperiode naar een nieuwe toedeling. Hieruit volgt dat de vergunning niet nog een keer verlengd kan worden. Om ook na 2023 nieuwe standplaatsen in de stad te hebben, gaan we de vergunningen opnieuw verlenen. De standplaatsvergunning is een schaarse vergunning. De Europese Dienstenrichtlijn en de Nederlandse Dienstenwet zijn hierop van toepassing. Dat betekent dat vaste standplaatsen op een zodanige wijze moeten worden gegund dat iedereen zo'n vergunning kan aanvragen. Alle aanvragers, zittend of nieuw, moeten gelijke kansen hebben. In totaal staan op de nieuwe locatielijst 77 standplaatslocaties waarvoor 86 nieuwe vergunningen worden uitgegeven. Op een aantal locaties gaat het om meerdere vergunningen (stadagen).

Juridische context
Wijziging Algemene plaatselijke verordening
De voorgestelde wijziging van de Algemene plaatselijke verordening (hierna: APV) vormt de juridische basis voor het verlenen van standplaatsvergunningen. De raad heeft de bevoegdheid om de APV te wijzigen. Op grond van de APV kan het college nadere regels stellen voor het aanvragen en verlenen van een standplaatsvergunning. Hierin wordt onder andere de verdeelmethodiek opgenomen, zodat bij het uitgeven van nieuwe vergunningen wordt voldaan aan de Dienstenrichtlijn. Het college heeft een concept nadere regel en aanwijzingsbesluit vastgesteld, deze zijn bijgevoegd bij dit voorstel. De standplaatsvergunning dient om te voorkomen dat de openbare orde wordt verstoord en overlast wordt tegengegaan. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld: geluidsoverlast, stankoverlast, verkeershinder en overlast door zwerfafval. De concept nadere regels, het aanwijzingsbesluit en de raadsbrief waarin het college deze toelicht zijn opgenomen als informatieve bijlage.

Effect Dienstenrichtlijn
De Dienstenrichtlijn is in 2006 in werking getreden. Eind 2009 moesten alle lidstaten van de EU deze richtlijn hebben geïmplementeerd, zodat er een interne markt voor diensten kon ontstaan. Het doel van de richtlijn is dat dienstverleners, zowel personen als bedrijven, gemakkelijk binnen de gehele Europese Unie diensten kunnen verrichten. De reikwijdte van het begrip 'dienst' is uitgebreid, waardoor economische activiteiten die voorheen niet als een dienst werden beschouwd, dat nu wel worden. Zo moet de detailhandel in goederen inmiddels ook als dienst worden gezien. Standplaatsen zijn een vorm van detailhandel en vallen daarom onder de werking van de dienstenrichtlijn. De Europese Dienstenrichtlijn is in Nederland omgezet in de Dienstenwet. Vergunningen zijn schaars indien het gemeentebestuur een maximum aan het aantal te verlenen vergunningen stelt. Voor standplaatsen geldt in het belang van de openbare orde een maximumstelsel.

Jurisprudentie schaarse vergunningen
In 2016 is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het bestaan erkend van een nationale rechtsnorm die gevolgen heeft voor de besluitvorming over schaarse vergunningen (ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927, Speelautomatenhal Vlaardingen). Het gelijkheidsbeginsel betekent volgens deze uitspraak voor de verdeling van schaarse vergunningen dat het gemeentebestuur aan (potentiële) gegadigden gelijke kansen moet bieden om in aanmerking te komen

voor deze vergunningen. Om een eerlijk speelveld, concurrentie en innovatie te kunnen borgen, is het van belang dat vergunningen voor het gebruik van schaarse middelen (zoals de openbare ruimte) niet een onbepaalde duur hebben.
Er is inmiddels verdergaande jurisprudentie over schaarse vergunningen. Deze jurisprudentie en de implicatie daarvan is uitgebreid bestudeerd. Daaruit en uit het bijgaande externe juridisch advies blijkt voor de Utrechtse situatie dat zowel zittende vergunninghouders als lokale ondernemers geen enkele voorrangspositie mogen krijgen bij de toedeling. Dit is ook bevestigd door de minister van EZK eind januari 2023 als antwoord op vragen uit de Tweede Kamer. Zij onderschrijft daarin het bestaan van de Europese regelgeving en de noodzaak die te volgen. Het gemeentebestuur kan niet anders dan deze regels te volgen en zittende én nieuwe ondernemers een kans te geven op een standplaats.

Beslistermijn
Het college kan pas starten met de formele aanvraagprocedure zodra de APV in werking is getreden. Spoedige besluitvorming is van belang om zo snel mogelijk duidelijkheid te kunnen geven aan vergunninghouders, nieuwe ondernemers en inwoners. Gezien het feit dat deze wijziging referendabel is geldt een uitgestelde inwerkingtreding van 5 weken na het raadsbesluit. Hoe eerder de raad heeft besloten over deze APV-wijziging, hoe eerder het proces van uitgifte kan starten. Niet besluiten betekent dat we op 1 januari 2024 geen standplaatshouders meer in de stad op gemeentegrond hebben met een vergunning.

Beoogd effect
Door toevoegen van de aanwijzingsbevoegdheid wordt de juridische basis voor de nadere regels en het aanwijzingsbesluit van het college voorzien, en is de APV up-to-date en voor standplaatsen in lijn met de modelverordening van de VNG.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Raadsvoorstel – vastgesteld 11 juli 2013
Simpeler en doeltreffender standplaatsenbeleid; afschaffen Standplaatsverordening

Schriftelijke vragen:
SV 2019 nr. 233 over De Markt (met antwoord)
SV 2022 nr.137 Onzekere tijden voor standplaatshouders (met antwoord)
SV 2022 nr. 229 Standplaatsen voor marktkooplui (met antwoord)
SV 2023 nr. 15 Nieuwe Europese regels nekken ondernemers met standplaats, wat zit erachter (met antwoord)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De wijziging Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, Standplaatsen vast te stellen, met als (belangrijkste) wijzigingen: a. het toevoegen van de aanwijzingsbevoegdheid van het college voor de locaties waar standplaatsen mogen worden in genomen, b. het mobiele karakter van een standplaatsvergunning beter te borgen, en c. het samenvoegen en vereenvoudigen van de artikelen in afdeling 5.3 van APV. d. het onderscheid tussen venten en het innemen van een standplaats aan te passen anders vorm te geven zodat dit verschillende activiteiten zijn.
Argumenten	
1.1	Door toevoegen van de aanwijzingsbevoegdheid wordt de juridische basis voor de nadere regels en het aanwijzingsbesluit van het college voorzien
	Op basis van de gewijzigde APV kan het college in nadere regels stellen met betrekking tot de wijze van uitgifte van vergunningen en is het college ook bevoegd

	de locaties aan te wijzen waar vaste- en seizoensstandplaatsen mogen worden ingenomen.
1.2	Met deze aanpassingen worden de bepalingen in de APV met betrekking tot het onderwerp standplaatsen geactualiseerd
	Hiermee sluiten de bepalingen in de APV weer aan bij de huidige situatie in de stad en voor standplaatsen in lijn met de modelverordening van de VNG.
Kanttekening	
1.1	Om in de toekomst te kunnen selecteren op basis van kwalitatieve criteria, is mogelijk nog een wijziging van kaders nodig
	Om de overgang voor huidige standplaatshouders niet nog ingrijpender te maken is het voorstel van het college de uitgifte nu te doen via loting. Het college werkt echter ook aan toevoeging van circa 10 nieuwe standplaatsen waarbij een nieuwe manier van selectie wordt toegepast, waarmee ze invulling geeft aan het coalitieakkoord waarin staat dat ‘partijen die aanzienlijk duurzaam en circulair opereren een streepje voor hebben’. Dit kan betekenen dat tussentijds de selectiemethode voor nieuwe standplaatsen wijzigt, zowel voor deze circa 10 nieuwe plekken als ook bij de uitgifte van standplaatsen die vrijkomen in de loop der jaren (bijvoorbeeld bij tussentijdse opzegging). Dit kan betekenen dat de kaders in de APV (of daarbuiten) opnieuw moeten worden gewijzigd. Het college zal hiertoe in dat geval een voorstel doen aan de gemeenteraad.

Financiën
De kosten van ambtelijke inzet op dit dossier worden gedekt uit de programma’s Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen en Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.
De leges blijven ongewijzigd.

Vervolg
Na het besluit tot wijziging van de APV voor standplaatsen stelt het college de Nadere regel en het aanwijzingsbesluit definitief vast. Hierna stelt het college de mogelijkheid tot het aanvragen van een vergunning zo snel mogelijk open en start het proces van toedeling voor de huidige standplaatsen.

Het college gaat daarnaast aan de slag om binnen twee jaar een voorstel aan de raad te doen voor circa 10 nieuwe standplaatsen op gemeentelijke grond. Bij nieuwe vergunningverlening is het de bedoeling invulling te geven aan wat hierover staat in het coalitieakkoord: ‘Partijen in de stad die bij een aanbesteding of vergunningaanvraag laten zien aanzienlijk duurzaam en circulair te opereren, hebben een streepje voor’. Hiermee wordt in de komende tien jaar tussentijds toegewerkt naar een mogelijk ander systeem van beoordeling voor nieuw uit te geven vergunningen voor deze tien plaatsen, en ook bij uitgifte van plaatsen die vrijkomen (bijvoorbeeld bij tussentijdse opzegging).
Het college onderzoekt hierbij ook de mogelijkheden rondom duurzame leges. Het college zal in het geval van wijziging van deze kaders een voorstel hiertoe doen aan de gemeenteraad.

Participatie
Over specifiek de wijziging van de APV heeft geen participatie plaatsgevonden. Over de wijziging van het standplaatsenbeleid heeft de raad in 2013 reeds besloten dat alle vergunningen zouden aflopen per 1 januari 2024. De vergunninghouders zijn in 2013 en in oktober 2022 (opnieuw) geïnformeerd over het aflopen van de vergunningsperiode, en het voornemen van de gemeente om het beleid te wijzigen. Naar aanleiding daarvan is veel contact met individuele ondernemers geweest waarin ze hun vragen en zorgen hebben kunnen uiten. Er is op 16 maart een bijeenkomst georganiseerd om de standhouders verder te informeren over de huidige stand van zaken en met hen daarover het gesprek aan te gaan. Na gesprek in de raad zal nog opnieuw een bijeenkomst gehouden worden over het vervolg.

Communicatie
Zodra (na bespreking in de raad) definitief kan worden vastgesteld welke toedelingsmethode gaat worden gebruik, worden de vergunninghouders hierover geïnformeerd. Ook wordt het besluit kenbaar

gemaakt en zorgen we voor een eenvoudig proces, toegankelijk via de website. We bieden persoonlijke hulp bij het aanvragen van een vergunning aan, als blijkt dat daar behoefte aan is.

Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Besluit tot wijziging Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, Standplaatsen

Bijlagen informatief
- Raadsbrief ‘Vernieuwing Standplaatsenbeleid’
- Bijlage - Concept ‘Nadere regel artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen’
- Bijlage - Concept ‘Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen
- Bijlage – Locatielijst bij Concept ‘Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen
- Bijlage - Extern juridisch advies van VBK advocaten met onderwerp Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d. 8 maart 2023

Besluit tot wijziging van Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

De raad van de gemeente Utrecht

- Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 maart 2023;
- Gelet op afdeling 5.3 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2020 en artikel 149 Gemeentewet;

Overwegende dat:

- de verleende vergunningen voor het innemen van een standplaats per 1 januari 2024 van rechtswege vervallen en nieuwe vergunningen uitgegeven kunnen worden;
- het wenselijk is het onderscheid tussen venten en het innemen van een standplaats anders vorm geven zodat dit verschillende activiteiten zijn;
- het ambulante karakter van een standplaatsvergunning beter geborgd kan worden;

Besluit de Algemene plaatselijke verordening 2010 als volgt te wijzigen:

Artikel I

De Algemene plaatselijke verordening 2010 wordt als volgt gewijzigd:

A. Na afdeling 5.2 wordt een afdeling ingevoegd, luidende:

   Afdeling 5:2A Venten

B. In afdeling 5:2aA Venten worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

   Artikel 5:11a Definitie

   1. In deze afdeling wordt onder venten verstaan het in de uitoefening van de ambulante handel te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten op een openbare en in de open lucht gelegen plaats of aan huis, waarbij de venter in beweging is en zijn waren voortdurend vanaf een andere plaats aanbiedt;
   2. Onder venten wordt niet verstaan:
      a. het aan huis afleveren van goederen in het kader van de exploitatie van een winkel als bedoeld in artikel 1 van de Winkeltijdenwet;
      b. het te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel het aanbieden van diensten op jaarmarkten en markten als bedoeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder g, van de Gemeentewet;

c. het te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel het aanbieden van diensten op een standplaats als bedoeld in artikel 5:13.

Artikel 5:11b Ventverbod

1. Het is verboden zonder vergunning van het college te venten.
2. Het verbod is niet van toepassing op:
    a. situaties waarin wordt voorzien door artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994;
    b. het venten met gedrukte of geschreven stukken waarin gedachten en gevoelens worden geopenbaard.

C. Artikel 5.12 komt te luiden:

Artikel 5.12 Begripsbepalingen

1. In deze afdeling wordt verstaan onder:
    - standplaats: het vanaf een vaste plaats op een openbare en in de openlucht gelegen plaats te koop aanbieden, verkopen, afleveren of promoten van goederen dan wel diensten, zowel commercieel als niet-commercieel, gebruikmakend van verplaatsbare fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel.
2. Onder standplaats wordt niet verstaan:
    a. een vaste plaats op een jaarmarkt of markt als bedoeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder g, van de Gemeentewet;
    b. een vaste plaats op een evenement als bedoeld in artikel 5:30 eerste lid van deze verordening.

D. Artikel 5:13 komt te luiden:

5.13 Standplaatsvergunning en weigeringsgronden

1. Het is verboden zonder vergunning van het college een standplaats in te nemen of te hebben.
2. Het college kan met het oog op de belangen bepaald in artikel 1:8 van de verordening nadere regels stellen voor het aanvragen en verlenen van een standplaatsvergunning.
3. Het college wijst de locaties aan waar vaste- en seizoenstandplaatsen mogen worden ingenomen. Per locatie stelt het college de sta-dag(en) en de afmetingen van de standplaats vast.
4. Het college weigert de vergunning wegens strijd met een geldend bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan, voorbereidingsbesluit.
5. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan de vergunning worden geweigerd als:
    a. de standplaats hetzij op zichzelf, hetzij in verband met de omgeving niet voldoet aan redelijke eisen van welstand;
    b. de aanvrager beneden de 18 jaar is.

E. Artikel 5:14 vervalt.

F. Na artikel 5:14 wordt artikel 5:14aa ingevoegd, luidende:

Artikel 5:14 aa Toestemming rechthebbende

Het is de rechthebbende op een perceel verboden toe te staan dat daarop zonder vergunning van het college een standplaats wordt of is ingenomen.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking vijf weken na bekendmaking in het gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>

De burgemeester
Sharon A.M. Dijksma

De griffier,
Merel van Hall

Bijlage:
Overzicht van de wijzigingen in Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010

Bestaande tekst:	Nieuwe tekst
	Afdeling 5:2A Venten
Artikel 5.12 Begripsbepalingen 1.In deze afdeling wordt onder straathandel verstaan: a. ambulante handel (of venten): het in de uitoefening van de ambulante handel te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aanbieden op een openbare telkens wisselende plaats of aan huis; b. vaste standplaats: het voor langere tijd vanaf een vaste plaats op een openbare plaats of op of aan een openbaar water te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aanbieden, gebruikmakend van verplaatsbare fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel; c. tijdelijke standplaats: het voor maximaal drie dagdelen op een openbare plaats of op of aan een openbaar water te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aan bieden, gebruik makend van fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel; d. mobiel verkooppunt: vitrines, toonbanken e.d. die vanuit winkels of horeca-inrichtingen een openbare plaats op worden gereden van waaruit verkoop plaatsvindt. 2.Onder straathandel wordt niet verstaan: a. een vaste standplaats op een markt in de zin van de marktverordening van de gemeente Utrecht b. een vaste standplaats op een evenement als bedoeld in artikel 5:30 eerste lid van deze verordening; c. het aan de huizen te koop aanbieden of verkopen door degene, die dat doet in de uitoefening van zijn in deze gemeente gevestigde winkel of op bestelling of geregeld volgens afspraak levert of	**Artikel 5:11a Definitie** **1. In deze afdeling wordt onder venten verstaan het in de uitoefening van de ambulante handel te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten op een openbare en in de open lucht gelegen plaats of aan huis, waarbij de venter in beweging is en zijn waren voortdurend vanaf een andere plaats aanbiedt;** **2. Onder venten wordt niet verstaan:** **a. het aan huis afleveren van goederen in het kader van de exploitatie van een winkel als bedoeld in artikel 1 van de Winkeltijdenwet;** **b. het te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel het aanbieden van diensten op jaarmarkten en markten als bedoeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder g, van de Gemeentewet;** **c. het te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel het aanbieden van diensten op een standplaats als bedoeld in artikel 5:13.**

d. het aan winkeliers te koop aanbieden of verkopen door handelsreizigers.	
	Artikel 5:11b Ventverbod **1. Het is verboden zonder vergunning van het college te venten.** **2. Het verbod is niet van toepassing op:** **a. situaties waarin wordt voorzien door artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994;** **b. het venten met gedrukte of geschreven stukken waarin gedachten en gevoelens worden geopenbaard**.
Artikel 5.12 Begripsbepalingen 1.In deze afdeling wordt onder straathandel verstaan: a. ambulante handel (of venten): het in de uitoefening van de ambulante handel te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aanbieden op een openbare telkens wisselende plaats of aan huis; b. vaste standplaats: het voor langere tijd vanaf een vaste plaats op een openbare plaats of op of aan een openbaar water te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aanbieden, gebruikmakend van verplaatsbare fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel; c. tijdelijke standplaats: het voor maximaal drie dagdelen op een openbare plaats of op of aan een openbaar water te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aan bieden, gebruik makend van fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel; d. mobiel verkooppunt: vitrines, toonbanken e.d. die vanuit winkels of horeca-inrichtingen een openbare plaats op worden gereden van waaruit verkoop plaatsvindt. 2.Onder straathandel wordt niet verstaan: a. een vaste standplaats op een markt in de zin van de marktverordening van de gemeente Utrecht b. een vaste standplaats op een evenement als bedoeld in artikel 5:30 eerste lid van deze verordening;	**5.12 Begripsbepalingen** **1. In deze afdeling wordt verstaan onder:** **- standplaats: het vanaf een vaste plaats op een openbare en in de openlucht gelegen plaats te koop aanbieden, verkopen, afleveren of promoten van goederen dan wel diensten, zowel commercieel als niet-commercieel, gebruikmakend van verplaatsbare fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel.** **2. Onder standplaats wordt niet verstaan:** **a. een vaste plaats op een jaarmarkt of markt als bedoeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder g, van de Gemeentewet;** **b. een vaste plaats op een evenement als bedoeld in artikel 5:30 eerste lid van deze verordening.**

c. het aan de huizen te koop aanbieden of verkopen door degene, die dat doet in de uitoefening van zijn in deze gemeente gevestigde winkel of op bestelling of geregeld volgens afspraak levert of d. het aan winkeliers te koop aanbieden of verkopen door handelsreizigers.	
Artikel 5.13 Straathandel 1.Het is verboden zonder vergunning van het college, in de uitoefening van de straathandel, andere waren dan gedrukte of geschreven stukken, waarin gedachten of gevoelens worden geopenbaard, te koop aan te bieden, te verkopen of af te leveren op een op een openbare plaats of op of aan een openbaar water. 2.Het college kan in het belang van de openbare orde en veiligheid en het uiterlijk aanzien van de gemeente nadere regels stellen ten aanzien van de straathandel. 3.Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 weigert het college de vergunning indien: a.de aanvrager beneden de 18 jaar is of b.de situatie als bedoeld in artikel 5:31, derde lid zich voordoet. 4.Het is de rechthebbende op een perceel verboden toe te staan dat daarop zonder vergunning van het college straathandel wordt uitgeoefend.	**5.13 Standplaatsvergunning en weigeringsgronden** **1. Het is verboden zonder vergunning van het college een standplaats in te nemen of te hebben.** **2. Het college kan met het oog op de belangen bepaald in artikel 1:8 van de verordening nadere regels stellen voor het aanvragen en verlenen van een standplaatsvergunning.** **3. Het college wijst de locaties aan waar vaste- en seizoenstandplaatsen mogen worden ingenomen. Per locatie stelt het college de sta-dag(en) en de afmetingen van de standplaats vast.** **4. Het college weigert de vergunning wegens strijd met een geldend bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan, voorbereidingsbesluit.** **5. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan de vergunning worden geweigerd als:** **a. de standplaats hetzij op zichzelf, hetzij in verband met de omgeving niet voldoet aan redelijke eisen van welstand;** **b de aanvrager beneden de 18 jaar is.**
Artikel 5:14 Standplaats voor een ander doel dan straathandel 1.Het is verboden zonder vergunning van het college een standplaats op een openbare en in de open lucht gelegen plaats of op of aan een openbaar water in te nemen, voor een ander doel dan straathandel, met een tafel, een kraam, een voertuig of ander voorwerp. 2.Het college kan een vergunning weigeren op grond van de gronden zoals bedoeld in artikel 1:8 en 5:13 van deze verordening. 3.Paragraaf 4.1.3.3. van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing.	**Artikel 5:14 Standplaats voor een ander doel dan straathandel** **Vervallen.**

Artikel 5.13 Straathandel 4.Het is de rechthebbende op een perceel verboden toe te staan dat daarop zonder vergunning van het college straathandel wordt uitgeoefend	**Artikel 5:14 aa Toestemming rechthebbende** **Het is de rechthebbende op een perceel verboden toe te staan dat daarop zonder vergunning van het college een standplaats wordt of is ingenomen.**

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Lysbeth van Silfhout/Manon den Blanken	**Datum**	15 maart 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	10523085
E-mail	Lysbeth.van.silfhout@utrecht.nl	**Onderwerp**	Vernieuwing Standplaatsenbeleid
Bijlage(n)	4	**Beleidsveld**	Economische Zaken

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren we u, in aanloop naar de commissie VOWE van 23 maart aanstaande, over de standplaatsen in Utrecht en de wijze waarop we van plan zijn de toedeling van de vergunningen te organiseren. Zoals eerder ook aangegeven aan u en aan de standplaatshouders, nemen wij pas een definitief besluit nadat uw raad hierover heeft gesproken. In deze brief schetsen we de context, en geven we aan welke richting ons als college hierin verstandig lijkt. Wij lichten dit graag aan u toe om u in staat te stellen op basis van een standpunt van het college het gesprek te voeren en eventueel richting mee te geven. Tevens sturen wij u gelijktijdig met deze brief een voorstel tot wijziging van de Apv, die nodig is om het nieuwe beleid te borgen.

Alles is erop gericht om voor de zomer de huidige standplaatshouders en andere geïnteresseerden uit te nodigen om een aanvraag in te dienen voor een vergunning op gemeentegrond voor de periode vanaf 1 januari 2024. Ons doel is om na de zomer te komen tot vergunningverlening. Zo kunnen we tijdig duidelijkheid bieden voor zowel de zittende als voor mogelijke nieuwe ondernemers.

Standpunt college
Het is niet mogelijk om voorrang te geven aan zittende of lokaal gebonden ondernemers. Er is gekeken naar de opties voor uitgifte van de nieuwe vergunningen met het oog op een goede overgang naar de nieuwe situatie. Wat ons betreft is de keuze daar tussen loting en selectie. Selectie zien wij voor de toekomst als een potentieel waardevol instrument, om meer te kunnen inzetten op bijvoorbeeld duurzaamheid en circulariteit. Omdat in die selectie zittende of lokaal gebonden ondernemers niet als criterium meegenomen kunnen worden, denken wij echter dat enkel toevoegen van criteria voor duurzaamheid en circulariteit een te ingrijpende verandering zou betekenen voor de huidige standplaatshouders. Daarom kiezen we voor een systematiek waarin de zittende ondernemers zo eenvoudig mogelijk kunnen meedingen naar een plek in de nieuwe situatie, een selectie door loting. Voor de toekomst willen we wel naar een situatie met selectie op basis van criteria toe. Om dat te bereiken zetten we in de komende twee jaar in op een uitbreiding van circa 10 standplaatsen op gemeentelijke grond waarmee we ervaring opdoen met deze manier van selectie. Over deze richting gaan we graag met u in gesprek in de commissie van 23 maart, daarna nemen wij

zoals gezegd een definitief besluit. Na vaststelling van de Apv kunnen wij de nadere regel en het aanwijzingsbesluit definitief maken en starten met het proces van openstelling.

Context en historie
In Utrecht hebben we op grond van de Algemene plaatselijke verordening (Apv) 81 standplaats-vergunningen verleend op gemeentegrond (peilmoment 1 januari 2023). Deze vergunning is nodig voor het innemen van een standplaats in de openbare ruimte voor bijvoorbeeld de verkoop van kaas, vis of broodjes. Dit zijn andere vergunningen dan de vergunning voor het innemen van een standplaats op een markt, die worden ingesteld op basis van artikel 160 Gemeentewet en de gemeentelijke marktverordening.

De vergunningen voor deze vaste standplaatsen lopen af per 1 januari 2024. Tot 2013 hadden alle standplaatshouders een vergunning die iedere drie jaar kon worden verlengd, de vergunningen werden verleend op basis van de standplaatsenverordening. In 2013 is door de raad besloten de standplaatsverordening af te schaffen en de vergunningen uit te geven op basis van de Apv. Om de ondernemers de kans te geven zich aan te passen aan de nieuwe situatie, hebben zij de mogelijkheid gekregen om 10 jaar met voorrang een standplaats in te nemen. Dit was een overgangsregeling.

Vanaf dit raadsbesluit in 2013 is duidelijk dat per 2024 alle vergunningen vervallen, dat er niet automatisch recht is op verlengen en de standplaats beschikbaar komt voor gunning. Dit is ook zo gecommuniceerd aan de vergunninghouders, de meeste vergunninghouders hebben ook gebruik gemaakt van deze overgangsregeling. De effecten, en reikwijdte van de Europese dienstenrichtlijn, vastgelegd in de Nederlandse Dienstenwet werden echter pas later duidelijk.

Effect Dienstenrichtlijn en Nederlandse Dienstenwet
De standplaatsvergunning voor een vaste en seizoenstandplaats is een schaarse verguning. Hiervan is sprake als de vergunning slechts aan één of een beperkt aantal kan worden verleend, terwijl er meer (potentiële) aanvragers zijn. De standplaatsvergunning dient om te voorkomen dat de openbare orde wordt verstoord en om overlast tegen te gaan. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld: geluidsoverlast, stankoverlast, verkeershinder of overlast door zwerfafval. De vergunning om een plek in te nemen in de openbare ruimte zijn ‘schaars’. Dat betekent dat niet één ondernemer het alleenrecht mag hebben op die plaats in de openbare ruimte, die immers van iedereen is. Ze mogen maar voor beperkte tijd uitgegeven worden en moet bij uitgifte een gelijk speelveld geboden worden aan zittende en nieuwe ondernemers.

De minister van EZK bevestigt dit in antwoord op Kamervragen over dit onderwerp eind januari dit jaar. In haar beantwoording zegt zij dat deze regelgeving van toepassing is op deze vergunningen. In Utrecht en in andere gemeenten moet de vergunning een beperkte looptijd hebben, en bij afloop van de vergunning kan iedereen, ook de huidige vergunninghouder, meedingen naar een nieuwe vergunning. Dit zorgt dat niet alleen huidige vergunningshouders, maar ook nieuwe ondernemers een eerlijke kans krijgen op een schaarse vergunning. Zij geeft ook aan dat dit voor de betreffende handelaren als een klap kan aanvoelen als ze hun vertrouwde plek moeten opgeven. Dit delen wij ook.

Inmiddels is er steeds meer jurisprudentie over deze schaarse vergunningen bekend. Deze gerechtelijke uitspraken en de gevolgen daarvan hebben we uitgebreid bestudeerd. Daaruit blijkt dat zittende vergunninghouders geen enkele voorrangspositie mogen krijgen bij de toedeling. Dit is immers het doel van de regels: iedereen (zittende én nieuwe ondernemers) een kans geven op een

standplaats. Hierover hebben wij recent schriftelijke vragen beantwoord, namelijk ‘SV229 over standplaatsen voor marktkooplui’ en ‘SV15 over Nieuwe Europese regels nekken ondernemers met standplaats, wat zit erachter’. Wij realiseren ons goed dat deze ontwikkelingen tot grote onzekerheid leidt bij de zittende ondernemers.

Aanvulling situatie Gemeente Utrechtse Heuvelrug

In de recente schriftelijke vragen (SV15) werd gevraagd naar de wijze waarop de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar vergunningen uitgeeft met toekenning van punten voor zittende ondernemers in een selectiesysteem. Wij gaven al aan dat wij niet denken dat dat in lijn is met wetgeving. Inmiddels hebben wij contact gehad met de gemeente Utrechtse Heuvelrug, zij geven aan dat ook daar het beleid is gewijzigd en dat sinds eind 2022 de regel waarmee voorrang geldt voor eerder afgegeven vergunninghouders niet meer van kracht is. Deze wijziging is doorgevoerd in verband met jurisprudentie en de dienstenrichtlijn.

Externe juridische toets

Om zeker te zijn dat alle mogelijkheden onderzocht zijn hebben we naast advies van onze interne juristen ook extern juridisch advies ingewonnen. Dit advies van VBK-advocaten hebben wij bijgevoegd. De kern hiervan is dat wij geen voorrang kunnen geven aan zittende ondernemers, noch aan lokaal gebonden ondernemers. Het is ook niet mogelijk om de huidige standplaatsvergunningen langer te verlengen omdat de vergunningen voor bepaalde tijd worden verleend, en na afloop van deze periode weer beschikbaar moeten komen. Waar het gaat om branchering geven ze aan dat een dergelijke beperking in beginsel niet is toegestaan onder de Dienstenrichtlijn, maar onder voorwaarden wel mogelijk. Er moet duidelijk onderbouwd worden dat het doel en de eisen gerechtvaardigd zijn op basis van een ‘dwingende reden van algemeen belang’ (noodzakelijkheidseis), en de eisen moeten passen bij het nagestreefde doel (evenredigheidseis). Ook geldt het discriminatieverbod. Een rechter zal deze vereisten toetsen in geval van beroep.

Effect voor de standplaatshouders

Wij begrijpen heel goed dat een nieuw verdelingsmechanisme van vergunningen voor de huidige standplaatshouders zeer ingrijpend is. De huidige standplaatshouders staan met hun onderneming soms al tientallen jaren op dezelfde plek en moeten nu een onzeker proces ingaan voor een plek. We zien ook de belangrijke rol die standplaatshouders kunnen spelen in de buurt. Het is echter ook zo dat wij niet anders kunnen dan de wetgeving te volgen. Dat houdt in dat, nu de vergunningen aflopen, we zittende èn nieuwe ondernemers een kans moeten geven op een standplaats, we mogen niemand een voorkeurspositie[1] geven. Op 16 maart a.s. organiseren we een informatiebijeenkomst voor de bestaande vergunninghouders. Tijdens deze bijeenkomst informeren wij hen over de stand van zaken van het proces.

Wijze van uitgifte nieuwe vergunningen

Voor de toekenning van schaarse vergunningen bestaan verschillende verdelingsmethoden. De verdeling van schaarse vergunningen kan gebeuren op volgorde van binnenkomst van de aanvraag, via een veilig, via selectie met criteria (vergelijkende toets) of door loting. Bij alle methoden geldt dat de aanvraag moet voldoen aan de indieningsvereisten en aan de criteria behorende bij de aangevraagde standplaatslocatie. Deze vier opties gaan we hieronder langs.

[1] Zie juridisch advies van VBK advocaten met onderwerp Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d. 8 maart 2023; beantwoording vraag 1 en 2.

Volgorde van binnenkomst aanvraag

Verdeling op volgorde van binnenkomst van de aanvraag gaat uit van het principe ‘wie het eerst komt, die het eerst maalt’. Met het oog op de mededingingsplicht zijn wij gehouden de beschikbaarheid van schaarse vergunningen openbaar te maken, zodat potentiële gegadigden hiervan kennis kunnen nemen. Omdat wij alle geïnteresseerden gelijke kansen moeten en willen bieden vinden wij een verdeling op volgorde van binnenkomst van de aanvraag geen goede methode, mede ook gelet op het grote aantal schaarse vergunningen dat tegelijkertijd beschikbaar komt.

Veilen

Bij verdeling via veiling wordt de schaarse vergunning toegekend aan de aanvrager met de hoogste bieding. Deze methode vinden wij niet geschikt voor de verdeling van standplaatsvergunningen in Utrecht. Standplaatshouders zijn voor het merendeel kleine zelfstandige ondernemers. Wij willen dit ondernemerschap graag stimuleren. Verdeling van schaarse vergunningen op basis van hoogste bieding past daar niet bij, dit zou juist de kansen van ondernemers met veel investeringsruimte vergroten.

Selectie door vergelijkende toets op inhoudelijke criteria

Bij verdeling op basis van een vergelijkende toets worden de aanvragen getoetst op één of een aantal inhoudelijke criteria. Voor die criteria worden in de vergelijkende toets punten toegekend. De aanvrager met het hoogst aantal punten krijgt de standplaatsvergunning toegewezen. Voor de Utrechtse situatie is dan te denken aan criteria als duurzaamheid of circulariteit, passend bij de ambities uit het coalitieakkoord.

Deze vorm van selectie valt of staat met de juiste criteria en het logisch en systematisch toepassen daarvan. De criteria moeten objectief en voldoende onderscheidend zijn tussen de gegadigden en mogen niet discriminerend zijn. Daarnaast dienen de criteria relevant te zijn voor de met de vergunningverlening te bereiken doelen. Daartoe moeten die criteria hun juridische grondslag hebben in de Algemene plaatselijke verordening, waar het vergunningstelsel voor standplaatsen is geregeld. De weigeringsgronden voor een standplaatsvergunning hebben betrekking op veiligheid, openbare orde, overlast en welstand. Op grond hiervan kunnen we eisen stellen aan bijvoorbeeld de positionering, omvang en het uiterlijk van de verkoopwagen. Extra inhoudelijke criteria, aanvullend aan die op grond van de Apv, moeten een juridische basis hebben in beleid of regelgeving. Voor de genoemde criteria geldt dat hiervoor op dit moment nog niet voldoende beleidsmatige basis is.

In het externe advies is te lezen dat een vorm van branchering kan worden toegepast bij het verlenen van een standplaatsvergunning.[2] Branchering betekent wel een beperking van de vrijheid van standplaatshouders in de uitoefening van hun activiteit (er wordt immers voorgeschreven welk type product zij kunnen aanbieden). Bij de keuze voor branchering moet worden voldaan aan het discriminatieverbod, de noodzakelijkheidseis en de evenredigheid.

Naast de juridische beperkingen zullen extra inhoudelijke en kwalitatieve criteria leiden tot extra drempels voor de huidige ondernemers. Zij zullen dan immers -op korte termijn- moeten investeren om in de vergelijkende toets goed te scoren op de uitgevraagde criteria. Om een dergelijke wijziging gelijktijdig met het opnieuw uitgeven van alle vergunningen door te voeren, is wat ons betreft op dit moment te ingrijpend. Daarom kiezen we nu niet voor deze wijze van uitgifte. Wel breiden we de

[2] Zie juridisch advies van VBK advocaten met onderwerp Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d. 8 maart 2023; beantwoording vraag 3.

komende jaren het aantal standplaatsen uit, en zoeken we naar criteria voor uitgifte die bijdragen aan deze doelen, binnen wat wettelijk mogelijk is.

Loten
Bij verdeling via loten krijgen alle aanvragen, die voldoen aan de indieningsvereisten en aan de criteria behorende bij de aangevraagde standplaatslocatie, een lotnummer. Na sluiting van het tijdvak waarbinnen de aanvraag moet zijn ingediend, wordt in een openbare loting bepaald welke aanvraag voor welke locatie wordt gehonoreerd. De overige aanvragen worden afgewezen. Deze verdelingsmethode staat daarmee neutraal ten opzichte van de gegadigden en hun aanvraag.

Verdeling van schaarse vergunningen via loten biedt gelijke kansen voor alle aanvragers. De procedure is transparant en biedt de ondernemers de meeste duidelijkheid. Naar verwachting geeft deze methode ook het laagste risico op juridische procedures en eventuele vertraging in de vergunningverlening.

Na afweging van de voor- en nadelen van de verschillende methoden, als hierboven beschreven, vinden wij loting voor Utrecht op dit moment de meest geschikte methode. Voor de standplaatsvergunningen die vanaf 1 januari 2024 beschikbaar zijn wij daarom voornemens deze methode te hanteren. De daartoe te volgen procedure hebben wij uitgewerkt in de Nadere regel standplaatsen, die u als bijlage bij deze brief aantreft. Zoals gezegd gaan wij graag over deze keuze met u in gesprek in de commissie van 23 maart, daarna zullen wij een definitief besluit nemen.

Vergunningduur
Het ministerie van EZK heeft een uitgebreid onderzoek (Schaarse vergunningen en terugverdientijd in de ambulante handel) uit laten voeren door het onderzoeksbureau SEO, naar de terugverdientijd van de investeringen in de ambulante handel. Uitgangspunt is dat bij de vaststelling van de looptijd rekening moet worden gehouden met de terugverdientijd en met een redelijke vergoeding van geïnvesteerd kapitaal. Doel was om aan te geven op basis van welke objectieve maatstaven de terugverdientijd voor de ambulante handel berekend kan worden. Uitkomst van dit onderzoek is dat een termijn tussen de negen en twaalf jaar een reële terugverdientijd is van de investeringen. Het onderzoeksbureau geeft aan dat de bovengrens van de terugverdientijd maximaal twaalf jaar is. Een langere terugverdientijd is daarom niet aan de orde. Wij hebben als uitgangspunt bij de verlening van de vergunning een vergunningperiode van tien jaar genomen. Deze termijn sluit aan bij onze huidige praktijk waarbij de terugverdientijd wat korter is dan landelijk gezien. Bovendien geeft deze vergunningduur de kans aan nieuwe ondernemers om te kunnen starten, net als de zittende ondernemers die kans gehad hebben.

Locaties en vergunningen
Voor de bepaling van de standplaatslocaties en de bijbehorende stadag(en) is het uitgangspunt dat de huidige situatie zoveel mogelijk in stand blijft. De standplaatsen worden opnieuw vergund op de fysieke locaties én de dag(en) zoals die nu vergund zijn. Op dit moment zijn er 81 vergunningen verleend, vanaf 1 januari 2024 hebben wij in totaal 86 vergunningen te verlenen op gemeentegrond. Het aantal locaties is straks 77, dit komt omdat we op een aantal locaties meerdere vergunningen (voor verschillende dagen) verlenen. In de bijlage vindt u een overzicht van de standplaatslocaties en bijbehorende stadag(en).

In de binnenstad keert aan de Oudegracht een tweetal standplaatsen niet terug. Deze standplaatsen zijn nu gesitueerd bij de bruggen. Met het oog op de doorstroming van het voetgangersverkeer en het

voorkomen van (verkeers-)onveilige situaties verplaatsen wij deze twee standplaatsen naar het Vredenburg. Hiermee geven wij invulling aan de Omgevingsvisie Binnenstad.

Niet alle huidige standplaatshouders zullen opnieuw meedingen naar een plek. Sommige standplaatshouders hebben aangegeven hun vergunning stop te zetten, bijvoorbeeld omdat ze een plek in een andere gemeente gaan innemen of gaan stoppen vanwege hun leeftijd.

Uitbreiding aantal plaatsen in de toekomst
Het aantal standplaatsen is al jaren min of meer gelijk. Vanwege de groei van de stad vinden we het voor de hand liggen de komende jaren extra plekken toe te voegen. Voor deze nieuwe plekken gaan we bekijken welke beleidsaanpassingen nodig zijn om wel selectie op basis van kwalitatieve criteria te kunnen toepassen en meer te sturen op circulariteit en duurzaamheid. Hiermee doen we dan ervaring worden op, en wordt een juridische basis gelegd voor meer kwalitatieve sturing op uiteindelijk alle standplaatsen.

We stellen ons als eerste doel om binnen twee jaar een voorstel aan uw raad te doen voor circa 10 nieuwe standplaatsen op gemeentelijke grond. Bij de vergunningverlening voor de nieuw toe te voegen plekken willen we invulling gaan geven aan wat hierover staat in het coalitieakkoord: ‘Partijen in de stad die bij een aanbesteding of vergunningaanvraag laten zien aanzienlijk duurzaam en circulair te opereren, hebben een streepje voor’. Hiermee werken we tussentijds toe naar een andere manier van selectie voor nieuw uit te geven vergunningen voor deze tien plaatsen, en ook bij uitgifte van plaatsen die vrijkomen (bijvoorbeeld bij tussentijdse opzegging). Wij onderzoeken hierbij ook de mogelijkheden rondom duurzame leges.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, en kijken uit naar bespreking in uw commissie.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Nadere regel artikel 5:13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, gemeente Utrecht, standplaatsen

Burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht;
gelet op artikel 156 lid 3 Gemeentewet en 5:13 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;

Overwegende dat:

a. het college nadere regels kan stellen voor het aanvragen en verlenen van een standplaatsvergunning;
b. het noodzakelijk is om voor de verdeling van de standplaatsvergunning regels vast te stellen;

Besluiten de volgende nadere regel vast te stellen:

Artikel 1 Definities

Deze nadere regel verstaat onder:

a. tijdelijke standplaats: een standplaats op een niet vooraf door het college aangewezen locatie en gedurende een beperkte tijd (maximaal drie dagdelen).
b. dagdelen: een deel van de dag, zoals ochtend, middag of avond.
c. kavel: combinatie van door het college aangewezen standplaatslocatie en sta-dag(en).
d. mobiel verkooppunt: vitrines, toonbanken e.d. die vanuit winkels of horeca-inrichtingen een openbare plaats op worden gereden in de directe omgeving van de betreffende winkel of horeca-inrichting en van waaruit voor een korte periode (maximaal 2 maanden) verkoop plaatsvindt.
e. seizoenstandplaats: een standplaats op een vaste door het college aangewezen locatie voor de verkoop van producten die aan het zomer- of winterseizoen gebonden zijn (zoals oliebollen en ijs) en gedurende een bepaalde aaneengesloten periode. Het zomerseizoen is maximaal 6 maanden en loopt van 1 april tot 1 oktober en het winterseizoen is maximaal 4 maanden en loopt van 15 september tot 15 januari het jaar opvolgend.
f. sta-dag(en): de dag(en) waarop de vergunninghouder de standplaats mag innemen.
g. vaste standplaats: een standplaats op een vaste door het college aangewezen locatie die gedurende het gehele kalenderjaar één of meerdere sta-dag(en) per week kan worden ingenomen.
h. verordening: Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010.

CONCEPT

Artikel 2 Doel en afbakening

Het doel van deze nadere regel is om te bepalen voor welke categorieën standplaatsen een vergunning kan worden verleend op grond van artikel 5:13 van de verordening, hoeveel vergunningen beschikbaar worden gesteld, wat de maximale vergunningsduur is per categorie standplaats en aan wie vergunning wordt verleend in het geval er meerdere aanvragers in aanmerking willen komen voor een vergunning.

Artikel 3 Vergunningenplafond

1. Ter bescherming van de openbare orde en veiligheid en ter voorkoming van overlast in de openbare ruimte is het aantal vaste en seizoenstandplaatsen gelimiteerd. Een vergunning voor een vaste- of seizoenstandplaats wordt alleen verleend voor de aangewezen locaties en dag of dagen zoals opgenomen in het Aanwijzingsbesluit artikel 5:13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen.
2. Op grond van artikel 5:13 van de verordening wordt in deze tabel aangegeven de categorie vergunning die kan worden verleend, het vergunningenplafond en de maximale vergunningsduur:

Categorie	**Vergunningenplafond**	**Maximale vergunningsduur**
Tijdelijke standplaats	nee	maximaal drie dagdelen
Mobiel verkooppunt	nee	maximaal 2 maanden
Vaste standplaats	ja	10 jaar
Seizoenstandplaats	ja	10 jaar

Artikel 4 aanvragen tijdelijke standplaats en mobiel verkooppunt

Vergunningaanvragen voor tijdelijke standplaatsen en mobiele verkooppunten kunnen gedurende het lopende jaar worden ingediend en zijn niet gebonden aan een tijdvak.

Artikel 5 Bekendmaking mogelijkheid aanvragen vergunning

1. Het college stelt de periode vast waarbinnen aanvragen voor vaste- en seizoen-standplaatsvergunningen kunnen worden ingediend. Hiervan wordt mededeling gedaan in het Gemeenteblad. Hierin wordt in ieder geval aangegeven:
    a. een omschrijving van de vrijgekomen standplaats naar locatie en sta-dag(en). Hierbij wordt een kaartje van de locatie bijgevoegd met daarop aangegeven de maximale afmeting van de vrijgekomen standplaats;
    b. binnen welk tijdvak geïnteresseerden een aanvraag kunnen indienen;
    c. binnen welk tijdvak een aanvrager eventuele gebreken op het aanvraagformulier kan herstellen;
    d. op welke datum de uitslag van de procedure wordt bekendgemaakt;
    e. op welke wijze, met gebruikmaking van een (digitaal) aanvraagformulier, een aanvraag kan worden ingediend;
    f. welke gegevens bij de aanvraag moeten worden gevoegd om als volledig te worden aangemerkt; en;
    g. op welke wijze de selectie plaats zal vinden.
2. Het college stelt een aanvraagformulier vast dat moet worden gebruikt voor de vergunningaanvraag.

CONCEPT

3. Vergunningaanvragen voor vaste- en seizoenstandplaatsvergunningen moeten worden ingediend in het tijdvak als bedoeld onder lid 1 van dit artikel.
4. Per kavel kan maximaal één vergunning afgegeven worden.

Artikel 6 Indieningsvereisten voor aanvragen voor vergunning

1. Een aanvraag voor een vergunning wordt in behandeling genomen indien aan de volgende indieningsvereisten is voldaan: de aanvraag is schriftelijk of langs elektronische weg ingediend op het door het college vastgestelde aanvraagformulier dat volledig is ingevuld.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 kan een vaste of seizoensstandplaats enkel binnen het in artikel 5 lid 1 onder b vastgestelde tijdvak worden ingediend.

Artikel 7 Weigeringsgronden voor vergunning

1. Een aanvraag voor een vaste- of seizoenstandplaatsvergunning wordt onverminderd het bepaalde in artikel 5:13 lid 3 van de verordening geweigerd indien:
    a. een vergunning wordt aangevraagd voor een kavel waar op dat moment geen vergunning beschikbaar is.
    b. de afmetingen van het verkoopmiddel groter zijn dan de afmetingen die gelden op de betreffende kavel.
2. In aanvulling op het bepaalde in lid 1 geldt voor een vergunningaanvraag voor een vaste- of seizoenstandplaats indien er wordt geloot dat:
    a. als een aanvrager wordt ingeloot op een kavel, kan hij niet meedingen voor kavels die tijdens dezelfde sta-dag(en) beschikbaar zijn.
    b. alle overige vergunningaanvragen voor die betreffende kavel worden geweigerd.

Artikel 8 Verdelingsprocedure (schaarse) vergunning

1. Het college verleent tijdelijke standplaatsvergunningen en mobiele verkooppunten op basis van volgorde van binnenkomst.
2. Het college verleent vaste- en seizoenstandplaatsvergunningen op basis van loting, tenzij er voor een kavel slechts één aanvrager is.
3. De aangewezen standplaatslocaties voor vaste en seizoenstandplaatsen met de voor die locatie aangewezen sta-dag(en) en afmetingen vormen een onlosmakelijk geheel en worden als kavel verloot.
4. De loting vindt plaats in één ronde per kavel. In de lotingsronde wordt het recht verloot om op de kavel een standplaats in te nemen. Als er voor meerdere kavels geloot moet worden, loten we eerst om de lotingsvolgorde van de kavels te bepalen.
5. De lotingsprocedure ziet er als volgt uit:
    a. Bij gelijktijdige loting van meerdere kavels, wordt door loting de lotingsvolgorde van de kavel bepaald.
    b. Het college loot door de aanvragers van hetzelfde kavel op (digitale) briefjes te schrijven, en in een (virtuele) bak te doen.
    c. De lotingen genoemd onder a en b worden verricht door een notaris.
    d. Indien een aanvrager wordt ingeloot op een kavel worden zijn andere aanvragen voordezelfde sta-dag(en) op een ander kavel verwijderd uit de (virtuele) bak(ken), tenzij

CONCEPT

de winnaar zich terugtrekt. In dat geval zal het eerstvolgende getrokken lot in aanmerking komen voor de kavel.

e. Het college zal binnen 8 weken de vergunning aan de winnende inschrijver verlenen.
f. Het college zal binnen 8 weken de overige aanvragen voor die betreffende kavel weigeren.

6. De loting wordt in het openbaar verricht. Aanvragers kunnen een waarnemer sturen om de loting bij te wonen. De uitkomst van de loting wordt schriftelijk vastgelegd.

Artikel 9 Wijzigingen locatie

Het college kan een vergunninghouder een andere locatie toewijzen als toenemende verkeersdrukte (voetgangersstromen) tot gevolg heeft dat een (verkeers)onveilige situatie ontstaat.

Artikel 10 Intrekking

De Regels standplaatsen Utrecht 2013, Regels mobiele verkooppunten Utrecht 2013 en Regel venten Utrecht 2013 worden ingetrokken.

Artikel 11 Inwerkingtreding

Deze nadere regel treedt in werking de dag na bekendmaking in het gemeenteblad

Artikel 12 Citeertitel

Deze nadere regel wordt aangehaald als Nadere regel artikel 5:13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, gemeente Utrecht, standplaatsen.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, in de vergadering van <datum>

De burgemeester,
Sharon A.M. Dijksma

De secretaris,
Gabriëlle G.H.M. Haanen

CONCEPT

Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht,

- Gelet op artikel 5.13 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;

Overwegende

- dat het college bevoegd is locaties aan te wijzen voor het innemen van een standplaats als bedoeld in artikel 5.13 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;
- dat het college vanaf 1 januari 2024 voor een periode van tien jaar nieuwe vergunningen verleent voor het innemen van een standplaats op de in dit Aanwijzingsbesluit aangewezen locaties, overeenkomstig de Nadere regel artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Besluiten vast te stellen het Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Artikel 1 Aanwijzing

Burgemeester en wethouders wijzen de in de bij dit besluit behorende bijlage genoemde locaties, stadagen en afmetingen aan voor het innemen van een standplaats als bedoeld in artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010.

Artikel 2 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking de dag na bekendmaking.

Artikel 3 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, in de vergadering van <datum>

De burgemeester
Sharon A.M. Dijksma

De secretaris,
Gabrielle G.H.M. Haanen

CONCEPT

Bezwaarclausule

Vindt u het besluit om bepaalde reden onjuist? Dan kunt u bezwaar maken.
U kunt uw bezwaar digitaal indienen. Daarvoor kunt u alleen gebruik maken van het door de gemeente beschikbaar gestelde digitale formulier. Dit vindt u op www.utrecht.nl/bezwaar. U kunt het bezwaar niet per e-mail insturen.
Maakt u liever per brief bezwaar, dan kunt u uw bezwaarschrift sturen aan burgemeester en wethouders.
Het adres is:
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
Zorg ervoor dat u het bezwaarschrift indient binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit. Daarmee voorkomt u dat wij uw bezwaarschrift niet meer kunnen behandelen.
In het bezwaarschrift neemt u in ieder geval op:

- uw naam, adres, datum en handtekening; graag ook het telefoonnummer waarop u overdag te bereiken bent;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift is gericht; vermeld hierbij de datum van bekendmaking van dat besluit of stuur een kopie van het besluit mee;
- de reden waarom u vindt dat het besluit onjuist is;
- een volmacht, als u het bezwaarschrift namens iemand anders indient.

Als er sprake is van een spoedeisende situatie kunt u daarnaast een voorlopige voorziening vragen aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden Nederland, sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Voor het in behandeling nemen van zo'n verzoek betaalt u griffierecht.

Bijlage

Locatielijst

CONCEPT

Kavel	Locatie	Vast of Seizoen	Dagen	Max opp. m2
1	Amsterdamsestraatweg I	Vast	Di t/m zo	20
2	Amsterdamsestraatweg II	Vast	Di t/m za	20
3	Amsterdamsestraatweg III	Vast	Ma t/m za	20
4	Amsterdamsestraatweg IV	Seizoen	Ma t/m zo	24
5	Omloop	Vast	Ma t/m za	20
6	Julianapark	Seizoen	Za en Zo	10
7	Van Egmondkade	Vast	Ma t/m zo	25
8	Doornburglaan I	Vast	Za	15
9	Doornburglaan II	Vast	Za	15
10	Doornburglaan III	Vast	Za	13
11	Doornburglaan IV	Vast	Za	25
12	Franciscusdreef I	Vast	Ma t/m za	25
13	Franciscusdreef II	Vast	Woe t/m za	30
14	Ghandidreef	Seizoen	ma t/m zo	10
15	St. Eustatiusdreef	Vast	Ma t/m za	20
16	Seinedreef I	Seizoen	Ma t/m zo	24
17	Seinedreef II	Vast	Di t/m zo	25
18	Seinedreef III	Vast	Di t/m za	10
19	Seinedreef IV	Vast	Ma t/m za	30
20	Seinedreef V	Vast	Di t/m za	25
21	Seinedreef VI	Vast	Ma t/m za	25
22	Zambesidreef I	Vast	Ma t/m za	25
23	Zambesidreef II	Vast	Vrij & za	25
24 a	Euterpedreef	vast	vrijdag	25
24 b	Euterpedreef	vast	zaterdag	25
25	Arnodreef	Vast	Ma t/m zo	25
26	Willem van Noortplein	Vast	Ma t/m za	25
27	Blauwkapelseweg	Vast	Ma t/m zo	35
28	Griftpark	Seizoen	Ma t/m zo	10
29	Poortstraat	vast	zaterdag	25
30	Wilhelminapark	Seizoen	zondag	10
31	Ina Boudier-Bakkerlaan	vast	Di t/m zo	25
32	Mereveldseweg	Seizoen	Ma t/m zo	10
33	Maliebaan	Seizoen	Ma t/m zo	10
34	Maliebaan	Seizoen	Ma t/m zo	24
35 a	Hondsrug I	Vast	Woensdag	20
35 b	Hondsrug II	Vast	zaterdag	20
36	Hondsrug III	Vast	vrijdag	20
37	Hondsrug IV	Seizoen	Ma t/m zo	24
38	Opaalweg	Vast	zondag	10
39	Smaragdplein I	Vast	zaterdag	10
40	Smaragdplein II	Vast	Vrij t/m zo	25
41	Smaragdplein III	Vast	Ma t/m za	25
42	Rotsoord	Seizoen	Ma t/m zo	24
43	Hollantlaan	vast	za en Zo	15
44	Händelstraat I	Vast	Di t/m vrij	25
45 a	Händelstraat II	Vast	wo t/m za	25

45 b	Händelstraat III	Vast	dinsdag	25
46	Atoomweg	Vast	di t/m vrij	24
47	Uraniumweg	Vast	Ma t/m vrij	25
48	Vredenburg	Seizoen	Ma t/m zo	24
49	Neude	Seizoen	Ma t/m zo	24
50	Oudegracht I	Vast	Ma t/m zo	20
51	Oudegracht II	Vast	Ma t/m zo	16
52	Oudegracht III	Vast	Ma t/m zo	16
53	Oudegracht IV	Seizoen	Ma t/m zo	6
54	Lepelenburg	Seizoen	Do t/m zo in over	10
55	Mariaplaats	Seizoen	Do t/m zo in over	10
56	Jaarbeursplein	Seizoen	Do t/m zo in over	24
57	Vredenburg	Vast	maandag, dinsda	20
58	Vredenburg	Vast	maandag, dinsda	20
59	Bochtdijk	Vast	zondag	20
60	Dorpsplein Vleuten	Seizoen	Ma t/m zo	24
61	Haarrijnseplas	Seizoen	Ma t/m zo	15
62	Hindersteinlaan I	Vast	Ma t/m wo, vrijda	35
63A	Hindersteinlaan II	Vast	Donderdag	24
63B	Hindersteinlaan III	Vast	Zaterdag	20
64A	Hindersteinlaan IV	Vast	Dinsdag	25
64B	Hindersteinlaan V	Vast	Donderdag	25
64C	Hindersteinlaan VI	Vast	Vrijdag	23
65	Hindersteinlaan VII	Vast	Donderdag	20
66A	Oranjelaan I	Vast	Di t/m vrij	25
66B	Oranjelaan II	Vast	zaterdag	25
67A	Oranjelaan III	Vast	Woensdag	25
67B	Oranjelaan IV	Vast	zaterdag	25
68	Oranjelaan V	Seizoen	Ma t/m zo	24
69A	Oranjelaan VI	Vast	Dinsdag	25
69B	Oranjelaan VII	Vast	Woensdag	25
70	Ab Harrewijnstraat	Vast	Zaterdag	20
71	Damzigt	Vast	Ma t/m vrij	20
72	Molenpolder I	Vast	Di t/m za	20
73	Molenpolder II	Vast	Zaterdag	20
74	Zuiderburcht	Seizoen	Ma t/m za	24
75	Verlengde Houtrakgracht I	Vast	Wo t/m za	10
76	Verlengde Houtrakgracht II	Vast	Wo t/m za	20
77	Brusselplein	Seizoen	Ma t/m za	24

Bijzonderheid
Ter hoogte van het Oppenheimplein
Ter hoogte van het Oppenheimplein
Ter hoogte van het Oppenheimplein
Ter hoogte van het Beuningenplein
Ter hoogte van Nijenoord
Nabij Amsterdamsestraatweg

Winkelcentrum Rokade
Winkelcentrum Rokade
Winkelcentrum Rokade
Winkelcentrum Rokade
Vechtzoom / Klopvaart, Nabij autoboulevard
Vechtzoom / Klopvaart, Nabij autoboulevard

Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Winkelcentrum Gagelhof
Winkelcentrum Gagelhof
Winkelcentrum Overkapel
Winkelcentrum Overkapel
Nabij station Overvecht

Winkelcentrum IBB Hof

Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten
Nabij begraafplaats Tolsteeg
Winkelcentrum Smaragdplein
Winkelcentrum Smaragdplein
Winkelcentrum Smaragdplein
Nabij Winkelcentrum Smaragdplein
Woonboulevard
Winkelcentrum Händelsstraat
Winkelcentrum Händelsstraat

Winkelcentrum Händelsstraat
Bedrijventerrein Lage Weide
Bedrijventerrein Lage Weide
Voetgangersgebied
Voetgangersgebied
Voetgangersgebied, nabij Bakkerbrug
Voetgangersgebied, nabij Bezembrug tegenover Mango
Voetgangersgebied, nabij Bezembrug tegenover Kruidvat
Voetgangersgebied, nabij Maartensbrug
In Lepelenburgpark
Naast conservatorium
Nabij Centraal Station
Voetgangersgebied (I)
Voetgangersgebied (II)
Nabij kasteel De Haar

Op Haarrijnsestrand
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein

Bedrijventerrein Vleuten De Meern
Winkelcentrum Veldhof
Winkelcentrum Veldhof
Nabij winkelcentrum Vleuterweide
Winkelcentrum Parkwijk
Winkelcentrum Parkwijk
In Leidsche Rijn Centrum

VAN BENTHEM & KEULEN

ADVOCATEN | NOTARIAAT

NOTITIE

M.W. Holtkamp en R.E. Helder
Advocaten
Archimedeslaan 61
Postbus 85005
3508 AA Utrecht
T +31 30 2595521
F +31 30 2595505
E merelholtkamp@vbk.nl en
reimerhelder@vbk.nl
www.vbk.nl

Voor : De gemeente Utrecht
Datum : 8 maart 2023
Dossier : 309917/52195932.1

Betreft : **Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht**

1 INLEIDING EN VRAAGSTELLING

In Utrecht zijn er op dit moment 84 vaste standplaatslocaties en 81 standplaatshouders die beschikken over een vergunning op grond van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 (hierna: "APV"). De looptijd van de in 2013 uitgegeven standplaatsvergunningen eindigt op 1 januari 2024. De gemeente Utrecht (hierna: "de gemeente") is voornemens om op korte termijn voor 77 standplaatslocaties, 87 nieuwe standplaatsvergunningen uit te geven.

In dit kader is aan Van Benthem & Keulen verzocht om juridisch advies te geven over de volgende vragen:

1. Is het mogelijk om, en zo ja op welke wijze, de huidige standplaatsvergunninghouders een preferente positie toe kennen bij de verdeling van nieuwe standplaatsvergunningen?
2. Is het mogelijk om, en zo ja op welke wijze, bij de verlening van de nieuwe standplaatsvergunningen voorrang te verlenen aan lokaal gebonden ondernemers?
3. In het geval bij de verdeling van nieuwe standplaatsvergunningen wordt gekozen voor de methode van de "vergelijkende toets", welke ruimte bestaat er om binnen het stelsel (APV) nadere criteria op te stellen?
4. Is het mogelijk om de bestaande standplaatsvergunningen voor een bepaalde periode te verlengen en zo ja, onder welke voorwaarden?

In deze notitie zullen bovenstaande vragen achtereenvolgens worden behandeld. Voorafgaand aan de beantwoording van deze vragen, schetsen wij enkele juridische uitgangspunten die in het kader van de beantwoording relevant zijn.

2 JURIDISCHE UITGANGSPUNTEN

Door de Dienstenrichtlijn mogen – kort gezegd – schaarse vergunningen niet voor onbepaalde tijd worden verleend.[1] Op grond van de APV[2] geldt een limietenstelsel, ofwel is er een maximum gesteld

[1] ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (Vlaardingen).
[2] Gemeenteblad 2022, 472394, "Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010." In de APV worden het belang van de openbare orde en veiligheid genoemd als dwingende redenen van algemeen belang.

aan het aantal standplaatsenvergunningen. Daarmee is sprake van schaarse vergunningen die niet voor onbepaalde tijd mogen worden verleend.

Indien sprake is van schaarse vergunningen moet door de gemeente op enigerlei wijze aan potentiële gegadigden ruimte worden geboden om mee te dingen aan het verkrijgen van de schaarse vergunning.[3] Deze rechtsnorm is (mede) gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. De gemeente dient er daarom zorg voor te dragen dat de procedure om tot verdeling van schaarse vergunningen te komen, aan deze eisen voldoet.

3 ANTWOORD VRAAG 1: TOEKENNING PREFERENTE POSITIE HUIDIGE STANDPLAATSVERGUNNINGHOUDERS NIET MOGELIJK

Wij achten het juridisch niet houdbaar om aan huidige standplaatsvergunninghouders een preferente positie toe te kennen bij de verdeling van nieuwe (tijdelijke) standplaatsvergunningen. Wij lichten dat als volgt toe.

Zoals hierboven uiteengezet, betreffen de standplaatsvergunningen schaarse vergunningen. Omdat de schaarste wordt veroorzaakt door een keuze in het gemeentelijk beleid[4] is sprake van zogeheten 'beleidsmatige schaarse vergunningen.'

In jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: "Afdeling") is bevestigd dat beleidsmatige schaarse vergunningen uitsluitend voor een "*passende beperkte duur*" mogen worden verleend.[5] De Afdeling verwijst voor de vraag wanneer van een passende beperkte duur sprake is, naar de preambule van de Dienstenrichtlijn. Uit de betreffende bepaling van de preambule volgt dat voor het bepalen van een passende beperkte duur rekening moet worden gehouden met factoren zoals de terugverdientijd van noodzakelijke investeringen, maar geen sprake kan zijn van "*enig voordeel*" voor de dienstverrichter van wie de vergunning net is komen te vervallen.[6]

In januari 2021 is voorts door "Seo Economisch Onderzoek" in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onderzoek gedaan naar schaarse vergunningen in de ambulante handel (waaronder ook standplaatsen worden begrepen).[7] In dit rapport wordt bovenstaande conclusie (geen voordeel voor oude vergunninghouders) gedeeld en bovendien benadrukt dat de Dienstenrichtlijn zich verzet tegen het verlengen van de looptijd van verleende vergunningen:

> f. De Dienstenrichtlijn bepaalt dat geen voordeel mag worden toegekend aan de dienstverrichter wiens vergunning zojuist is verlopen of aan personen die een bijzondere band met die dienstverrichter hebben. Deze bepaling verzet zich op zich niet tegen het overschrijven van een standplaatsvergunning gedurende de looptijd van de vergunning. Alle partijen kunnen immers bij het indienen van hun aanvraag rekening houden met deze overschrijvingsmogelijkheid. Wel verzet deze bepaling zich ertegen dat in het kader van deze overschrijving de looptijd van de vergunning zou worden verlengd.

[3] ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (Vlaardingen), rov. 8.
[4] Naast beleidsmatige schaarste kan ook sprake zijn van fysieke schaarste: in die situatie is sprake van schaarste aan beschikbare natuurlijke hulpbronnen. Op het moment dat – bijvoorbeeld vanwege verkeersveiligheidsbelangen – ervoor wordt gekozen om de fysieke ruimte te beperken, is sprake van beleidsmatige schaarste.
[5] ABRvS 21 juli 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1588.
[6] Europese Dienstenrichtlijn (2006/123/EG), overweging 62.
[7] "*Schaarse vergunningen en terugverdientijd in de ambulante handel*", januari 2021. SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam.

De Dienstenrichtlijn[8] kent voor beleidsmatige schaarse vergunningen geen specifieke bepaling die ertoe verplicht om een onpartijdige en transparante selectieprocedure te hanteren. Dit betekent echter niet dat ten aanzien van beleidsmatig schaarse vergunningen de eisen van een onpartijdige en transparante selectieprocedure niet zouden gelden. De rechtsgrondslag hiervoor volgt weliswaar niet direct uit de Dienstenrichtlijn, maar wel uit het primaire Unierecht, in het bijzonder het vrije verkeer van diensten (art. 56 VwEU) en de vrijheid van vestiging (art. 49 VwEU). Voor beleidsmatige schaarse vergunningen gelden daarnaast de eisen van gelijkheid, transparantie en onpartijdigheid (artikel 10 en 13 van de Dienstenrichtlijn), evenals de algemene beginselen van behoorlijk bestuur waaronder het gelijkheidsbeginsel.

Wij achten de kans zeer aannemelijk dat een eventuele voorrangsregeling voor zittende ondernemers een (exceptieve) toetsing door de bestuursrechter niet zal doorstaan. Het toekennen van een preferente positie aan huidige standplaatsvergunninghouders leidt naar onze mening waarschijnlijk tot een schending van rechtstreeks werkende bepalingen op van de Dienstenrichtlijn en het Unierecht en levert bovendien strijd met het gelijkheidsbeginsel op.

4 ANTWOORD VRAAG 2: GEEN MOGELIJKHEID TOT HET VERLENEN VAN VOORRANG AAN LOKAAL GEBONDEN ONDERNEMERS

Met verwijzing naar de beantwoording van voorgaande vraag, achten wij het verlenen van voorrang aan 'lokaal gebonden ondernemers' tevens juridisch niet houdbaar. Ook in dat geval wordt een vorm van voorrang gecreëerd die op grond van de Europese Dienstenrichtlijn, rechtstreeks werkende bepalingen uit het Unierecht, de Dienstenwet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur niet lijkt te zijn toegestaan.

Aanvullend op de beantwoording van voorgaande vraag, verwijzen wij naar punt 65 van de bij de Dienstenrichtlijn behorende preambule, waaruit volgt dat geen voorrang mag worden toegekend aan dienstverrichters met een lokale sociaaleconomische band:

> *"De vrijheid van vestiging veronderstelt met name het beginsel van gelijke behandeling, dat niet alleen het discrimineren op grond van nationaliteit verbiedt, maar ook elke indirecte discriminatie op grond van andere criteria die in de praktijk tot hetzelfde resultaat kunnen leiden. De toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit in een lidstaat, als hoofd- of als nevenactiviteit, mag derhalve niet afhankelijk worden gesteld van criteria als de plaats van vestiging, de feitelijke of juridische verblijfplaats of de plaats waar de dienstenactiviteit voornamelijk wordt uitgeoefend. (…) Ook mag een lidstaat dienstverrichters met een bijzondere nationale of lokale sociaaleconomische band geen voordeel kunnen toekennen, noch dienstverrichters uit hoofde van hun vestigingsplaats beperkingen kunnen opleggen wat betreft hun vrijheid om rechten en goederen te verwerven, te gebruiken of te vervreemden, of om gebruik te maken van de verschillende vormen van krediet of huisvesting, voorzover deze*

[8] Artikel 12 Dienstenrichtlijn.

keuzemogelijkheden de toegang tot of de daadwerkelijke uitoefening van zijn activiteit dienen." [onderstreping VBK]

5 ANTWOORD VRAAG 3: BIJ TOEPASSING "VERGELIJKENDE TOETS" METHODE, BESTAAT ENIGE RUIMTE TOT HET STELLEN VAN NADERE CRITERIA IN DE APV

Opmerking vooraf: bij de beantwoording van deze vraag gebruiken wij de term "vergelijkende toets"[9] in lijn met de literatuur en rechtspraak, namelijk ter aanduiding van de procedure waarbij de verdeling niet plaatsvindt op basis van het moment van binnenkomst, het financieel aanbod of lotnummer maar op grond van een inhoudelijke vergelijking.[10]

Wat betreft de mogelijkheid tot het al dan niet stellen van nadere criteria, bespreken wij hierna of het mogelijk is om een vorm van 'branchering' toe te passen, in die zin dat een maximumaantal standplaatsen per branche of assortiment wordt vastgesteld. Het toepassen van dergelijke branchering levert een beperking van de vrijheid van dienstverrichters in de uitoefening van de dienstenactiviteit op (er wordt immers voorgeschreven welk type product zij kunnen aanbieden). Een dergelijke beperking is daarom in beginsel niet toegestaan onder de Dienstenrichtlijn, maar onder voorwaarden wel mogelijk.

In het geval branchering wordt toegepast, zijn zulke beperkingen op grond van de Dienstenrichtlijn slechts toegestaan indien:
- de eisen geen direct of indirect onderscheid maken naar nationaliteit → het discriminatieverbod;
- de eisen gerechtvaardigd zijn om een dwingende reden van algemeen belang → noodzakelijkheidseis;
- de eisen geschikt zijn om het nagestreefde doel te bereiken → evenredigheid.

Kortom: een beperking van de vrijheid van dienstverrichters in de uitoefening van hun dienstenactiviteit door het toepassen van branchering, kan mogelijk worden gerechtvaardigd indien daarbij aan bovenstaande eisen wordt voldaan.

Bij het verlenen van standplaatsvergunningen is het naar onze mening mogelijk dat een vorm van 'branchering' wordt toegepast, in die zin dat een maximumaantal standplaatsen per branche of artikel wordt vastgesteld. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een maximumaantal vergunningen per branche (bijvoorbeeld bloemen, groente en fruit, vis etc.). Het is in dat geval echter raadzaam om op het moment dat branchering wordt toegepast, zorg te dragen voor een goede motivering waarom sprake is van niet-discriminatoire, noodzakelijke en evenredige beperkingen.

6 ANTWOORD VRAAG 4: VERLENGING BESTAANDE STANDPLAATSVERGUNNINGEN IS NIET MOGELIJK

Wij zien weinig juridische opties om tot een verlenging van bestaande vergunningen over te gaan.

In deze notitie is al eerder uiteengezet dat beleidsmatig schaarse vergunningen, waarvan bij het verlenen van een maximum aantal standplaatsvergunningen sprake is, uitsluitend voor bepaalde tijd

[9] De term "vergelijkende toets" is een ruime definitie. In de ruime zin is elke verdelingsprocedure een vergelijkende toets, waarbij het verdelingscriterium verschilt (bij verdeling op volgorde van binnenkomst is het criterium het moment van binnenkomst, bij de veiling het financiële bod et cetera.).
[10] Wolswinkel 2011, p. 191-193. Vgl. CBB 19 december 2007, ECLI:NL:CBB:2007:BC2467; CBB 28 april 2010, ECLI:NL:CBB:2010:BM4375; CBB 8 januari 2010, ECLI:NL:CBB:2010:BL3125.

mogen worden verleend.[11] De ratio hierachter is dat vergunningen na afloop van die duur weer beschikbaar komen voor herverdeling.

Voorafgaand aan de verlening van een schaarse vergunning moet daarom een passende mate van openbaarheid in acht worden genomen[12]. Ook moet het vergunningenstelsel gebaseerd zijn op criteria die objectief zijn, duidelijk en ondubbelzinnig zijn geformuleerd, non-discriminatoir en vooraf kenbaar zijn.[13] De looptijd van een schaarse vergunning betreft een element dat voorafgaand aan de verdeling moet worden vastgesteld en bekendgemaakt aan potentiële gegadigden, zodat zij hun aanvraag hierop kunnen afstemmen. Daarmee staat de looptijd voorafgaand aan de verdeling van de betreffende schaarse vergunningen vast.

Uitgangspunt is dan ook dat schaarse vergunningen na afloop van de looptijd opnieuw verdeeld moeten worden teneinde (potentiële) nieuwkomers de gelegenheid te geven mee te dingen. De verplichting om mededingingsruimte te bieden kan enkel worden beperkt door het wettelijk voorschrift dat in de schaarse vergunning voorziet. De Dienstenwet biedt deze grondslag niet.

Periodiek verlengen kan niet door de beugel

Uit jurisprudentie van de Afdeling volgt dat het (telkens) verlengen van een standplaatsvergunning niet is toegestaan, zo volgt uit een uitspraak inzake de gemeente Veere.[14] Sinds 1987 werd aan de betreffende vergunninghouder periodiek een vergunning verleend. In 2009 is aan de vergunninghouder medegedeeld dat de betreffende vergunning tijdelijk is en zal eindigen (uit de uitspraak volgt niet wanneer). Een concurrent maakt bezwaar tegen een opnieuw periodiek verleende vergunning. De Afdeling oordeelt dat het argument van het gemeentebestuur dat aan de standplaatshouder al jaren een periodieke vergunning wordt verleend, onvoldoende is om opnieuw over te gaan tot het verlenen van een periodieke vergunning. Daarbij wordt relevant geacht dat de vergunninghouder al sinds 2009 weet dat de vergunning tijdelijk en eindig is.

> *"Zoals de Afdeling in de uitspraak van 28 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2934 heeft overwogen, is de omstandigheid dat aan [vergunninghouder] al jarenlang in afwijking van de beleidsnota vergunning wordt verleend, onvoldoende om ook in 2017 en 2018 ten gunste van [vergunninghouder] van de beleidsnota te kunnen afwijken. (…). [Vergunninghouder] weet al sinds 2009 dat de vergunning tijdelijk en eindig is en heeft jaren de tijd gehad om maatregelen te treffen om op andere wijze in zijn inkomen te voorzien, zoals bijvoorbeeld met vis- en frituurbedrijf [naam]. Nog steeds is niet gebleken dat [vergunninghouder] door toepassing van de beleidsnota zodanig onevenredig wordt benadeeld dat dit rechtvaardigt dat hij de vergunningen over 2017 en 2018 nog moest krijgen."*

[11] ECLI:EU:C:2015:641 (*Trijber* en *Harmsen*).
[12] HvJEU 3 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (Vlaardingen), rov. 8.
[13] Artikel 10 Dienstenrichtlijn.
[14] ABRvS 24 juni 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1467.

'Verlengbaar maken' van vergunningen: zeer beperkt ruimte voor

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: "CBb") heeft zich in een uitspraak uitgelaten over het 'verlengbaar maken' van schaarse vergunningen. Deze recente uitspraak uit 2022 had betrekking op het besluit tot het 'verlengbaar maken' van vergunningen voor het gebruik van (FM-)frequentieruimte.[15] Dit zijn eveneens schaarse vergunningen. De minister bepaalde met een beroep op artikel 18, tweede lid, van het Frequentiebesluit 2013, dat de reeds verleende vergunningen 'verlengbaar' waren. De motivering hiervoor was dat sprake zou zijn van een 'algemeen economisch belang' omdat de commerciële radiosector daarmee de mogelijkheid kreeg te herstellen van de substantiële terugloop van advertentie-inkomsten als gevolg van de coronacrisis. Deze "FM-vergunningen" waren in het verleden al tweemaal verlengd. De Cbb bepaalde echter dat schaarse vergunningen opnieuw moeten worden verdeeld en ging niet mee met de motivering van de minister.

Uit deze uitspraak volgt dat het uitgangspunt dat schaarse vergunningen in beginsel opnieuw moeten worden verdeeld (in plaats van verlengd), nog zwaarder weegt wanneer verlenging van die vergunningen reeds heeft plaatsgevonden. Uit deze zaak blijkt verder dat de ruimte voor een uitzondering op het uitgangspunt dat schaarse vergunningen na verloop van tijd opnieuw worden verdeeld, zeer beperkt is.

Verlengen van vergunningen slechts bij zeer bijzondere omstandigheden

Uit de (beperkte) jurisprudentie volgt verder dat het verlengen van bestaande schaarse rechten slechts bij zeer bijzondere omstandigheden mogelijk is. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in het geval dat het bestuursorgaan er belang bij heeft dat vergunningen gelijktijdig worden verleend en daarom de looptijd van bepaalde schaarse vergunningen voor korte duur verlengd om een gelijktijdige verdeling van schaarse vergunningen mogelijk te maken. In het spaarzame voorbeeld uit de jurisprudentie ging het om GSM-vergunningen, waarbij met het kortstondig verlengen van bepaalde schaarse vergunningen (voor 900 MHz), een totale herschikking van het vergunningenbestand kon plaatsvinden (namelijk zowel van de 900 MHz, als 1800 MHz).[16] Uitsluitend in een dergelijke bijzondere situatie kan een schaarse vergunning voor (bovendien) een korte periode worden verlengd.

Daarvan lijkt ons in onderhavig geval echter geen sprake, nu de huidige standplaatsvergunningen in 2013 zijn verleend voor een periode van 10 jaar. Daarmee was zowel voor de gemeente, als de betreffende vergunninghouders bekend dat deze vergunning enkel voor de betreffende periode zou gelden. Het verlengen van deze schaarse vergunningen is naar onze mening juridisch niet houdbaar.

Merel Holtkamp en Reimer Helder

[15] Cbb 20 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:821.
[16] Rb. Rotterdam 26 januari 2009, ECLI:NL:RBOT:2009:BH1202.

Raadsinformatiebijeenkomst

Dossiernummer	3358
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 april 2023
Agendapunt	1.2
Titel	Raadsbrief Vernieuwing standplaatsenbeleid
ID	3554
Behandelend ambtenaar	L. van Silfhout
Telefoon	14030
E-mail	Lysbeth.van.Silfhout@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Thema	Economie
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Economische Zaken
Referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	11 april 2023

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Lysbeth van Silfhout/Manon den Blanken	**Datum**	15 maart 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	10523085
E-mail	Lysbeth.van.silfhout@utrecht.nl	**Onderwerp**	Vernieuwing Standplaatsenbeleid
Bijlage(n)	4	**Beleidsveld**	Economische Zaken

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren we u, in aanloop naar de commissie VOWE van 23 maart aanstaande, over de standplaatsen in Utrecht en de wijze waarop we van plan zijn de toedeling van de vergunningen te organiseren. Zoals eerder ook aangegeven aan u en aan de standplaatshouders, nemen wij pas een definitief besluit nadat uw raad hierover heeft gesproken. In deze brief schetsen we de context, en geven we aan welke richting ons als college hierin verstandig lijkt. Wij lichten dit graag aan u toe om u in staat te stellen op basis van een standpunt van het college het gesprek te voeren en eventueel richting mee te geven. Tevens sturen wij u gelijktijdig met deze brief een voorstel tot wijziging van de Apv, die nodig is om het nieuwe beleid te borgen.

Alles is erop gericht om voor de zomer de huidige standplaatshouders en andere geïnteresseerden uit te nodigen om een aanvraag in te dienen voor een vergunning op gemeentegrond voor de periode vanaf 1 januari 2024. Ons doel is om na de zomer te komen tot vergunningverlening. Zo kunnen we tijdig duidelijkheid bieden voor zowel de zittende als voor mogelijke nieuwe ondernemers.

Standpunt college
Het is niet mogelijk om voorrang te geven aan zittende of lokaal gebonden ondernemers. Er is gekeken naar de opties voor uitgifte van de nieuwe vergunningen met het oog op een goede overgang naar de nieuwe situatie. Wat ons betreft is de keuze daar tussen loting en selectie. Selectie zien wij voor de toekomst als een potentieel waardevol instrument, om meer te kunnen inzetten op bijvoorbeeld duurzaamheid en circulariteit. Omdat in die selectie zittende of lokaal gebonden ondernemers niet als criterium meegenomen kunnen worden, denken wij echter dat enkel toevoegen van criteria voor duurzaamheid en circulariteit een te ingrijpende verandering zou betekenen voor de huidige standplaatshouders. Daarom kiezen we voor een systematiek waarin de zittende ondernemers zo eenvoudig mogelijk kunnen meedingen naar een plek in de nieuwe situatie, een selectie door loting. Voor de toekomst willen we wel naar een situatie met selectie op basis van criteria toe. Om dat te bereiken zetten we in de komende twee jaar in op een uitbreiding van circa 10 standplaatsen op gemeentelijke grond waarmee we ervaring opdoen met deze manier van selectie. Over deze richting gaan we graag met u in gesprek in de commissie van 23 maart, daarna nemen wij

zoals gezegd een definitief besluit. Na vaststelling van de Apv kunnen wij de nadere regel en het aanwijzingsbesluit definitief maken en starten met het proces van openstelling.

Context en historie
In Utrecht hebben we op grond van de Algemene plaatselijke verordening (Apv) 81 standplaats-vergunningen verleend op gemeentegrond (peilmoment 1 januari 2023). Deze vergunning is nodig voor het innemen van een standplaats in de openbare ruimte voor bijvoorbeeld de verkoop van kaas, vis of broodjes. Dit zijn andere vergunningen dan de vergunning voor het innemen van een standplaats op een markt, die worden ingesteld op basis van artikel 160 Gemeentewet en de gemeentelijke marktverordening.

De vergunningen voor deze vaste standplaatsen lopen af per 1 januari 2024. Tot 2013 hadden alle standplaatshouders een vergunning die iedere drie jaar kon worden verlengd, de vergunningen werden verleend op basis van de standplaatsenverordening. In 2013 is door de raad besloten de standplaatsverordening af te schaffen en de vergunningen uit te geven op basis van de Apv. Om de ondernemers de kans te geven zich aan te passen aan de nieuwe situatie, hebben zij de mogelijkheid gekregen om 10 jaar met voorrang een standplaats in te nemen. Dit was een overgangsregeling.

Vanaf dit raadsbesluit in 2013 is duidelijk dat per 2024 alle vergunningen vervallen, dat er niet automatisch recht is op verlengen en de standplaats beschikbaar komt voor gunning. Dit is ook zo gecommuniceerd aan de vergunninghouders, de meeste vergunninghouders hebben ook gebruik gemaakt van deze overgangsregeling. De effecten, en reikwijdte van de Europese dienstenrichtlijn, vastgelegd in de Nederlandse Dienstenwet werden echter pas later duidelijk.

Effect Dienstenrichtlijn en Nederlandse Dienstenwet
De standplaatsvergunning voor een vaste en seizoenstandplaats is een schaarse verguning. Hiervan is sprake als de vergunning slechts aan één of een beperkt aantal kan worden verleend, terwijl er meer (potentiële) aanvragers zijn. De standplaatsvergunning dient om te voorkomen dat de openbare orde wordt verstoord en om overlast tegen te gaan. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld: geluidsoverlast, stankoverlast, verkeershinder of overlast door zwerfafval. De vergunning om een plek in te nemen in de openbare ruimte zijn ‘schaars’. Dat betekent dat niet één ondernemer het alleenrecht mag hebben op die plaats in de openbare ruimte, die immers van iedereen is. Ze mogen maar voor beperkte tijd uitgegeven worden en moet bij uitgifte een gelijk speelveld geboden worden aan zittende en nieuwe ondernemers.

De minister van EZK bevestigt dit in antwoord op Kamervragen over dit onderwerp eind januari dit jaar. In haar beantwoording zegt zij dat deze regelgeving van toepassing is op deze vergunningen. In Utrecht en in andere gemeenten moet de vergunning een beperkte looptijd hebben, en bij afloop van de vergunning kan iedereen, ook de huidige vergunninghouder, meedingen naar een nieuwe vergunning. Dit zorgt dat niet alleen huidige vergunningshouders, maar ook nieuwe ondernemers een eerlijke kans krijgen op een schaarse vergunning. Zij geeft ook aan dat dit voor de betreffende handelaren als een klap kan aanvoelen als ze hun vertrouwde plek moeten opgeven. Dit delen wij ook.

Inmiddels is er steeds meer jurisprudentie over deze schaarse vergunningen bekend. Deze gerechtelijke uitspraken en de gevolgen daarvan hebben we uitgebreid bestudeerd. Daaruit blijkt dat zittende vergunninghouders geen enkele voorrangspositie mogen krijgen bij de toedeling. Dit is immers het doel van de regels: iedereen (zittende én nieuwe ondernemers) een kans geven op een

standplaats. Hierover hebben wij recent schriftelijke vragen beantwoord, namelijk ‘SV229 over standplaatsen voor marktkooplui’ en ‘SV15 over Nieuwe Europese regels nekken ondernemers met standplaats, wat zit erachter’. Wij realiseren ons goed dat deze ontwikkelingen tot grote onzekerheid leidt bij de zittende ondernemers.

Aanvulling situatie Gemeente Utrechtse Heuvelrug

In de recente schriftelijke vragen (SV15) werd gevraagd naar de wijze waarop de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar vergunningen uitgeeft met toekenning van punten voor zittende ondernemers in een selectiesysteem. Wij gaven al aan dat wij niet denken dat dat in lijn is met wetgeving. Inmiddels hebben wij contact gehad met de gemeente Utrechtse Heuvelrug, zij geven aan dat ook daar het beleid is gewijzigd en dat sinds eind 2022 de regel waarmee voorrang geldt voor eerder afgegeven vergunninghouders niet meer van kracht is. Deze wijziging is doorgevoerd in verband met jurisprudentie en de dienstenrichtlijn.

Externe juridische toets

Om zeker te zijn dat alle mogelijkheden onderzocht zijn hebben we naast advies van onze interne juristen ook extern juridisch advies ingewonnen. Dit advies van VBK-advocaten hebben wij bijgevoegd. De kern hiervan is dat wij geen voorrang kunnen geven aan zittende ondernemers, noch aan lokaal gebonden ondernemers. Het is ook niet mogelijk om de huidige standplaatsvergunningen langer te verlengen omdat de vergunningen voor bepaalde tijd worden verleend, en na afloop van deze periode weer beschikbaar moeten komen. Waar het gaat om branchering geven ze aan dat een dergelijke beperking in beginsel niet is toegestaan onder de Dienstenrichtlijn, maar onder voorwaarden wel mogelijk. Er moet duidelijk onderbouwd worden dat het doel en de eisen gerechtvaardigd zijn op basis van een ‘dwingende reden van algemeen belang’ (noodzakelijkheidseis), en de eisen moeten passen bij het nagestreefde doel (evenredigheidseis). Ook geldt het discriminatieverbod. Een rechter zal deze vereisten toetsen in geval van beroep.

Effect voor de standplaatshouders

Wij begrijpen heel goed dat een nieuw verdelingsmechanisme van vergunningen voor de huidige standplaatshouders zeer ingrijpend is. De huidige standplaatshouders staan met hun onderneming soms al tientallen jaren op dezelfde plek en moeten nu een onzeker proces ingaan voor een plek. We zien ook de belangrijke rol die standplaatshouders kunnen spelen in de buurt. Het is echter ook zo dat wij niet anders kunnen dan de wetgeving te volgen. Dat houdt in dat, nu de vergunningen aflopen, we zittende èn nieuwe ondernemers een kans moeten geven op een standplaats, we mogen niemand een voorkeurspositie[1] geven. Op 16 maart a.s. organiseren we een informatiebijeenkomst voor de bestaande vergunninghouders. Tijdens deze bijeenkomst informeren wij hen over de stand van zaken van het proces.

Wijze van uitgifte nieuwe vergunningen

Voor de toekenning van schaarse vergunningen bestaan verschillende verdelingsmethoden. De verdeling van schaarse vergunningen kan gebeuren op volgorde van binnenkomst van de aanvraag, via een veilig, via selectie met criteria (vergelijkende toets) of door loting. Bij alle methoden geldt dat de aanvraag moet voldoen aan de indieningsvereisten en aan de criteria behorende bij de aangevraagde standplaatslocatie. Deze vier opties gaan we hieronder langs.

[1] Zie juridisch advies van VBK advocaten met onderwerp Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d. 8 maart 2023; beantwoording vraag 1 en 2.

Volgorde van binnenkomst aanvraag

Verdeling op volgorde van binnenkomst van de aanvraag gaat uit van het principe ‘wie het eerst komt, die het eerst maalt’. Met het oog op de mededingingsplicht zijn wij gehouden de beschikbaarheid van schaarse vergunningen openbaar te maken, zodat potentiële gegadigden hiervan kennis kunnen nemen. Omdat wij alle geïnteresseerden gelijke kansen moeten en willen bieden vinden wij een verdeling op volgorde van binnenkomst van de aanvraag geen goede methode, mede ook gelet op het grote aantal schaarse vergunningen dat tegelijkertijd beschikbaar komt.

Veilen

Bij verdeling via veiling wordt de schaarse vergunning toegekend aan de aanvrager met de hoogste bieding. Deze methode vinden wij niet geschikt voor de verdeling van standplaatsvergunningen in Utrecht. Standplaatshouders zijn voor het merendeel kleine zelfstandige ondernemers. Wij willen dit ondernemerschap graag stimuleren. Verdeling van schaarse vergunningen op basis van hoogste bieding past daar niet bij, dit zou juist de kansen van ondernemers met veel investeringsruimte vergroten.

Selectie door vergelijkende toets op inhoudelijke criteria

Bij verdeling op basis van een vergelijkende toets worden de aanvragen getoetst op één of een aantal inhoudelijke criteria. Voor die criteria worden in de vergelijkende toets punten toegekend. De aanvrager met het hoogst aantal punten krijgt de standplaatsvergunning toegewezen. Voor de Utrechtse situatie is dan te denken aan criteria als duurzaamheid of circulariteit, passend bij de ambities uit het coalitieakkoord.

Deze vorm van selectie valt of staat met de juiste criteria en het logisch en systematisch toepassen daarvan. De criteria moeten objectief en voldoende onderscheidend zijn tussen de gegadigden en mogen niet discriminerend zijn. Daarnaast dienen de criteria relevant te zijn voor de met de vergunningverlening te bereiken doelen. Daartoe moeten die criteria hun juridische grondslag hebben in de Algemene plaatselijke verordening, waar het vergunningstelsel voor standplaatsen is geregeld. De weigeringsgronden voor een standplaatsvergunning hebben betrekking op veiligheid, openbare orde, overlast en welstand. Op grond hiervan kunnen we eisen stellen aan bijvoorbeeld de positionering, omvang en het uiterlijk van de verkoopwagen. Extra inhoudelijke criteria, aanvullend aan die op grond van de Apv, moeten een juridische basis hebben in beleid of regelgeving. Voor de genoemde criteria geldt dat hiervoor op dit moment nog niet voldoende beleidsmatige basis is.

In het externe advies is te lezen dat een vorm van branchering kan worden toegepast bij het verlenen van een standplaatsvergunning.[2] Branchering betekent wel een beperking van de vrijheid van standplaatshouders in de uitoefening van hun activiteit (er wordt immers voorgeschreven welk type product zij kunnen aanbieden). Bij de keuze voor branchering moet worden voldaan aan het discriminatieverbod, de noodzakelijkheidseis en de evenredigheid.

Naast de juridische beperkingen zullen extra inhoudelijke en kwalitatieve criteria leiden tot extra drempels voor de huidige ondernemers. Zij zullen dan immers -op korte termijn- moeten investeren om in de vergelijkende toets goed te scoren op de uitgevraagde criteria. Om een dergelijke wijziging gelijktijdig met het opnieuw uitgeven van alle vergunningen door te voeren, is wat ons betreft op dit moment te ingrijpend. Daarom kiezen we nu niet voor deze wijze van uitgifte. Wel breiden we de

[2] Zie juridisch advies van VBK advocaten met onderwerp Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht d.d. 8 maart 2023; beantwoording vraag 3.

komende jaren het aantal standplaatsen uit, en zoeken we naar criteria voor uitgifte die bijdragen aan deze doelen, binnen wat wettelijk mogelijk is.

Loten
Bij verdeling via loten krijgen alle aanvragen, die voldoen aan de indieningsvereisten en aan de criteria behorende bij de aangevraagde standplaatslocatie, een lotnummer. Na sluiting van het tijdvak waarbinnen de aanvraag moet zijn ingediend, wordt in een openbare loting bepaald welke aanvraag voor welke locatie wordt gehonoreerd. De overige aanvragen worden afgewezen. Deze verdelingsmethode staat daarmee neutraal ten opzichte van de gegadigden en hun aanvraag.

Verdeling van schaarse vergunningen via loten biedt gelijke kansen voor alle aanvragers. De procedure is transparant en biedt de ondernemers de meeste duidelijkheid. Naar verwachting geeft deze methode ook het laagste risico op juridische procedures en eventuele vertraging in de vergunningverlening.

Na afweging van de voor- en nadelen van de verschillende methoden, als hierboven beschreven, vinden wij loting voor Utrecht op dit moment de meest geschikte methode. Voor de standplaatsvergunningen die vanaf 1 januari 2024 beschikbaar zijn wij daarom voornemens deze methode te hanteren. De daartoe te volgen procedure hebben wij uitgewerkt in de Nadere regel standplaatsen, die u als bijlage bij deze brief aantreft. Zoals gezegd gaan wij graag over deze keuze met u in gesprek in de commissie van 23 maart, daarna zullen wij een definitief besluit nemen.

Vergunningduur
Het ministerie van EZK heeft een uitgebreid onderzoek (Schaarse vergunningen en terugverdientijd in de ambulante handel) uit laten voeren door het onderzoeksbureau SEO, naar de terugverdientijd van de investeringen in de ambulante handel. Uitgangspunt is dat bij de vaststelling van de looptijd rekening moet worden gehouden met de terugverdientijd en met een redelijke vergoeding van geïnvesteerd kapitaal. Doel was om aan te geven op basis van welke objectieve maatstaven de terugverdientijd voor de ambulante handel berekend kan worden. Uitkomst van dit onderzoek is dat een termijn tussen de negen en twaalf jaar een reële terugverdientijd is van de investeringen. Het onderzoeksbureau geeft aan dat de bovengrens van de terugverdientijd maximaal twaalf jaar is. Een langere terugverdientijd is daarom niet aan de orde. Wij hebben als uitgangspunt bij de verlening van de vergunning een vergunningperiode van tien jaar genomen. Deze termijn sluit aan bij onze huidige praktijk waarbij de terugverdientijd wat korter is dan landelijk gezien. Bovendien geeft deze vergunningduur de kans aan nieuwe ondernemers om te kunnen starten, net als de zittende ondernemers die kans gehad hebben.

Locaties en vergunningen
Voor de bepaling van de standplaatslocaties en de bijbehorende stadag(en) is het uitgangspunt dat de huidige situatie zoveel mogelijk in stand blijft. De standplaatsen worden opnieuw vergund op de fysieke locaties én de dag(en) zoals die nu vergund zijn. Op dit moment zijn er 81 vergunningen verleend, vanaf 1 januari 2024 hebben wij in totaal 86 vergunningen te verlenen op gemeentegrond. Het aantal locaties is straks 77, dit komt omdat we op een aantal locaties meerdere vergunningen (voor verschillende dagen) verlenen. In de bijlage vindt u een overzicht van de standplaatslocaties en bijbehorende stadag(en).

In de binnenstad keert aan de Oudegracht een tweetal standplaatsen niet terug. Deze standplaatsen zijn nu gesitueerd bij de bruggen. Met het oog op de doorstroming van het voetgangersverkeer en het

voorkomen van (verkeers-)onveilige situaties verplaatsen wij deze twee standplaatsen naar het Vredenburg. Hiermee geven wij invulling aan de Omgevingsvisie Binnenstad.

Niet alle huidige standplaatshouders zullen opnieuw meedingen naar een plek. Sommige standplaatshouders hebben aangegeven hun vergunning stop te zetten, bijvoorbeeld omdat ze een plek in een andere gemeente gaan innemen of gaan stoppen vanwege hun leeftijd.

Uitbreiding aantal plaatsen in de toekomst
Het aantal standplaatsen is al jaren min of meer gelijk. Vanwege de groei van de stad vinden we het voor de hand liggen de komende jaren extra plekken toe te voegen. Voor deze nieuwe plekken gaan we bekijken welke beleidsaanpassingen nodig zijn om wel selectie op basis van kwalitatieve criteria te kunnen toepassen en meer te sturen op circulariteit en duurzaamheid. Hiermee doen we dan ervaring worden op, en wordt een juridische basis gelegd voor meer kwalitatieve sturing op uiteindelijk alle standplaatsen.

We stellen ons als eerste doel om binnen twee jaar een voorstel aan uw raad te doen voor circa 10 nieuwe standplaatsen op gemeentelijke grond. Bij de vergunningverlening voor de nieuw toe te voegen plekken willen we invulling gaan geven aan wat hierover staat in het coalitieakkoord: ‘Partijen in de stad die bij een aanbesteding of vergunningaanvraag laten zien aanzienlijk duurzaam en circulair te opereren, hebben een streepje voor’. Hiermee werken we tussentijds toe naar een andere manier van selectie voor nieuw uit te geven vergunningen voor deze tien plaatsen, en ook bij uitgifte van plaatsen die vrijkomen (bijvoorbeeld bij tussentijdse opzegging). Wij onderzoeken hierbij ook de mogelijkheden rondom duurzame leges.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, en kijken uit naar bespreking in uw commissie.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Kavel	Locatie	Vast of Seizoen	Dagen	Max opp. m2
1	Amsterdamsestraatweg I	Vast	Di t/m zo	20
2	Amsterdamsestraatweg II	Vast	Di t/m za	20
3	Amsterdamsestraatweg III	Vast	Ma t/m za	20
4	Amsterdamsestraatweg IV	Seizoen	Ma t/m zo	24
5	Omloop	Vast	Ma t/m za	20
6	Julianapark	Seizoen	Za en Zo	10
7	Van Egmondkade	Vast	Ma t/m zo	25
8	Doornburglaan I	Vast	Za	15
9	Doornburglaan II	Vast	Za	15
10	Doornburglaan III	Vast	Za	13
11	Doornburglaan IV	Vast	Za	25
12	Franciscusdreef I	Vast	Ma t/m za	25
13	Franciscusdreef II	Vast	Woe t/m za	30
14	Ghandidreef	Seizoen	ma t/m zo	10
15	St. Eustatiusdreef	Vast	Ma t/m za	20
16	Seinedreef I	Seizoen	Ma t/m zo	24
17	Seinedreef II	Vast	Di t/m zo	25
18	Seinedreef III	Vast	Di t/m za	10
19	Seinedreef IV	Vast	Ma t/m za	30
20	Seinedreef V	Vast	Di t/m za	25
21	Seinedreef VI	Vast	Ma t/m za	25
22	Zambesidreef I	Vast	Ma t/m za	25
23	Zambesidreef II	Vast	Vrij & za	25
24 a	Euterpedreef	vast	vrijdag	25
24 b	Euterpedreef	vast	zaterdag	25
25	Arnodreef	Vast	Ma t/m zo	25
26	Willem van Noortplein	Vast	Ma t/m za	25
27	Blauwkapelseweg	Vast	Ma t/m zo	35
28	Griftpark	Seizoen	Ma t/m zo	10
29	Poortstraat	vast	zaterdag	25
30	Wilhelminapark	Seizoen	zondag	10
31	Ina Boudier-Bakkerlaan	vast	Di t/m zo	25
32	Mereveldseweg	Seizoen	Ma t/m zo	10
33	Maliebaan	Seizoen	Ma t/m zo	10
34	Maliebaan	Seizoen	Ma t/m zo	24
35 a	Hondsrug I	Vast	Woensdag	20
35 b	Hondsrug II	Vast	zaterdag	20
36	Hondsrug III	Vast	vrijdag	20
37	Hondsrug IV	Seizoen	Ma t/m zo	24
38	Opaalweg	Vast	zondag	10
39	Smaragdplein I	Vast	zaterdag	10
40	Smaragdplein II	Vast	Vrij t/m zo	25
41	Smaragdplein III	Vast	Ma t/m za	25
42	Rotsoord	Seizoen	Ma t/m zo	24
43	Hollantlaan	vast	za en Zo	15
44	Händelstraat I	Vast	Di t/m vrij	25
45 a	Händelstraat II	Vast	wo t/m za	25

45 b	Händelstraat III	Vast	dinsdag	25
46	Atoomweg	Vast	di t/m vrij	24
47	Uraniumweg	Vast	Ma t/m vrij	25
48	Vredenburg	Seizoen	Ma t/m zo	24
49	Neude	Seizoen	Ma t/m zo	24
50	Oudegracht I	Vast	Ma t/m zo	20
51	Oudegracht II	Vast	Ma t/m zo	16
52	Oudegracht III	Vast	Ma t/m zo	16
53	Oudegracht IV	Seizoen	Ma t/m zo	6
54	Lepelenburg	Seizoen	Do t/m zo in over	10
55	Mariaplaats	Seizoen	Do t/m zo in over	10
56	Jaarbeursplein	Seizoen	Do t/m zo in over	24
57	Vredenburg	Vast	maandag, dinsda	20
58	Vredenburg	Vast	maandag, dinsda	20
59	Bochtdijk	Vast	zondag	20
60	Dorpsplein Vleuten	Seizoen	Ma t/m zo	24
61	Haarrijnseplas	Seizoen	Ma t/m zo	15
62	Hindersteinlaan I	Vast	Ma t/m wo, vrijda	35
63A	Hindersteinlaan II	Vast	Donderdag	24
63B	Hindersteinlaan III	Vast	Zaterdag	20
64A	Hindersteinlaan IV	Vast	Dinsdag	25
64B	Hindersteinlaan V	Vast	Donderdag	25
64C	Hindersteinlaan VI	Vast	Vrijdag	23
65	Hindersteinlaan VII	Vast	Donderdag	20
66A	Oranjelaan I	Vast	Di t/m vrij	25
66B	Oranjelaan II	Vast	zaterdag	25
67A	Oranjelaan III	Vast	Woensdag	25
67B	Oranjelaan IV	Vast	zaterdag	25
68	Oranjelaan V	Seizoen	Ma t/m zo	24
69A	Oranjelaan VI	Vast	Dinsdag	25
69B	Oranjelaan VII	Vast	Woensdag	25
70	Ab Harrewijnstraat	Vast	Zaterdag	20
71	Damzigt	Vast	Ma t/m vrij	20
72	Molenpolder I	Vast	Di t/m za	20
73	Molenpolder II	Vast	Zaterdag	20
74	Zuiderburcht	Seizoen	Ma t/m za	24
75	Verlengde Houtrakgracht I	Vast	Wo t/m za	10
76	Verlengde Houtrakgracht II	Vast	Wo t/m za	20
77	Brusselplein	Seizoen	Ma t/m za	24

Bijzonderheid
Ter hoogte van het Oppenheimplein
Ter hoogte van het Oppenheimplein
Ter hoogte van het Oppenheimplein
Ter hoogte van het Beuningenplein
Ter hoogte van Nijenoord
Nabij Amsterdamsestraatweg

Winkelcentrum Rokade
Winkelcentrum Rokade
Winkelcentrum Rokade
Winkelcentrum Rokade
Vechtzoom / Klopvaart, Nabij autoboulevard
Vechtzoom / Klopvaart, Nabij autoboulevard

Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Shoppingcenter Overvecht
Winkelcentrum Gagelhof
Winkelcentrum Gagelhof
Winkelcentrum Overkapel
Winkelcentrum Overkapel
Nabij station Overvecht

Winkelcentrum IBB Hof

Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten
Nabij begraafplaats Tolsteeg
Winkelcentrum Smaragdplein
Winkelcentrum Smaragdplein
Winkelcentrum Smaragdplein
Nabij Winkelcentrum Smaragdplein
Woonboulevard
Winkelcentrum Händelsstraat
Winkelcentrum Händelsstraat

Winkelcentrum Händelsstraat
Bedrijventerrein Lage Weide
Bedrijventerrein Lage Weide
Voetgangersgebied
Voetgangersgebied
Voetgangersgebied, nabij Bakkerbrug
Voetgangersgebied, nabij Bezembrug tegenover Mango
Voetgangersgebied, nabij Bezembrug tegenover Kruidvat
Voetgangersgebied, nabij Maartensbrug
In Lepelenburgpark
Naast conservatorium
Nabij Centraal Station
Voetgangersgebied (I)
Voetgangersgebied (II)
Nabij kasteel De Haar

Op Haarrijnsestrand
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Hindersteinlaan
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein
Winkelcentrum Mereveldplein

Bedrijventerrein Vleuten De Meern
Winkelcentrum Veldhof
Winkelcentrum Veldhof
Nabij winkelcentrum Vleuterweide
Winkelcentrum Parkwijk
Winkelcentrum Parkwijk
In Leidsche Rijn Centrum

VAN BENTHEM & KEULEN

ADVOCATEN | NOTARIAAT

NOTITIE

M.W. Holtkamp en R.E. Helder
Advocaten
Archimedeslaan 61
Postbus 85005
3508 AA Utrecht
T +31 30 2595521
F +31 30 2595505
E merelholtkamp@vbk.nl en
reimerhelder@vbk.nl
www.vbk.nl

Voor : De gemeente Utrecht
Datum : 8 maart 2023
Dossier : 309917/52195932.1

Betreft : **Advies inzake beleid standplaatsvergunningen gemeente Utrecht**

1 INLEIDING EN VRAAGSTELLING

In Utrecht zijn er op dit moment 84 vaste standplaatslocaties en 81 standplaatshouders die beschikken over een vergunning op grond van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 (hierna: "APV"). De looptijd van de in 2013 uitgegeven standplaatsvergunningen eindigt op 1 januari 2024. De gemeente Utrecht (hierna: "de gemeente") is voornemens om op korte termijn voor 77 standplaatslocaties, 87 nieuwe standplaatsvergunningen uit te geven.

In dit kader is aan Van Benthem & Keulen verzocht om juridisch advies te geven over de volgende vragen:

1. Is het mogelijk om, en zo ja op welke wijze, de huidige standplaatsvergunninghouders een preferente positie toe kennen bij de verdeling van nieuwe standplaatsvergunningen?
2. Is het mogelijk om, en zo ja op welke wijze, bij de verlening van de nieuwe standplaatsvergunningen voorrang te verlenen aan lokaal gebonden ondernemers?
3. In het geval bij de verdeling van nieuwe standplaatsvergunningen wordt gekozen voor de methode van de "vergelijkende toets", welke ruimte bestaat er om binnen het stelsel (APV) nadere criteria op te stellen?
4. Is het mogelijk om de bestaande standplaatsvergunningen voor een bepaalde periode te verlengen en zo ja, onder welke voorwaarden?

In deze notitie zullen bovenstaande vragen achtereenvolgens worden behandeld. Voorafgaand aan de beantwoording van deze vragen, schetsen wij enkele juridische uitgangspunten die in het kader van de beantwoording relevant zijn.

2 JURIDISCHE UITGANGSPUNTEN

Door de Dienstenrichtlijn mogen – kort gezegd – schaarse vergunningen niet voor onbepaalde tijd worden verleend.[1] Op grond van de APV[2] geldt een limietenstelsel, ofwel is er een maximum gesteld

[1] ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (Vlaardingen).
[2] Gemeenteblad 2022, 472394, "Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010." In de APV worden het belang van de openbare orde en veiligheid genoemd als dwingende redenen van algemeen belang.

aan het aantal standplaatsenvergunningen. Daarmee is sprake van schaarse vergunningen die niet voor onbepaalde tijd mogen worden verleend.

Indien sprake is van schaarse vergunningen moet door de gemeente op enigerlei wijze aan potentiële gegadigden ruimte worden geboden om mee te dingen aan het verkrijgen van de schaarse vergunning.[3] Deze rechtsnorm is (mede) gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. De gemeente dient er daarom zorg voor te dragen dat de procedure om tot verdeling van schaarse vergunningen te komen, aan deze eisen voldoet.

3 ANTWOORD VRAAG 1: TOEKENNING PREFERENTE POSITIE HUIDIGE STANDPLAATSVERGUNNINGHOUDERS NIET MOGELIJK

Wij achten het juridisch niet houdbaar om aan huidige standplaatsvergunninghouders een preferente positie toe te kennen bij de verdeling van nieuwe (tijdelijke) standplaatsvergunningen. Wij lichten dat als volgt toe.

Zoals hierboven uiteengezet, betreffen de standplaatsvergunningen schaarse vergunningen. Omdat de schaarste wordt veroorzaakt door een keuze in het gemeentelijk beleid[4] is sprake van zogeheten 'beleidsmatige schaarse vergunningen.'

In jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: "Afdeling") is bevestigd dat beleidsmatige schaarse vergunningen uitsluitend voor een "*passende beperkte duur*" mogen worden verleend.[5] De Afdeling verwijst voor de vraag wanneer van een passende beperkte duur sprake is, naar de preambule van de Dienstenrichtlijn. Uit de betreffende bepaling van de preambule volgt dat voor het bepalen van een passende beperkte duur rekening moet worden gehouden met factoren zoals de terugverdientijd van noodzakelijke investeringen, maar geen sprake kan zijn van "*enig voordeel*" voor de dienstverrichter van wie de vergunning net is komen te vervallen.[6]

In januari 2021 is voorts door "Seo Economisch Onderzoek" in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onderzoek gedaan naar schaarse vergunningen in de ambulante handel (waaronder ook standplaatsen worden begrepen).[7] In dit rapport wordt bovenstaande conclusie (geen voordeel voor oude vergunninghouders) gedeeld en bovendien benadrukt dat de Dienstenrichtlijn zich verzet tegen het verlengen van de looptijd van verleende vergunningen:

> f. De Dienstenrichtlijn bepaalt dat geen voordeel mag worden toegekend aan de dienstverrichter wiens vergunning zojuist is verlopen of aan personen die een bijzondere band met die dienstverrichter hebben. Deze bepaling verzet zich op zich niet tegen het overschrijven van een standplaatsvergunning gedurende de looptijd van de vergunning. Alle partijen kunnen immers bij het indienen van hun aanvraag rekening houden met deze overschrijvingsmogelijkheid. Wel verzet deze bepaling zich ertegen dat in het kader van deze overschrijving de looptijd van de vergunning zou worden verlengd.

[3] ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (Vlaardingen), rov. 8.
[4] Naast beleidsmatige schaarste kan ook sprake zijn van fysieke schaarste: in die situatie is sprake van schaarste aan beschikbare natuurlijke hulpbronnen. Op het moment dat – bijvoorbeeld vanwege verkeersveiligheidsbelangen – ervoor wordt gekozen om de fysieke ruimte te beperken, is sprake van beleidsmatige schaarste.
[5] ABRvS 21 juli 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1588.
[6] Europese Dienstenrichtlijn (2006/123/EG), overweging 62.
[7] "*Schaarse vergunningen en terugverdientijd in de ambulante handel*", januari 2021. SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam.

De Dienstenrichtlijn[8] kent voor beleidsmatige schaarse vergunningen geen specifieke bepaling die ertoe verplicht om een onpartijdige en transparante selectieprocedure te hanteren. Dit betekent echter niet dat ten aanzien van beleidsmatig schaarse vergunningen de eisen van een onpartijdige en transparante selectieprocedure niet zouden gelden. De rechtsgrondslag hiervoor volgt weliswaar niet direct uit de Dienstenrichtlijn, maar wel uit het primaire Unierecht, in het bijzonder het vrije verkeer van diensten (art. 56 VwEU) en de vrijheid van vestiging (art. 49 VwEU). Voor beleidsmatige schaarse vergunningen gelden daarnaast de eisen van gelijkheid, transparantie en onpartijdigheid (artikel 10 en 13 van de Dienstenrichtlijn), evenals de algemene beginselen van behoorlijk bestuur waaronder het gelijkheidsbeginsel.

Wij achten de kans zeer aannemelijk dat een eventuele voorrangsregeling voor zittende ondernemers een (exceptieve) toetsing door de bestuursrechter niet zal doorstaan. Het toekennen van een preferente positie aan huidige standplaatsvergunninghouders leidt naar onze mening waarschijnlijk tot een schending van rechtstreeks werkende bepalingen op van de Dienstenrichtlijn en het Unierecht en levert bovendien strijd met het gelijkheidsbeginsel op.

4 ANTWOORD VRAAG 2: GEEN MOGELIJKHEID TOT HET VERLENEN VAN VOORRANG AAN LOKAAL GEBONDEN ONDERNEMERS

Met verwijzing naar de beantwoording van voorgaande vraag, achten wij het verlenen van voorrang aan 'lokaal gebonden ondernemers' tevens juridisch niet houdbaar. Ook in dat geval wordt een vorm van voorrang gecreëerd die op grond van de Europese Dienstenrichtlijn, rechtstreeks werkende bepalingen uit het Unierecht, de Dienstenwet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur niet lijkt te zijn toegestaan.

Aanvullend op de beantwoording van voorgaande vraag, verwijzen wij naar punt 65 van de bij de Dienstenrichtlijn behorende preambule, waaruit volgt dat geen voorrang mag worden toegekend aan dienstverrichters met een lokale sociaaleconomische band:

> *"De vrijheid van vestiging veronderstelt met name het beginsel van gelijke behandeling, dat niet alleen het discrimineren op grond van nationaliteit verbiedt, maar ook elke indirecte discriminatie op grond van andere criteria die in de praktijk tot hetzelfde resultaat kunnen leiden. De toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit in een lidstaat, als hoofd- of als nevenactiviteit, mag derhalve niet afhankelijk worden gesteld van criteria als de plaats van vestiging, de feitelijke of juridische verblijfplaats of de plaats waar de dienstenactiviteit voornamelijk wordt uitgeoefend. (…) Ook mag een lidstaat dienstverrichters met een bijzondere nationale of lokale sociaaleconomische band geen voordeel kunnen toekennen, noch dienstverrichters uit hoofde van hun vestigingsplaats beperkingen kunnen opleggen wat betreft hun vrijheid om rechten en goederen te verwerven, te gebruiken of te vervreemden, of om gebruik te maken van de verschillende vormen van krediet of huisvesting, voorzover deze*

[8] Artikel 12 Dienstenrichtlijn.

keuzemogelijkheden de toegang tot of de daadwerkelijke uitoefening van zijn activiteit dienen." [onderstreping VBK]

5 ANTWOORD VRAAG 3: BIJ TOEPASSING "VERGELIJKENDE TOETS" METHODE, BESTAAT ENIGE RUIMTE TOT HET STELLEN VAN NADERE CRITERIA IN DE APV

Opmerking vooraf: bij de beantwoording van deze vraag gebruiken wij de term "vergelijkende toets"[9] in lijn met de literatuur en rechtspraak, namelijk ter aanduiding van de procedure waarbij de verdeling niet plaatsvindt op basis van het moment van binnenkomst, het financieel aanbod of lotnummer maar op grond van een inhoudelijke vergelijking.[10]

Wat betreft de mogelijkheid tot het al dan niet stellen van nadere criteria, bespreken wij hierna of het mogelijk is om een vorm van 'branchering' toe te passen, in die zin dat een maximumaantal standplaatsen per branche of assortiment wordt vastgesteld. Het toepassen van dergelijke branchering levert een beperking van de vrijheid van dienstverrichters in de uitoefening van de dienstenactiviteit op (er wordt immers voorgeschreven welk type product zij kunnen aanbieden). Een dergelijke beperking is daarom in beginsel niet toegestaan onder de Dienstenrichtlijn, maar onder voorwaarden wel mogelijk.

In het geval branchering wordt toegepast, zijn zulke beperkingen op grond van de Dienstenrichtlijn slechts toegestaan indien:
- de eisen geen direct of indirect onderscheid maken naar nationaliteit → het discriminatieverbod;
- de eisen gerechtvaardigd zijn om een dwingende reden van algemeen belang → noodzakelijkheidseis;
- de eisen geschikt zijn om het nagestreefde doel te bereiken → evenredigheid.

Kortom: een beperking van de vrijheid van dienstverrichters in de uitoefening van hun dienstenactiviteit door het toepassen van branchering, kan mogelijk worden gerechtvaardigd indien daarbij aan bovenstaande eisen wordt voldaan.

Bij het verlenen van standplaatsvergunningen is het naar onze mening mogelijk dat een vorm van 'branchering' wordt toegepast, in die zin dat een maximumaantal standplaatsen per branche of artikel wordt vastgesteld. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een maximumaantal vergunningen per branche (bijvoorbeeld bloemen, groente en fruit, vis etc.). Het is in dat geval echter raadzaam om op het moment dat branchering wordt toegepast, zorg te dragen voor een goede motivering waarom sprake is van niet-discriminatoire, noodzakelijke en evenredige beperkingen.

6 ANTWOORD VRAAG 4: VERLENGING BESTAANDE STANDPLAATSVERGUNNINGEN IS NIET MOGELIJK

Wij zien weinig juridische opties om tot een verlenging van bestaande vergunningen over te gaan.

In deze notitie is al eerder uiteengezet dat beleidsmatig schaarse vergunningen, waarvan bij het verlenen van een maximum aantal standplaatsvergunningen sprake is, uitsluitend voor bepaalde tijd

[9] De term "vergelijkende toets" is een ruime definitie. In de ruime zin is elke verdelingsprocedure een vergelijkende toets, waarbij het verdelingscriterium verschilt (bij verdeling op volgorde van binnenkomst is het criterium het moment van binnenkomst, bij de veiling het financiële bod et cetera.).
[10] Wolswinkel 2011, p. 191-193. Vgl. CBB 19 december 2007, ECLI:NL:CBB:2007:BC2467; CBB 28 april 2010, ECLI:NL:CBB:2010:BM4375; CBB 8 januari 2010, ECLI:NL:CBB:2010:BL3125.

mogen worden verleend.[11] De ratio hierachter is dat vergunningen na afloop van die duur weer beschikbaar komen voor herverdeling.

Voorafgaand aan de verlening van een schaarse vergunning moet daarom een passende mate van openbaarheid in acht worden genomen[12]. Ook moet het vergunningenstelsel gebaseerd zijn op criteria die objectief zijn, duidelijk en ondubbelzinnig zijn geformuleerd, non-discriminatoir en vooraf kenbaar zijn.[13] De looptijd van een schaarse vergunning betreft een element dat voorafgaand aan de verdeling moet worden vastgesteld en bekendgemaakt aan potentiële gegadigden, zodat zij hun aanvraag hierop kunnen afstemmen. Daarmee staat de looptijd voorafgaand aan de verdeling van de betreffende schaarse vergunningen vast.

Uitgangspunt is dan ook dat schaarse vergunningen na afloop van de looptijd opnieuw verdeeld moeten worden teneinde (potentiële) nieuwkomers de gelegenheid te geven mee te dingen. De verplichting om mededingingsruimte te bieden kan enkel worden beperkt door het wettelijk voorschrift dat in de schaarse vergunning voorziet. De Dienstenwet biedt deze grondslag niet.

Periodiek verlengen kan niet door de beugel

Uit jurisprudentie van de Afdeling volgt dat het (telkens) verlengen van een standplaatsvergunning niet is toegestaan, zo volgt uit een uitspraak inzake de gemeente Veere.[14] Sinds 1987 werd aan de betreffende vergunninghouder periodiek een vergunning verleend. In 2009 is aan de vergunninghouder medegedeeld dat de betreffende vergunning tijdelijk is en zal eindigen (uit de uitspraak volgt niet wanneer). Een concurrent maakt bezwaar tegen een opnieuw periodiek verleende vergunning. De Afdeling oordeelt dat het argument van het gemeentebestuur dat aan de standplaatshouder al jaren een periodieke vergunning wordt verleend, onvoldoende is om opnieuw over te gaan tot het verlenen van een periodieke vergunning. Daarbij wordt relevant geacht dat de vergunninghouder al sinds 2009 weet dat de vergunning tijdelijk en eindig is.

> *"Zoals de Afdeling in de uitspraak van 28 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2934 heeft overwogen, is de omstandigheid dat aan [vergunninghouder] al jarenlang in afwijking van de beleidsnota vergunning wordt verleend, onvoldoende om ook in 2017 en 2018 ten gunste van [vergunninghouder] van de beleidsnota te kunnen afwijken. (…). [Vergunninghouder] weet al sinds 2009 dat de vergunning tijdelijk en eindig is en heeft jaren de tijd gehad om maatregelen te treffen om op andere wijze in zijn inkomen te voorzien, zoals bijvoorbeeld met vis- en frituurbedrijf [naam]. Nog steeds is niet gebleken dat [vergunninghouder] door toepassing van de beleidsnota zodanig onevenredig wordt benadeeld dat dit rechtvaardigt dat hij de vergunningen over 2017 en 2018 nog moest krijgen."*

[11] ECLI:EU:C:2015:641 (*Trijber* en *Harmsen*).
[12] HvJEU 3 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (Vlaardingen), rov. 8.
[13] Artikel 10 Dienstenrichtlijn.
[14] ABRvS 24 juni 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1467.

'Verlengbaar maken' van vergunningen: zeer beperkt ruimte voor

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: "CBb") heeft zich in een uitspraak uitgelaten over het 'verlengbaar maken' van schaarse vergunningen. Deze recente uitspraak uit 2022 had betrekking op het besluit tot het 'verlengbaar maken' van vergunningen voor het gebruik van (FM-)frequentieruimte.[15] Dit zijn eveneens schaarse vergunningen. De minister bepaalde met een beroep op artikel 18, tweede lid, van het Frequentiebesluit 2013, dat de reeds verleende vergunningen 'verlengbaar' waren. De motivering hiervoor was dat sprake zou zijn van een 'algemeen economisch belang' omdat de commerciële radiosector daarmee de mogelijkheid kreeg te herstellen van de substantiële terugloop van advertentie-inkomsten als gevolg van de coronacrisis. Deze "FM-vergunningen" waren in het verleden al tweemaal verlengd. De Cbb bepaalde echter dat schaarse vergunningen opnieuw moeten worden verdeeld en ging niet mee met de motivering van de minister.

Uit deze uitspraak volgt dat het uitgangspunt dat schaarse vergunningen in beginsel opnieuw moeten worden verdeeld (in plaats van verlengd), nog zwaarder weegt wanneer verlenging van die vergunningen reeds heeft plaatsgevonden. Uit deze zaak blijkt verder dat de ruimte voor een uitzondering op het uitgangspunt dat schaarse vergunningen na verloop van tijd opnieuw worden verdeeld, zeer beperkt is.

Verlengen van vergunningen slechts bij zeer bijzondere omstandigheden

Uit de (beperkte) jurisprudentie volgt verder dat het verlengen van bestaande schaarse rechten slechts bij zeer bijzondere omstandigheden mogelijk is. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in het geval dat het bestuursorgaan er belang bij heeft dat vergunningen gelijktijdig worden verleend en daarom de looptijd van bepaalde schaarse vergunningen voor korte duur verlengd om een gelijktijdige verdeling van schaarse vergunningen mogelijk te maken. In het spaarzame voorbeeld uit de jurisprudentie ging het om GSM-vergunningen, waarbij met het kortstondig verlengen van bepaalde schaarse vergunningen (voor 900 MHz), een totale herschikking van het vergunningenbestand kon plaatsvinden (namelijk zowel van de 900 MHz, als 1800 MHz).[16] Uitsluitend in een dergelijke bijzondere situatie kan een schaarse vergunning voor (bovendien) een korte periode worden verlengd.

Daarvan lijkt ons in onderhavig geval echter geen sprake, nu de huidige standplaatsvergunningen in 2013 zijn verleend voor een periode van 10 jaar. Daarmee was zowel voor de gemeente, als de betreffende vergunninghouders bekend dat deze vergunning enkel voor de betreffende periode zou gelden. Het verlengen van deze schaarse vergunningen is naar onze mening juridisch niet houdbaar.

Merel Holtkamp en Reimer Helder

[15] Cbb 20 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:821.
[16] Rb. Rotterdam 26 januari 2009, ECLI:NL:RBOT:2009:BH1202.

Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht,

- Gelet op artikel 5.13 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;

Overwegende

- dat het college bevoegd is locaties aan te wijzen voor het innemen van een standplaats als bedoeld in artikel 5.13 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;
- dat het college vanaf 1 januari 2024 voor een periode van tien jaar nieuwe vergunningen verleent voor het innemen van een standplaats op de in dit Aanwijzingsbesluit aangewezen locaties, overeenkomstig de Nadere regel artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Besluiten vast te stellen het Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen

Artikel 1 Aanwijzing

Burgemeester en wethouders wijzen de in de bij dit besluit behorende bijlage genoemde locaties, stadagen en afmetingen aan voor het innemen van een standplaats als bedoeld in artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010.

Artikel 2 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking de dag na bekendmaking.

Artikel 3 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als Aanwijzingsbesluit artikel 5.13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, in de vergadering van <datum>

De burgemeester
Sharon A.M. Dijksma

De secretaris,
Gabrielle G.H.M. Haanen

CONCEPT

Bezwaarclausule

Vindt u het besluit om bepaalde reden onjuist? Dan kunt u bezwaar maken.
U kunt uw bezwaar digitaal indienen. Daarvoor kunt u alleen gebruik maken van het door de gemeente beschikbaar gestelde digitale formulier. Dit vindt u op www.utrecht.nl/bezwaar. U kunt het bezwaar niet per e-mail insturen.
Maakt u liever per brief bezwaar, dan kunt u uw bezwaarschrift sturen aan burgemeester en wethouders. Het adres is:
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
Zorg ervoor dat u het bezwaarschrift indient binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit. Daarmee voorkomt u dat wij uw bezwaarschrift niet meer kunnen behandelen.
In het bezwaarschrift neemt u in ieder geval op:

- uw naam, adres, datum en handtekening; graag ook het telefoonnummer waarop u overdag te bereiken bent;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift is gericht; vermeld hierbij de datum van bekendmaking van dat besluit of stuur een kopie van het besluit mee;
- de reden waarom u vindt dat het besluit onjuist is;
- een volmacht, als u het bezwaarschrift namens iemand anders indient.

Als er sprake is van een spoedeisende situatie kunt u daarnaast een voorlopige voorziening vragen aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden Nederland, sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Voor het in behandeling nemen van zo'n verzoek betaalt u griffierecht.

Bijlage

Locatielijst

CONCEPT

Nadere regel artikel 5:13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, gemeente Utrecht, standplaatsen

Burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht;

- gelet op artikel 156 lid 3 Gemeentewet en 5:13 van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;

Overwegende dat:

a. het college nadere regels kan stellen voor het aanvragen en verlenen van een standplaatsvergunning;
b. het noodzakelijk is om voor de verdeling van de standplaatsvergunning regels vast te stellen;

Besluiten de volgende nadere regel vast te stellen:

Artikel 1 Definities

Deze nadere regel verstaat onder:

a. tijdelijke standplaats: een standplaats op een niet vooraf door het college aangewezen locatie en gedurende een beperkte tijd (maximaal drie dagdelen).
b. dagdelen: een deel van de dag, zoals ochtend, middag of avond.
c. kavel: combinatie van door het college aangewezen standplaatslocatie en sta-dag(en).
d. mobiel verkooppunt: vitrines, toonbanken e.d. die vanuit winkels of horeca-inrichtingen een openbare plaats op worden gereden in de directe omgeving van de betreffende winkel of horeca-inrichting en van waaruit voor een korte periode (maximaal 2 maanden) verkoop plaatsvindt.
e. seizoenstandplaats: een standplaats op een vaste door het college aangewezen locatie voor de verkoop van producten die aan het zomer- of winterseizoen gebonden zijn (zoals oliebollen en ijs) en gedurende een bepaalde aaneengesloten periode. Het zomerseizoen is maximaal 6 maanden en loopt van 1 april tot 1 oktober en het winterseizoen is maximaal 4 maanden en loopt van 15 september tot 15 januari het jaar opvolgend.
f. sta-dag(en): de dag(en) waarop de vergunninghouder de standplaats mag innemen.

CONCEPT

g. vaste standplaats: een standplaats op een vaste door het college aangewezen locatie die gedurende het gehele kalenderjaar één of meerdere sta-dag(en) per week kan worden ingenomen.
h. verordening: Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010.

Artikel 2 Doel en afbakening

Het doel van deze nadere regel is om te bepalen voor welke categorieën standplaatsen een vergunning kan worden verleend op grond van artikel 5:13 van de verordening, hoeveel vergunningen beschikbaar worden gesteld, wat de maximale vergunningsduur is per categorie standplaats en aan wie vergunning wordt verleend in het geval er meerdere aanvragers in aanmerking willen komen voor een vergunning.

Artikel 3 Vergunningenplafond

1. Ter bescherming van de openbare orde en veiligheid en ter voorkoming van overlast in de openbare ruimte is het aantal vaste en seizoenstandplaatsen gelimiteerd. Een vergunning voor een vaste- of seizoenstandplaats wordt alleen verleend voor de aangewezen locaties en dag of dagen zoals opgenomen in het Aanwijzingsbesluit artikel 5:13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, standplaatsen.

2. Op grond van artikel 5:13 van de verordening wordt in deze tabel aangegeven de categorie vergunning die kan worden verleend, het vergunningenplafond en de maximale vergunningsduur:

Categorie	**Vergunningenplafond**	**Maximale vergunningsduur**
Tijdelijke standplaats	nee	maximaal drie dagdelen
Mobiel verkooppunt	nee	maximaal 2 maanden
Vaste standplaats	ja	10 jaar
Seizoenstandplaats	ja	10 jaar

Artikel 4 aanvragen tijdelijke standplaats en mobiel verkooppunt

Vergunningaanvragen voor tijdelijke standplaatsen en mobiele verkooppunten kunnen gedurende het lopende jaar worden ingediend en zijn niet gebonden aan een tijdvak.

Artikel 5 Bekendmaking mogelijkheid aanvragen vergunning

1. Het college stelt de periode vast waarbinnen aanvragen voor vaste- en seizoen-standplaatsvergunningen kunnen worden ingediend. Hiervan wordt mededeling gedaan in het Gemeenteblad. Hierin wordt in ieder geval aangegeven:

CONCEPT

a. een omschrijving van de vrijgekomen standplaats naar locatie en sta-dag(en). Hierbij wordt een kaartje van de locatie bijgevoegd met daarop aangegeven de maximale afmeting van de vrijgekomen standplaats;
b. binnen welk tijdvak geïnteresseerden een aanvraag kunnen indienen;
c. binnen welk tijdvak een aanvrager eventuele gebreken op het aanvraagformulier kan herstellen;
d. op welke datum de uitslag van de procedure wordt bekendgemaakt;
e. op welke wijze, met gebruikmaking van een (digitaal) aanvraagformulier, een aanvraag kan worden ingediend;
f. welke gegevens bij de aanvraag moeten worden gevoegd om als volledig te worden aangemerkt; en;
g. op welke wijze de selectie plaats zal vinden.

2. Het college stelt een aanvraagformulier vast dat moet worden gebruikt voor de vergunningaanvraag.

3. Vergunningaanvragen voor vaste- en seizoenstandplaatsvergunningen moeten worden ingediend in het tijdvak als bedoeld onder lid 1 van dit artikel.

4. Per kavel kan maximaal één vergunning afgegeven worden.

Artikel 6 Indieningsvereisten voor aanvragen voor vergunning

1. Een aanvraag voor een vergunning wordt in behandeling genomen indien aan de volgende indieningsvereisten is voldaan: de aanvraag is schriftelijk of langs elektronische weg ingediend op het door het college vastgestelde aanvraagformulier dat volledig is ingevuld.

2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 kan een vaste of seizoensstandplaats enkel binnen het in artikel 5 lid 1 onder b vastgestelde tijdvak worden ingediend.

Artikel 7 Weigeringsgronden voor vergunning

1. Een aanvraag voor een vaste- of seizoenstandplaatsvergunning wordt onverminderd het bepaalde in artikel 5:13 lid 3 van de verordening geweigerd indien:

   a. een vergunning wordt aangevraagd voor een kavel waar op dat moment geen vergunning beschikbaar is.
   b. de afmetingen van het verkoopmiddel groter zijn dan de afmetingen die gelden op de betreffende kavel.

2. In aanvulling op het bepaalde in lid 1 geldt voor een vergunningaanvraag voor een vaste- of seizoenstandplaats indien er wordt geloot dat:
   a. als een aanvrager wordt ingeloot op een kavel, kan hij niet meedingen voor kavels die tijdens dezelfde sta-dag(en) beschikbaar zijn.
   b. alle overige vergunningaanvragen voor die betreffende kavel worden geweigerd.

CONCEPT

Artikel 8 Verdelingsprocedure (schaarse) vergunning

1. Het college verleent tijdelijke standplaatsvergunningen en mobiele verkooppunten op basis van volgorde van binnenkomst.

2. Het college verleent vaste- en seizoenstandplaatsvergunningen op basis van loting, tenzij er voor een kavel slechts één aanvrager is.

3. De aangewezen standplaatslocaties voor vaste en seizoenstandplaatsen met de voor die locatie aangewezen sta-dag(en) en afmetingen vormen een onlosmakelijk geheel en worden als kavel verloot.

4. De loting vindt plaats in één ronde per kavel. In de lotingsronde wordt het recht verloot om op de kavel een standplaats in te nemen. Als er voor meerdere kavels geloot moet worden, loten we eerst om de lotingsvolgorde van de kavels te bepalen.

5. De lotingsprocedure ziet er als volgt uit:
   a. Bij gelijktijdige loting van meerdere kavels, wordt door loting de lotingsvolgorde van de kavel bepaald.
   b. Het college loot door de aanvragers van hetzelfde kavel op (digitale) briefjes te schrijven, en in een (virtuele) bak te doen.
   c. De lotingen genoemd onder a en b worden verricht door een notaris.
   d. Indien een aanvrager wordt ingeloot op een kavel worden zijn andere aanvragen voordezelfde sta-dag(en) op een ander kavel verwijderd uit de (virtuele) bak(ken), tenzij de winnaar zich terugtrekt. In dat geval zal het eerstvolgende getrokken lot in aanmerking komen voor de kavel.
   e. Het college zal binnen 8 weken de vergunning aan de winnende inschrijver verlenen.
   f. Het college zal binnen 8 weken de overige aanvragen voor die betreffende kavel weigeren.

6. De loting wordt in het openbaar verricht. Aanvragers kunnen een waarnemer sturen om de loting bij te wonen. De uitkomst van de loting wordt schriftelijk vastgelegd.

Artikel 9 Wijzigingen locatie

Het college kan een vergunninghouder een andere locatie toewijzen als toenemende verkeersdrukte (voetgangersstromen) tot gevolg heeft dat een (verkeers)onveilige situatie ontstaat.

Artikel 10 Intrekking

De Regels standplaatsen Utrecht 2013, Regels mobiele verkooppunten Utrecht 2013 en Regel venten Utrecht 2013 worden ingetrokken.

Artikel 11 Inwerkingtreding

Deze nadere regel treedt in werking de dag na bekendmaking in het gemeenteblad

CONCEPT

Artikel 12 Citeertitel

Deze nadere regel wordt aangehaald als Nadere regel artikel 5:13 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, gemeente Utrecht, standplaatsen.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, in de vergadering van <datum>

De burgemeester,

Sharon A.M. Dijksma

De secretaris,

Gabriëlle G.H.M. Haanen

CONCEPT

Lokale energie-initiatieven

Basisinformatie

Datum	11 april 2023
Gespreksleider	Julia Kleinrensink
Tijd	19.30 – 20.30 uur
Zaal	Grote Trouwzaal
Soort bijeenkomst	Bespreken schriftelijke vraag
Werkvorm	Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen.
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg
Betrokken ambtenaren/presentatoren	deelnemer, Energie-U 2 deelnemers, Nieuwe Energie Vechtzoom (NEV) Deelnemer, Klopvaart Aardgas Vrij (KVA) ambtenaar, Gemeente Utrecht (GU)
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie Energie(transitie). Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen op 20 april. Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar	Website gemeente en facebook
Deelnemers	2 deelnemers

Programma

19.30 Opening gespreksleider
19.32 Energie-U: lokale warmte-initiatieven in Utrecht en de rol in de energietransitie. Algeheel beeld schetsen.
19.37 Vragen raadsleden
19.40 Presentatie door NEV en KVA
- Beoordeling van lokale warmteplannen ten opzichte van aansluiting stadsverwarming
- Discussiepunten beoordeling
- Benodigdheden ‘gelijk speelveld’
- Leerpunten met buurtwarmtenet en Hybride Plus plan

19.50 Vragen raadsleden
20.00 Reflectie Gemeente Utrecht
20.08 Vragen
20.10 Open gesprek raadsleden met genodigden en andere deelnemers. Hoe om te gaan met lokale energie-initiatieven t.o.v. aansluiting op de stadsverwarming. Op het gebied van boordeling, duurzaamheid etc.
20.25 Slotconclusie en vervolg

Motivatie

Agendeerders: Gert Dijkstra (EenUtrecht), Charlotte Passier (Volt), Veerle Smit (Volt), Ralph Peters (D66), Rachel Heijne (GroenLinks), Joachim Cornielje (PvdA), Kirsten Alblas (ChristenUnie), Gertjan te Hoonte (VVD), Jantine Zwinkels (CDA), (Partij voor de Dieren).

Lokale energie-initiatieven hebben in de afgelopen paar jaar, mede op verzoek en met steun van de gemeente, diverse ideeën en soms ook plannen ontwikkeld waarmee lokaal warmte kan worden opgewekt en geleverd voor het verwarmen van woningen. Dit als mogelijk alternatief voor het centrale warmtenet c.q. de stadsverwarming van Eneco. Bij het beoordelen van deze alternatieven blijkt regelmatig dat de lokale warmte netten op prijs/prestatie – met het huidige systeem - slechter scoren dan het centrale warmtenet.

Dit was het geval bij het plan Buurt warmtenet (2021) van de lokale energie-initiatieven NEV en KVA. Hun buurt warmtenet met duurzame bron bleek financieel niet haalbaar. In de vergelijking met aansluiting op het bestaande warmtenet wordt de financiering van duurzame bronnen voor het warmtenet niet meegenomen. Daardoor ontstaat een ongelijk speelveld voor alternatieven. De lokale energie-initiatieven NEV en KVA in Overvecht-Noord ontwikkelen nu een Hybride-Plus warmteplan voor hun buurten. Maar ook dat lijkt vast te lopen op bestaande stedelijke randvoorwaarden en aannames bij de ontwikkeling van het stadswarmtenet en de vergelijking met alternatieven. Dat roept vele vragen op.

Doel van de RIB
Raadsleden willen graag in gesprek met Utrechters en Utrechtse energie-initiatieven over hoe zij de toekomst zien van de lokale energie-initiatieven en hun plannen in Utrecht, gelet op het huidige speelveld en de ‘concurrentie’ met het centrale warmtenet c.q. de stadsverwarming van Eneco. Het gaat om organisaties zoals aangesloten bij Energie-U of de Community of Practice van Utrechtse Energiecoöperaties, waaronder NEV en KVA uit Overvecht. De raadsleden zijn nieuwsgierig naar de reactie hierop van de gemeente

De agenderende fracties willen graag een antwoord op de volgende vragen:
1. Wat is er nodig om te komen tot een gelijkwaardig speelveld waarin baten/lasten voor alternatieven, zoals die van de lokale energie-initiatieven, volledig integraal kunnen worden vergeleken met de aansluiting op het centrale warmtenet van Eneco c.q. de stadsverwarming?
2. Op welke manier kunnen we in deze baten/lasten vergelijking de voordelen van lokaal eigenaarschap van Utrechters en Utrechtse (bewoners)organisaties hierin waarderen en mee laten wegen in de integrale beoordeling? Anders gezegd, welke extra investering mag dat lokale eigenaarschap (met bijkomende baten) kosten?
3. Als lokale energievoorstellen zoals in Overvecht inderdaad niet concurrerend zijn, zoals wordt aangegeven in de reactie van het college op de SV 228/2022, wat betekent dit dan voor alle andere vergelijkbare lokale energie-initiatieven in de stad?
4. Op welke manier moet duurzaamheid worden afgewogen bij lokale energie-initiatieven ten opzichte van de aansluiting op stadsverwarming en op welke manier kunnen de inzichten die de NEV en KVA geven in hun standpuntennota verduurzaming stadsverwarming van september 2022 worden benut?
5. Met welke stedelijke randvoorwaarden dienen alternatieve energie-initiatieven zoals het Hybride-Plus plan van de NEV en KVA uit Overvecht Noord wel (en niet) rekening te houden, waarbij zij nog steeds voldoende ruimte overhouden om op zoek te gaan naar lokale duurzame alternatieven?

Bijdragen

Energie-U

1. De waarde van bewonersinitiatieven in de warmtetransitie

Bewonersinitiatieven kunnen meer én minder dan gemeente, warmtebedrijf en woningcorporatie. Ze brengen andere kennis in, óók ter aanvulling of correctie van de informatie bij andere partijen. In iedere wijk wonen mensen met relevante kennis.
En vooral brengen ze iets mee wat nodig is en waar anderen vaak minder goed in zijn: de vertrouwensband in de buurt. Zeker bij een transitie als deze die voor ongeveer iedereen nieuw is, is dat heel belangrijk. Ook in (personele) continuïteit zijn ze vaak goed.
We kunnen gerust stellen dat bewonersinitiatieven belangrijk zijn.
En dan hebben we in Utrecht ook nog eens te maken met positieve, constructieve, oplossingszoekende groepen. Helemaal mooi.

2. De soorten bewonersinitiatief

Waarom bestaan ze en wat beogen ze?
We zien in Utrecht twee omgevingen: de vrije omgeving, en de omgeving waar de gemeente een grote rol speelt. Dat laatste speelt tot nu toe alleen in Overvecht-Noord. De gemeente bepaalt het speelveld, bijvoorbeeld door te stellen dat het gaat om aardgasvrij en dat dat uiterlijk in 2030 bereikt moet zijn. In Lunetten, Veemarkt, Veldhuizen, en ook in Oog in Al, is het speelveld vrijer.

Het tweede dat relevant is, is hun doel. We zien groepen die zelf het warmtebedrijf van de buurt willen zijn. En groepen die ijveren voor zeggenschap en invloed. Op proces en/of project of product.

3. De speelvelden

Er wordt gesproken over ongelijke speelvelden. Welke speelvelden zijn er? Ik denk er drie te zien.
De eerste is die van het bewonersinitiatief als warmtebedrijf. Dan word je op enig moment vergeleken met Eneco en de grote stadsverwarming. Eneco heeft zelf geld voor onderzoek en ontwikkeling, heeft een referentielijst, heeft al enige praktijkervaring (hoewel in bestaande buurten ook nog niet veel). En: Eneco heeft de grote stadsverwarming en kan zelf kiezen waar en wanneer ze welke duurzame bron van welke grootte toevoegt. Lukt het nu hier niet, dan vast straks daar. Een buurtinitiatief heeft één plek, dáár moet het gebeuren. Je hebt ook alles ter plekke te bouwen: bron, opslag, netwerk, huisaansluitingen, werk in de huizen. Je gaat als bewonersinitiatief voor de warmtevoorziening van je buurtje in Overvecht-Noord, niet in Nieuwegein-Zuid een bron ontwikkelen. Eneco kan dat wel en kan dat ook over vijf of tien jaar doen.

Het tweede speelveld is dat van het bewonersinitiatief als hoeder van wat goed is voor de buurt en de mensen. Die rol ziet de gemeente ook voor zich weggelegd. Wie weet nou het beste wat het beste is voor de buurt? Dit zien we ook in Overvecht-Noord. Een bewonersgroep heeft nooit de bevoegdheden waar een gemeente wel over kan beschikken (afsluitrecht, aanwijsplicht, rijksbudgetten). Maar weet mogelijk wél beter wat mensen belangrijk vinden en misschien ook wel wat mensen willen en wat ze aankunnen. De vraag is altijd: weten ze dat van álle mensen? Wie vertegenwoordigen ze?

Het derde speelveld is dat met de woningcorporatie. Die kan kiezen waar ze in woningen investeert en in wat: renovatie hier, nieuwbouw daar, isolatie, elektrisch koken. Een corporatie heeft ook een ander gesprek met de gemeente: hier meer aardgasvrij, dan daar minder isolatie, renovatie of nieuwbouw, of

meer verkoop. Spanning tussen bewoners en een corporatie zien we in gemengde VVE's. In de Klopvaartbuurt gaan we zien hoe corporatie en bewonersinitiatief tot iets gezamenlijks komen in een mix van rijtjeshuizen en appartementen.

Er is nog geen beweging op gang van het massaal aansluiten van woningen op stadsverwarming. Het massaal in een buurt of straat toepassen van een andere optie gebeurt ook nog niet. Hoe groot de acceptatie is, weten we nog niet. In Overvecht-Noord vinden we het uit.

Dat individuele eigenaar-bewoners die als eerste de vraag om aansluiting op stadsverwarming op hun tafel krijgen, twijfelen, bijvoorbeeld over duurzaamheid, lijkt me goed voorstelbaar. Hoe helpen we hen goed, en hoe helpen we de Utrechtse warmtetransitie goed op gang?

Dat een bewonersinitiatief zich afvraagt of het wel eerlijk is dat Eneco wel een warmtenet mag aanleggen maar geen nieuwe bron hoeft te ontwikkelen, terwijl voor hen stadsverwarming zónder nieuwe bron niet duurzaam genoeg is, kan ik me ook goed voorstellen. Hoe zeker weten we nou dat die stadsverwarming wél snel genoeg door duurzame bronnen gevoed wordt?

Eind dit jaar komt het Programma voor het aardgasvrij maken van Overvecht-Noord op de agenda van de gemeenteraad. We hebben een jaartje om hier met z'n allen het beste plan van te maken. Laten we veel blijven praten en luisteren.

Raadsinformatiebijeenkomst: Ruimte voor lokale energie-initiatieven

11 april 2023

Gemeente Utrecht

Introductie

Programmamanager Buurtaanpak Aardgasvrij

Projectmanager Overvecht-Noord Aardgasvrij

Vooraf:

- Schriftelijke vragen technische sessie: in bezit raadsleden (en buurtinitiatieven)
- Reactie op standpuntennota Verduurzaming Stadverwarming: in bezit buurtinitiatieven (met afschrift naar raadsleden)

Opzet presentatie:

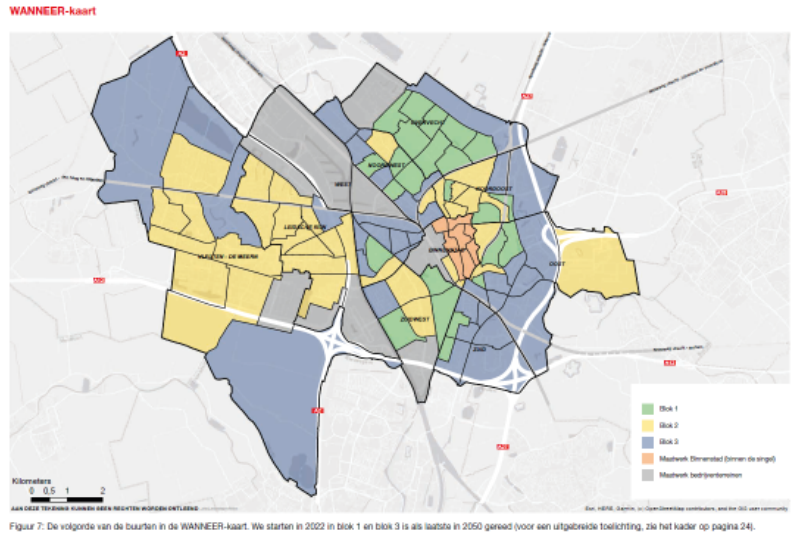
- Terug naar de kaders
- Wat doen we al samen met de buurtinitiatieven?
- Reflectie op inbreng buurtinitiatieven Nieuwe Energie voor de Vechtzoom en Klopvaartbuurt Aardgasvrij

Stedelijke kaders voor buurtinitiatieven in energietransitie

- Verwoord in Transitievisie Warmte deel II (TVW)

- Faciliteren initiatieven van onderop
- Stimuleren van en samenwerken met buurten/initiatieven
- Gelijkwaardige toetsen van (alle) alternatieven:
  - Belemmering alternatief voor andere gebieden
  - Bereikbaarheid alternatief voor iedereen
  - Uitgangspunten uit de TVW
- Werken aan de grote opgave richting aardgasvrij in 2050
  - 2030: Overvecht-Noord
  - 2034: Clusters Blok 1

Figuur 7: De volgorde van de buurten in de WANNEER-kaart. We starten in 2022 in blok 1 en blok 3 is als laatste in 2050 gereed (voor een uitgebreide toelichting, zie het kader op pagina 24).

Gemeente Utrecht

Mogelijkheden voor buurtinitiatieven

Diversiteit in activiteiten en rollen

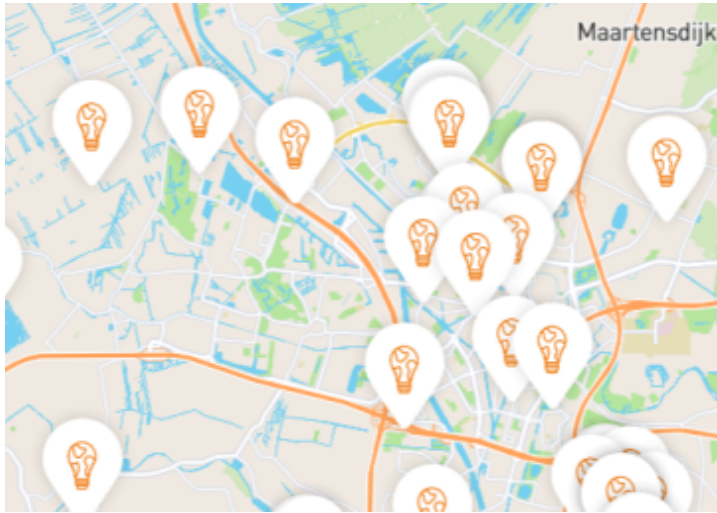
Over de volle bandbreedte, bijvoorbeeld:

- Helpen met bijeenkomsten / flyers / kennisopbouw/creeren netwerk in de wijk
- Aanbieden Community of Practice (CoP), volgen ontwikkelingen bij Gemeente/regio, koppeling aan contactpersonen in network
- Actieve betrokkenheid bij planvorming buurten, meedenken over participatievormen
- Zeggenschap in projecten tot en met eigenaarschap

Voorbeelden

Zeer uiteenlopend:

- Wijkplatformbijeenkomsten
- Buurtactiviteiten rond energie
- Netwerk ontwikkelen in de wijk
- Bijeenkomsten CoP
- Samen energie besparen
- Duurzame energie opwekken
- Warmte-alternatief (mede) ontwikkelen

Gemeente Utrecht

Gelijk speelveld voor warmte-alternatieven

- Buurtinitiatieven kunnen betrokken zijn bij onderzoek
- In geval aanwezigheid lokale bron: meenemen in onderzoek (te bepalen waar en hoe toepasbaar in een gebied)
- TVW:

  “In de donkerblauwe buurten komt een warmtenet (van uiteenlopend temperatuurniveau) in alle scenario’s als meest logische optie (met de laagste maatschappelijke kosten) naar voren. Dan gaat het om een nieuw aan te leggen net of uitbreiding van het bestaande warmtenet”
- Dit geldt voor clusters in blok 1
- Inspelen op ontwikkelingen Wet Collectieve Warmtevoorziening (met in meerderheid publiek warmtebedrijf)
- Samenwerking met buurtinitiatieven past binnen gemaakte keuzes TVW deel II en indeling clusters Blok 1, binnenstad en bedrijventerreinen
- Voor Blok 2 en 3: meer tijd beschikbaar voor ontwikkeling alternatieven

Samenwerking met buurtinitiatieven OVN

Overzicht:

- Intensief contact sinds 2019 (NEV en KVA)
- Betrokkenheid onderzoeken 2020 (CE) en 2021 (Greenvis)
- Conclusie: buurtwarmtenet in kosten duurdere variant dan aansluiting bestaande net
- 2022-2023: Hybride plan voor Vechtzoom als alternatief

Recente overlegmomenten:

- Commissiebehandeling 19 januari 2023
- Technische Sessie 21 maart 2023 met CE Delft en Greenvis
- Regulier overleg met buurtinitiatieven (januari en april 2023)

Overzicht recente/beschikbare informatie

- Presentatie Technische Sessie 19 maart 2023 (CE, Greenvis)
- Gestelde vragen raadsleden/buurtinitiatieven (beantwoord op 7 april 2023)
- Reactie op Standpuntennota Verduurzaming Stadsverwarming van Nieuwe Energie voor de Vechtzoom (brief 7 april 2023)

Nieuwe Energie voor de Vechtzoom

Gemeente Utrecht

Reflectie op hybride plan Vechtzoom

Plan past niet bij vastgestelde kaders:

- Niet gereed in 2030
- Hogere (maatschappelijke) kosten vanwege twee systemen
- Maakt betaalbare aanpak collectief systeem in overige delen van de wijk moeilijker

- Discussie over duurzaamheid is uitgebreid gevoerd, onder andere via technische sessie van 21 maart, Standpuntennota en reactie daarop
- Hybride plan geeft ruimte voor individueel bepaald overstapmoment naar elektrische oplossing; keuze voor dit alternatief is ook onderdeel van nieuwe wetgeving (‘opt out’)
- Aanpak hybride plan mikt op collectieve deelname; keerzijde is dat in tijd later aansluiten op collectief warmtenet voor individuele bewoners ingewikkeld / onaantrekkelijk is

Dank voor de aandacht!

Ruimte voor vragen

Gemeente Utrecht

Ruimte voor Buurtinitiatief Vechtzoom & Klopvaartbuurt

- *Buurtwarmtenet en Hybride-Plus als alternatieven voor stadsverwarming: vergelijken en gelijk speelveld*
- *RIB 11 april 2023*

Aanleiding en vragen voor de RIB 11 april

- Buurtinitiatieven: oplossing moet duurzaam, betaalbaar, passend bij buurt en met invloed of eigen beheer zijn
- Weinig enthousiasme voor stadsverwarming van Eneco
- Buurtinitiatieven NEV (Vechtzoombuurt) en KVA (Klopvaartbuurt) werken aan een alternatief voor aansluiting op stadsverwarming.
- 2021: Buurtwarmtenet (Vechtzoom) en medio 2022 / 2023 Hybride Plus: krijgen wij een eerlijke kans?
- Discussie over kosten en duurzaamheid van alternatieven >> Onder welke voorwaarden haalbaar?

Raadsinformatiebijeenkomst 11 april 2023:

Is er voldoende ruimte voor buurtinitiatief?

- Hoe worden plannen van buurtinitiatieven voor een warmte alternatief beoordeeld in vergelijking met de optie aansluiting op de stadsverwarming?
- Waar liggen verschillen of discussiepunten met de gemeente bij het beoordelen van alternatieven?
- Wat is er nodig voor een ‘gelijk speelveld’?
- Wat zijn leerpunten gezien ervaringen van NEV en KVA met hun Buurtwarmtenet en Hybride Plus plan?

Kosten vergelijken: gelijk speelveld nodig

- CE-Delft: nationale kosten van veel alternatieven zijn vergelijkbaar met aansluiting op stadsverwarming.
- Wel verschillen in business case: subsidies, belastingen en regelgeving pakt verschillend uit per warmteoplossing.
- Warmtebronnen op kleinere schaal krijgen (voorlopig) nog lastig subsidie (past niet in ISDE++). Verwachting dit wordt op middellange termijn beter.
- Buurtwarmtenet: de duurzame bron doorslaggevend voor dure business case.
- Kosten verduurzaming stadswarmte worden niet doorberekend in business case aansluiting stadsverwarming, dus ongelijk speelveld

Ons Hybride Plus plan is in afronding

2 routes naar aardgasvrij verwarmen:

1) hybride warmtepomp en basis isolatie plus zonnepanelen (PV).
2) volledige warmtepomp met daarbij passende zwaardere isolatie en PVT (PV en warmtepanelen).

- Route 1 is belangrijk om het voor iedereen haalbaar te maken.
- Mogelijkheden en tempo verschillen. Een deel kiest route 2: direct naar aardgasvrij (volledige warmtepomp).
- Impact op het elektriciteitsnet is te overzien en vraag beperkte verzwaring, aldus Stedin.

Belangrijke voordelen:

- Wij zien betere en snellere klimaatwinst en – met vergelijkbare subsidie – vergelijkbare investeringskosten t.o.v. stadsverwarming.
- En lagere gebruikerskosten voor de meeste profielen van warmtegebruik. *Met warmtepomp veel minder effect van stijgende energieprijzen!*

Belangrijke uitdaging:

- Grootste uitdaging is de financiering van de investering voor iedereen toegankelijk en haalbaar te maken. Dit vraagt een **sterk ontzorgend aanbod**

Met een goede financieringsoplossing is wellicht ook all-electric op kortere termijn al voor iedereen haalbaar.

Gelijk speelveld voor initiatieven: wat is nodig

- Vergelijkbare subsidie voor alternatieve plannen
- Ruimte om de aardgas deadline ter discussie te stellen als er plannen zijn die vergelijkbaar of beter scoren op kosten en duurzaamheid. NEV en KVA vragen voor Hybride Plus plan deadline aardgas opschuiven naar 2035/2040.
- (Betere) financieringsoplossingen en ontzorging voor individuele oplossingen.
- Harde randvoorwaarden en afspraken met Eneco over verduurzaming stadsverwarming.
- Kosten voor toekomstige ontwikkeling en verduurzaming van de stadsverwarming moeten duidelijker worden.
- Actievere steun voor ontwikkeling kleinschalige warmtebronnen vanuit de gemeente.
- Beperkt budget voor proceskosten.

Nieuwe Energie Vechtzoom
www.energievechtzoom.nl

Contact
Gerbert Hengelaar
06 835 47 950
gerbert.Hengelaar@gmail.com

Nieuwe Energie Vechtzoom
www.energievechtzoom.nl

Contact
Ad Tourne
06 435 35 671
adtourne@gmail.com

Klopvaart
https://klopvaartaardgasvrij.nl/

Contact
Arjen Bezemer
06 154 08 735
aabezemer@gmail.com

Modelmatig berekenen versus Businesscase

- De onderzoeken van CE-Delft en Greenvis voor Overvecht-Noord worden gebruikt als argument en onderbouwing van de keuze voor stadsverwarming als ‘beste oplossing’.
- Het zijn echter **modelmatige onderzoeken** en gebaseerd op globale aannames en cijfers zoals beschikbaar in de periode 2020 / 2021.
- Zij dienen als noodzakelijke en nuttig eerste verkenning en trechtering ….,
- …. maar zijn niet geschikt om een alternatief concreet te beoordelen op haalbaarheid of best case. (NB: wij pleiten niet voor ‘over

Ervaring Hybride Plus plan:

- Businesscases zijn verschoven door sterk veranderde energieprijzen en (vooral voor individuele warmtepompen) door technische / financiële marktontwikkeling
- *Dit is een voortgaand proces.* CE-Delft en Greenvis benoemen dit ook in de technische raadsbespreking van 21 maart 2023.
- Voor een beoordeling van alternatieven is **vergelijking van de concrete plannen** nodig en dit eventueel een externe laten toetsen.
  - NB: wij pleiten niet voor het ‘over doen’ van de CE-Delft en Greenvis onderzoeken.

Verduurzaming stadsverwarming

- **Standpuntennota NEV & KVA:** *tot nu toe de enige kritische analyse van de plannen van Eneco voor verduurzaming Utrechtse stadsverwarming!*
- Verduurzaming van stadsverwarming staat nog maar aan het begin en is sterk onzeker.
- Huidige bronnen (=aardgas en biomassa) moeten op termijn **geheel** vervangen.
- Voorlopig is alleen de warmtepomp op de RIZW Overvecht zeker als duurzame bron.
- Klimaatwinst van extra aansluitingen (niet gedekt door een eigen duurzame bron) op de stadsverwarming is op korte termijn beperkt.
- Daarom moet een strategie voor aansluiten van bestaande buurten (om aardgasvrij te worden) **1 op 1 samen gaan** met ontwikkelen van lokale duurzame bronnen.
- Ook bronnen op kleinere schaal ontwikkelen!
- Buurtinitiatieven kunnen een bijdrage leveren en aan nieuwe duurzame en lokale bronnen. Dit vraagt actieve ondersteuning.

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2022, NUMMER 228

Datum	17 januari 2023
Van	College B&W
Behandeld door	L. Odijk
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	leendert.odijk@utrecht.nl
Kenmerk	4581023/20230106/LO
Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2022, nummer 228 van de raadsleden Dijkstra (EenUtrecht), Peters (D66), Heijne (GroenLinks), Te Hoonte (VVD), Raaijmakers (PvdA) en Smit (VOLT) van 21 december 2022 over ‘Eerlijke ruimte voor lokale energie-initiatieven’. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Inleiding
Als bestuur werken we vanuit de vastgestelde kaders uit de Transitievisie Warmte (TVW). Daarin stellen we te zoeken naar betaalbare aardgasvrije oplossingen voor de bewoners van de stad. In de afwegingen die we maken staat het publieke belang voorop. Voor het aardgasvrij maken van onze wijken hebben we diverse alternatieven voor aardgas onderzocht. Daaruit blijkt dat een collectief warmtenet voor de meeste inwoners van de stad de snelste, duurzaamste en goedkoopste variant is. Het is bovendien een oplossing waarin iedereen mee kan en waarbij we onze bewoners maximaal kunnen ontzorgen. Er is rekening gehouden met de investeringen die voor de alternatieven nodig zijn en er is onderzocht welke aansluitsnelheid haalbaar is om te komen tot een gasvrije buurt. In het ‘Programma Overvecht-Noord aardgasvrij’, dat wij uiterlijk in het vierde kwartaal van 2023 aan uw raad willen voorleggen, zullen wij deze onderzoeken en de gemaakte afwegingen uitgebreid toelichten. Op basis van deze informatie kunt u als raad besluiten hoe Overvecht-Noord aardgasvrij wordt.

Vraag 1
Wat is in het algemeen de reactie van het college op de ‘Standpuntnota verduurzaming stadsverwarming’, in het bijzonder op de vijf genoemde voorstellen?
***Antwoord* 1**
Om in 2050 tot een duurzaam energiesysteem te komen waarop alle huishoudens in Utrecht aangesloten zijn, streven we naar een alternatief voor aardgas met de laagste maatschappelijke kosten. Dit is een landelijk uitgangspunt. Voor Overvecht-Noord zijn alle kosten van verschillende warmte-alternatieven door APPM/CE Delft en Greenvis op een gelijkwaardige wijze berekend en inzichtelijk gemaakt. Alle investerings- en verbruikskosten van bron, infranetwerk en

huisaanpassingen zijn meegenomen. Het blijkt dat voor de circa 2500 huishoudens in Overvecht-Noord de uitbreiding van het warmtenet leidt tot de laagste maatschappelijke kosten. Ook is berekend dat dan de eindgebruikerskosten voor bewoners het laagst zijn.

De wens van de bewonersinitiatieven is om deze overstap pas te maken als de productie van warmte uitsluitend door duurzame bronnen plaatsvindt. Echter, om aan de klimaatafspraken van Parijs te voldoen, doorlopen we drie parallelle transities die nauw met elkaar samenhangen:
- *onze gebouwen maken we energiezuinig;*
- *we verduurzamen de bronnen, en*
- *we passen de infrastructuur zo aan dat nieuwe bronnen met de gebouwen zijn verbonden.*

Deze transities zijn met elkaar verweven. We pakken ze gelijktijdig aan en niet volgordelijk in de tijd. Als we dat wel zouden doen, leidt dat tot vertraging en raakt het uiteindelijke doel buiten bereik. Wel moet er voldoende zekerheid bestaan dat het eindplaatje klopt, zoals uw raad ook heeft uitgesproken bij de vaststelling van de TVW en in het amendement (A45). Dat betekent onder andere dat voor nieuwe aansluitingen op collectieve warmte voldoende zicht op duurzame bronnen moet zijn. Voor de eerste tranche hebben we vastgesteld dat dat het geval is en u bent hierover op 24 mei 2022 geïnformeerd.

Vraag 2
Is het college voornemens deze reactie ook te verwoorden naar en te bespreken met de opstellers van deze nota?
Antwoord *2*
Ja, er wordt een antwoord aan de bewonersinitiatieven Nieuwe Energie voor de Vechtzoom (NEV) en Klopvaartbuurt Aardgasvrij (KVA) voorbereid. Tevens is een kopie van de raadsbrief van 13 december 2022, waarin op onderdelen uit de nota is ingegaan, ook met de bewoners gedeeld. En verder zijn we regelmatig in gesprek met de beide buurtinitiatieven, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Twee keer per jaar vindt bestuurlijk overleg plaats, met deelname van gemeente, Stedin en Energie-U. Ambtelijk is er elke zes weken een afstemmingsoverleg.

Vraag 3
Hoe gaat het college om met dit ongelijke speelveld?
***Antwoord* 3**
Wij zien geen ongelijk speelveld. In de verschillende varianten die zijn onderzocht, worden alle kosten inzichtelijk gemaakt en opgeteld. De kosten van investeringen in duurzame bronnen worden in beide gevallen doorbelast in de variabele tarieven voor energie: voor warmte in de GJ-prijs, voor elektra in de KWh-prijs. De variabele tarieven staan los van de tarieven voor gebruik van het netwerk; die worden doorbelast in de leveringstarieven. Investeringen in een duurzame bron kan leiden tot verhoging van de variabele tarieven. Uit de berekeningen, die Eneco samen met NEV heeft opgesteld, blijkt dat een specifieke bron voor de buurt circa 4 tot 6 miljoen Euro duurder kan uitvallen. Voor investeringen in bronnen kunnen energiebedrijven landelijk aanspraak maken op ISDE-subsidie, zodat onrendabele kosten van investeringen in hun duurzame bron worden afgedekt. Daarmee blijven variabele kosten laag. De rest van de kosten wordt doorbelast in de variabele tarieven. In het rapport van Greenvis naar duurzame bronnen, is ook het onderscheid gemaakt tussen vaste en variabele kosten. In die berekeningen zijn alle kosten voor verschillende alternatieven tegen elkaar afgewogen.

Vraag 4
Waar ziet het college mogelijkheden om lokale initiatieven zoals die van NEV en KVA meer ruimte te bieden?

***Antwoord* 4**
In de TVW deel II is gesteld dat er in de Buurtaanpak Aardgasvrij ruimte is voor buurtinitiatieven. We stimuleren juist een constructieve samenwerking tussen buurtinitiatief en gemeente. We bekijken of het buurtinitiatief een goed alternatief biedt aan alle bewoners in de buurt, ook diegenen die geen actieve deelnemer zijn aan het betreffende initiatief. Het alternatief moet minimaal vergelijkbaar zijn met het voorstel dat via een reguliere buurtaanpak onder regie van de gemeente tot stand komt. Tevens moet een alternatief niet ten koste gaan van belangen elders in de stad. Het alternatief van het bewonersinitiatief toetsen we aan dezelfde uitgangspunten als de uitwerkingen uit de gemeentelijke wijkaanpak, zoals woonlastenneutraliteit en CO_2-besparing.

De buurtinitiatieven NEV en KVA hebben zich de afgelopen drie jaar heel actief ingezet in de zoektocht naar een alternatieve oplossing. Zo hebben de initiatiefnemers meegewerkt aan het onderzoek van APPM/CE-Delft. Ook heeft de gemeente op verzoek van de buurtinitiatieven een aanvullend onderzoek door Greenvis laten uitvoeren naar alternatieven voor het warmtenet van Eneco. En tot slot heeft Eneco samen met de buurtinitiatieven onderzoek gedaan naar een eigen bron-net. Uit al deze onderzoeken is gebleken dat alternatieven duurder zijn dan uitbreiding van het huidige warmtenet. We hebben ons dus maximaal ingezet om de buurtinitiatieven te helpen bij beantwoording van hun vragen en hebben ze ook met onderzoeksmogelijkheden gefaciliteerd. Dit heeft echter niet geleid tot een beter geschikt alternatief.

Wij zien voor de buurtinitiatieven een waardevolle rol in het bereiken en betrekken van hun achterban en andere bewoners. Juist hun netwerk op straatniveau willen we graag benutten in het toelichten van uitkomsten van alle onderzoeken. Verder zijn we op dit moment met de buurtinitiatieven en de klankbordgroep in gesprek over hoe een aansluiting op een warmtenet van Eneco aantrekkelijker kan zijn. En tot slot onderzoekt de gemeente mogelijkheden om het warmtesysteem publiek te maken. Daarmee spelen we in op het voornemen van het kabinet. We lichten dat ook toe in de raadsbrief van 13 december 2022.

Vraag 5

Waarom zijn de beschikbare subsidies voor het aardgasvrij maken van Overvecht-Noord niet benut om de onrendabele top van de voorstellen van NEV en KVA te financieren?

***Antwoord* 5**
Indien we de beschikbare PAW-middelen investeren in de kosten van de lokale bron, is er onvoldoende subsidie beschikbaar om de overige woningen op de benodigde warmteleidingen aan te sluiten. Een overmatig deel van de subsidie zou in dat geval naar een relatief klein deel van de wijk gaan. Dit gaat ten koste van andere woningen in Overvecht-Noord en ook bedrijven, die niet vertegenwoordigd worden door deze twee buurtinitiatieven. In alle onderzoeken die de afgelopen drie jaar zijn uitgevoerd, is steeds gezocht naar de meest haalbare oplossing met zo min mogelijk kosten. De uitbreiding van het huidige warmtenet is, zo blijkt uit die onderzoeken, vanuit kostenperspectief het meest aantrekkelijk. Daarmee bereiken we maximale impact met de beschikbare subsidies. We zien voldoende kansen om met de beschikbare middelen heel Overvecht-Noord te bedienen in plaats van slechts één of enkele buurten. Wij komen dit jaar nog met voorstellen hiertoe in het eerdergenoemde 'Programma Overvecht-Noord Aardgasvrij'.

Vraag 6
Kan het college aangeven waarom in de afgelopen jaren (vanaf 2018) dergelijke initiatieven zijn gestimuleerd en zelfs actief gemobiliseerd en deze nu niet meer actief door de gemeente worden ondersteund?

***Antwoord* 6**

Conform de door de raad vastgestelde kaders in de TVW toetsen wij alternatieven voor aardgas op de (maatschappelijke) kosten, betrouwbaarheid, duurzaamheid en transparantie. Als een lokaal initiatief op deze punten gelijkwaardig of beter scoort is dat goed nieuws omdat dit een bijdrage levert aan lokaal eigenaarschap en zeggenschap. Als dat niet het geval is, dan kiezen we vanuit het belang van bewoners of het bredere stedelijke belang voor het alternatief dat onder regie van de gemeente Utrecht is ontwikkeld. Dat is hier het geval. Dat laat onverlet dat het van grote toegevoegde waarde is dat bewoners actief betrokken zijn bij het hele proces: om mee te denken en plannen te verbeteren, om hun buren te betrekken en om samen te werken aan andere onderdelen in de energietransitie zoals besparing. Ook zijn wij op zoek naar mogelijkheden voor een sterkere betrokkenheid van gebruikers bij het collectieve net.

Vraag 7

Hoe waardeert het college dit Hybride-Plus warmteplan?

***Antwoord* 7**

We vinden de hybride route op deze plek op dit moment onverstandig en wel om vier redenen:

1. Het hybride plan stoelt op een investering in hybride warmtepompen, waardoor de woning pas in 2045 van het gas af gaat. We zien daar inhoudelijk geen goede gronden voor. En op deze manier boeken we niet de (mede door de raad) gewenste voortgang.

2. Het elektriciteitsnet is nu niet ingericht op het Hybride-Plus warmteplan en moet eerst worden verzwaard. In dat geval moet eerst worden geïnvesteerd in het elektriciteitsnet en later nogmaals in een warmtenet.

3. De CO_2-uitstoot voor verwarming met een warmtepomp daalt met 30 tot 55 procent ten opzichte van een cv-ketel op aardgas (Milieucentraal). Voor een hybride warmtepomp is dit 30% (Milieucentraal). Dit hangt wel af van de elektriciteit waarop de warmtepomp draait. Als dit grijze stroom is, dan is de reductie kleiner. Eneco geeft aan dat er een CO_2-reductie optreedt van 55-66% ten opzichte van een cv-ketel op aardgas. Daarmee is het Hybride-Plus warmteplan vanaf de start een minder goede optie voor de CO_2-reductie. Ook gaat de verduurzaming van het elektriciteitsnet trager dan bij het warmtenet. Verduurzaming van het warmtenet is potentieel mogelijk op Utrechts grondgebied, voor elektriciteit staat vast dat dat niet kan. Zo was in 2021 in het landelijke elektriciteitsnet nog maar 30% van hernieuwbare herkomst.

4. Het Hybride-Plus warmteplan vraagt een investering van bewoners die niet iedereen kan betalen. Daarmee voldoet het plan niet aan de door uw raad vastgestelde voorwaarde van woonlastenneutraliteit. Tevens moet er tweemaal geïnvesteerd worden, nu en over 15 jaar. Iedereen moet mee kunnen in de overstap, ook bewoners met een smalle beurs. Woonlastenneutraliteit is alleen mogelijk als er flinke subsidie beschikbaar is. Dit extra subsidiebedrag zouden we dan inzetten voor een minder kosteneffectieve optie. Als we dat als overheid doen, dan kunnen we dezelfde Euro's niet elders investeren en is de samenleving als geheel duurder uit.

Vraag 8

Is het mogelijk dat dit (relatief kleinschalige) plan naast het bestaande plan kan bestaan om woningen op de stadsverwarming aan te sluiten?

***Antwoord* 8**

In de landelijke opdracht aan de gemeente om een TVW op te stellen, en de daaruit volgende stap om te komen tot een Wijkuitvoeringsplan, is bepaald dat in dat plan een duurzaam alternatief met de laagste maatschappelijke kosten uitgangspunt is. Zo staat het ook in de TVW deel I en II, die beiden door uw raad zijn vastgesteld. Zoals eerder gezegd maakt het Hybride-Plus warmteplan de totale transitie in Overvecht-Noord duurder. Daarnaast is het waarschijnlijk dat het collectieve systeem, met

een kleinere schaal, dat alsnog elders wordt aangelegd per aansluiting duurder wordt. In een buurt of straat twee parallelle systemen aanleggen maakt de transitie vanzelfsprekend nog prijziger.

Vraag 9
Is het college bereid dit plan zodanig te ondersteunen dat het een reële kans krijgt? Belangrijk zijn dan een gelijk speelveld voor het vergelijken van kosten en het inzetten van financiële middelen en voldoende faciliteiten voor ontwikkeling.
***Antwoord* 9**
Wij zijn van mening dat er sprake is van een gelijk speelveld en dat deze variant niet optimaal is vanuit publiek belang en de door uw raad vastgestelde voorwaarden. Zie verder ook de beantwoording bij vraag 7.

Vraag 10
Moeten er bij de hybride-plus variant aanpassingen gedaan worden aan het stroomnet?
***Antwoord* 10**
Stedin heeft aangegeven dat indien Overvecht-Noord wordt aangesloten op een lage temperatuur warmtenet, een hybride oplossing of all electric bij ongeveer 50% van de huisaansluitingen aanpassing nodig is. Het overgrote deel van de stijgleidingen in appartementen en alle laagspanningskabels in de straat moeten dan worden vervangen. Het aantal laagspanning-stations in de wijk verdubbelt en het huidige middenspanning-station in Overvecht-Noord zal verzwaard moeten worden voor een bedrag van circa 20 miljoen Euro. Mogelijke zijn er ook nog kosten voor verzwaring van het middenspanning-station in Merwede en het hoogspanning-station in Lage Weide.

Vraag 11
Onder welke voorwaarden is het voor het college denkbaar dat de deadline voor het afsluiten van aardgas wordt opgeschoven, als blijkt dat er plannen liggen die meer klimaatwinst opleveren en vergelijkbaar of beter scoren op de publieke waarden en op een groter draagvlak kunnen rekenen van de buurt?
***Antwoord* 11**
We zien vanuit alle onderzoeken en ontwikkelingen geen aanleiding om de ambitie om in 2030 Overvecht-Noord af te sluiten van het gas, los te laten. We vinden het ook onwenselijk. Immers, naast buurtinitiatieven praten we ook met corporaties, de netbeheerder, lokale bedrijven en andere vastgoedeigenaren. Het loslaten van deze ambitie heeft meteen gevolgen voor de plannen van alle partijen in de wijk.

Uit de uitgevoerde onderzoeken blijkt dat uitbreiding van het warmtenet de grootste klimaatwinst oplevert in de range van 55% tot 60%. Tevens is dit een oplossing met de laagste maatschappelijk kosten, is ze op korte termijn te realiseren en kunnen we mensen goed ontzorgen. We weten uit gehouden enquêtes, dat betaalbaarheid voor inwoners in Overvecht-Noord de meest belangrijke afweging is. Acceptatie is gebaat bij een keuze voor een goedkoop en betaalbaar alternatief. Een alternatief dat nu om uitstel vraagt tot 2045 is wat ons betreft geen aantrekkelijk alternatief.

Vraag 12
Is er speelruimte rondom de deadline van 2030? Zo ja, hoeveel?
***Antwoord* 12**
In 2023 krijgt u als raad het 'Programma Overvecht-Noord Aardgasvrij' voorgelegd ter besluitvorming. Dit zijn de eerste vier buurten met in totaal 8800 aansluitingen die we uiterlijk 2030 afsluiten van aardgas. Natuurlijk bestaat de mogelijkheid om met dit jaartal als uitgangspunt, op goede gronden de afsluiting enigszins te verschuiven naar een of twee jaar later. Tegelijk realiseren we ons dat de woningen en gebouwen in deze buurten onderdeel zijn van de nationale ambitie van 1,5 miljoen

woningen aardgasvrij in 2030, de in de TVW genoemde 40.000 gebouwen in blok 1 en de circa 120.000 gebouwen in heel Utrecht die in 2050 aardgasvrij moeten zijn. Vanuit de logistieke kant en de benodigde uitvoeringscapaciteit, is substantieel uitstel van de deadline niet wenselijk. Het einddoel wordt voor 2050 wordt dan immers moeilijker bereikbaar. In het omgevingsplan dat volgt op het 'Programma Overvecht-Noord Aardgasvrij' in 2024 wordt de exacte afsluitdatum bepaald.

Vraag 13
Welke consequenties zitten er aan het opschuiven van de 2030 deadline?
***Antwoord* 13**
Indien we met de deadline schuiven, ontstaat er ook meer onzekerheid. Door een duidelijk stip op de horizon weten bewoners, bedrijven, woningcorporaties en netwerkbedrijven waar ze aan toe zijn. Er moet nog veel gebeuren om de klimaatdoelen in 2050 te halen. Daarvoor is tempo nodig. Het wegnemen van een duidelijke deadline zorgt dat bij bedrijven en bewoners de urgentie verdwijnt.

Vraag 14
Op welke termijn zouden gasleidingen vernieuwd moeten worden?
***Antwoord* 14**
De brosse leidingen in de wijk worden voor 2028 allemaal vervangen. Voor alle overige leidingen in Overvecht-Noord houdt Stedin (voor leidingen die ouder zijn dan 30 jaar) een gemiddelde afschrijving van 40 jaar aan. Stedin heeft nog geen planning gemaakt wanneer deze leiddingen vervangen worden. Afsluiting van de gasleidingen is voor 2030 mogelijk.

Schriftelijke vragen: Eerlijke ruimte voor lokale energie-initiatieven

21 december 2022

De Bewonersinitiatieven Nieuwe Energie voor de Vechtzoom (NEV) en Klopvaartbuurt Aardgasvrij (KVA) hebben een ‘Standpuntnota verduurzaming stadsverwarming’ d.d. september 2022 opgesteld (bijgevoegd). Daarin worden de volgende vijf voorstellen gedaan:

(1) Verhoog de ambitie voor verduurzaming: maak voor 2030 het grootste deel van de huidige aansluitingen op stadsverwarming duurzaam.
(2) Maak hardere afspraken over de verduurzaming van de stadsverwarming. Daar horen dan ook sancties bij en een exit-mogelijkheid voor het geval de afspraken niet worden gehaald.
(3) Sluit pas nieuwe woningen aan als de beschikbaarheid van duurzame bronnen is bewezen.
(4) Geef ruimte aan alternatieve strategieën die sneller klimaatwinst opleveren. Denk aan hybride oplossingen of kleinschalige warmtenetten.
(5) Neem bij het vergelijken van alternatieven de kosten voor verduurzaming van de stadsverwarming mee. Duurzame alternatieven vallen nu bij vergelijking duurder uit, omdat bij stadsverwarming de kosten voor verduurzaming niet meegerekend worden.

Vragen:

1. Wat is in het algemeen de reactie van het college op de ‘Standpuntnota verduurzaming stadsverwarming’, in het bijzonder op de vijf genoemde voorstellen?
2. Is het college voornemens deze reactie ook te verwoorden naar en te bespreken met de opstellers van deze nota?

Een haalbaarheidsonderzoek van NEV en Eneco voor een buurt warmtenet met een lokale duurzame bron bleek niet haalbaar, omdat de kosten in vergelijking met het alternatief ‘aansluiten op stadsverwarming van Eneco’ hoger waren. Dit kwam vooral door de kosten voor de duurzame lokale bron. KVA onderzocht opties voor een duurzaam warmte alternatief met zonthermie. Ook dat bleek niet haalbaar omdat de kosten voor duurzaamheid het systeem duurder maken dan 'aansluiten op de stadsverwarming’.
Bij aansluiting van een buurt op de stadsverwarming blijven de kosten die Eneco moet maken voor de verduurzaming van het warmtenet buiten beschouwing. Wij zien

dit als een ***ongelijk speelveld***, waardoor een buurtinitiatief met een dergelijk duurzaam alternatief nooit een kans maakt.

3. Hoe gaat het college om met dit ongelijke speelveld?
4. Waar ziet het college mogelijkheden om lokale initiatieven zoals die van NEV en KVA meer ruimte te bieden?
5. Waarom zijn de beschikbare subsidies voor het aardgasvrij maken van Overvecht-Noord niet benut om de onrendabele top van de voorstellen van NEV en KVA te financieren?

De voorstellen van NEV en VKA voor een lokaal warmtenet worden op dit moment niet meer verder uitgewerkt. Dat geldt ook voor diverse andere vergelijkbare buurtinitiatieven.

6. Kan het college aangeven waarom in de afgelopen jaren (vanaf 2018) dergelijke initiatieven zijn gestimuleerd en zelfs actief gemobiliseerd en deze nu niet meer actief door de gemeente worden ondersteund?

Inmiddels zetten de buurtinitiatieven NEV en KVA in op een ***Hybride-Plus warmteplan****.* Hybride warmtepompen en isoleren van de woningen leveren sneller een grotere CO2 besparing op dan het aansluiten op de stadsverwarming van Eneco. En bieden bewoners een laagdrempelige stap om op te schalen naar volledig all electric. Voor wie dat wil kan het ook in één stap. Zo wordt iedereen uiteindelijk aardgasvrij.

7. Hoe waardeert het college dit Hybride-Plus warmteplan?
8. Is het mogelijk dat dit (relatief kleinschalige) plan naast het bestaande plan kan bestaan om woningen op de stadsverwarming aan te sluiten?
9. Is het college bereid dit plan zodanig te ondersteunen dat het een reële kans krijgt? Belangrijk zijn dan een gelijk speelveld voor het vergelijken van kosten en het inzetten van financiële middelen en voldoende faciliteiten voor ontwikkeling.

De deadline 'aardgasvrij 2030' is voor een Hybride-Plus plan een belemmering. De financiering van hybride warmtepompen moet dan binnen 8 jaar afgeschreven zijn. Door langer gebruik te maken van gas als back-up (alleen in koude periodes) kan de hybride fase financieel haalbaar worden. In een volgende cyclus van investering kan dan de stap naar volledig all electric (aardgasvrij) worden gezet.

10. Moeten er bij de hybride-plus variant aanpassingen gedaan worden aan het stroomnet?
11. Onder welke voorwaarden is het voor het college denkbaar dat de deadline voor het afsluiten van aardgas wordt opgeschoven, als blijkt dat er plannen liggen die meer klimaatwinst opleveren en vergelijkbaar of beter scoren op de publieke waarden en op een groter draagvlak kunnen rekenen van de buurt?
12. Is er speelruimte rondom de deadline van 2030? Zo ja, hoeveel?
13. Welke consequenties zitten er aan het opschuiven van de 2030 deadline?
14. Op welke termijn zouden gasleidingen vernieuwd moeten worden?

Gesteld door:

- Gert Dijkstra, EenUtrecht
- Ralph Peters, D66

- Rachel Heijne, GroenLinks
- Gertjan te Hoonte, VVD
- Ilse Raaijmakers, PvdA
- Veerle Smit, VOLT
- Jantine Zwinkels, CDA

Van het gas af? Alleen als er echt verduurzaamd wordt

Standpuntnota verduurzaming stadsverwarming

Klopvaart Aardgasvrij en Nieuwe Energie Vechtzoom

september 2022

Contact

Nieuwe Energie Vechtzoom

Gerbert Hengelaar, 06 835 47 950, gerbert.hengelaar@gmail.com

Klopvaart Aardgasvrij

Arjen Bezemer, 06 154 08 735, aabezemer@gmail.com

Samenvatting

Doel van deze standpuntnota is om aan de gemeente en Eneco[1]:

- Onze zorgen over de verduurzaming van de stadsverwarming te delen;
- Voorstellen te doen om het gemeentelijk beleid rond de verduurzaming en uitrol van de stadsverwarming te verbeteren.

In onze buurten zien wij dat bewoners *niet* over zullen stappen naar een aardgasvrije oplossing als de duurzaamheid van die oplossing niet op orde is. Bij stadsverwarming is de duurzaamheid onvoldoende gegarandeerd. Uit onze berekeningen blijkt dat nieuwe aansluitingen op de stadsverwarming op korte termijn veel te weinig CO2-winst opleveren. Op dit moment heeft Eneco slechts 10% van zijn eigen duurzaamheidsopgave gerealiseerd. Uit onze analyse blijkt dat de plannen van Eneco voor verduurzaming voor een groot deel behoorlijk onzeker zijn. De afspraken met de gemeente hierover zijn niet ambitieus en niet hard genoeg. Daarom vinden wij het onverstandig om nu veel nieuwe aansluitingen op het stadsverwarmingsnet te realiseren.

Om bovenstaande redenen stellen wij het volgende voor:

- Verhoog de ambitie voor verduurzaming: maak voor 2030 het grootste deel van de huidige aansluitingen op stadsverwarming duurzaam.
- Maak hardere afspraken over de verduurzaming van de stadsverwarming. Daar horen dan ook sancties bij en een exitmogelijkheid voor het geval de afspraken niet worden gehaald.
- Sluit pas nieuwe woningen aan als de beschikbaarheid van duurzame bronnen is bewezen.
- Geef ruimte aan alternatieve strategieën die sneller klimaatwinst opleveren. Denk aan hybride oplossingen of kleinschalige warmtenetten.
- Neem bij het vergelijken van alternatieven de kosten voor verduurzaming van de stadsverwarming mee. Duurzame alternatieven vallen nu bij vergelijking duurder uit, omdat bij stadsverwarming de kosten voor verduurzaming niet meegerekend worden.

[1] De gemeente en Eneco hebben beide een concept van deze nota ontvangen. Zij hebben geen feitelijke correcties ingebracht.

Introductie

Aanleiding en doelstelling

Doel van deze standpuntnota is om aan de gemeente en Eneco:

- Onze zorgen over de verduurzaming van de stadsverwarming te delen;
- Voorstellen te doen om het gemeentelijk beleid rond de verduurzaming en uitrol van de stadsverwarming te verbeteren.

Onze indruk is namelijk dat Eneco's verduurzamingsplannen te onzeker en te open zijn. Als buurtinitiatieven in proeftuinwijk Overvecht-Noord werken wij al 4 jaar constructief samen met de gemeente en met Eneco als het gaat om de omschakeling naar aardgasvrij in onze buurten. Wij hebben meerdere keren intensief overlegd over dit vraagstuk met beide partijen. Wij merken in die gesprekken dat we op een aantal punten een fundamenteel ander perspectief hebben dan Eneco en de gemeente. En we merken in onze buurten dat met de huidige aanpak het gebrek aan verduurzaming wel eens een doorslaggevend obstakel kan worden om stadsverwarming te implementeren.

Nu Eneco haar verduurzamingsstrategie heeft gepubliceerd en de gemeente werkt aan een wijkuitvoeringsplan voor onze wijk op basis van de stadsverwarming, willen wij onze zorgen onderdeel maken van het publieke debat in de gemeenteraad over de duurzame warmtetransitie. Onze zorgen en voorstellen zijn niet alleen relevant voor Overvecht-Noord, maar ook voor andere Utrechtse wijken die van het gas af gaan.

Indeling

Dit betoog begint met onze analyse in zes punten waarom de huidige aanpak voor verduurzaming van de stadsverwarming ons zorgen baart. Daarna vindt u in het tweede deel onze voorstellen hoe het anders zou kunnen.

Waar wij niet aan twijfelen

Wellicht ten overvloede, maar goed om te markeren dat wij aan een aantal dingen zeker niet twijfelen:

- Dat het klimaatvraagstuk urgent is en vraagt om de gebouwde omgeving zo snel mogelijk te verduurzamen
- Dat de stadsverwarming een rol speelt in een duurzame toekomst voor Utrecht
- Dat Eneco en de gemeente de intentie hebben om de stadsverwarming te verduurzamen en hier concreet aan werken

Over ons

Klopvaartbuurt Aardgasvrij en Nieuwe Energie Vechtzoom vertegenwoordigen ongeveer 400 huishoudens in twee buurten in Overvecht-Noord. Wij zijn vanuit een constructieve aanpak inmiddels al meer dan vier jaar actief op zoek naar een passende oplossing om onze woningen te verduurzamen. Meer informatie:

- http://www.energievechtzoom.nl/
- https://klopvaartaardgasvrij.nl/

Onze analyse

1. Bewoners stappen niet over naar een aardgasvrije oplossing als de duurzaamheid niet op orde is

Bewoners vinden duurzaamheid een onmisbaar onderdeel van overstappen op alternatieven voor aardgas, dit blijkt keer op keer. In onze buurtgesprekken wordt klimaatwinst bijna net zo vaak genoemd als prioriteit als de kosten[2]. Uit een bewonerspanel van de gemeente komt zelfs dat 72% "een beter milieu" als de belangrijkste reden ziet om van het aardgas af te stappen[3]. Meer dan twee keer zo vaak genoemd als "besparen op de kosten" (31%). Dit wil zeker niet zeggen dat kosten of andere voorwaarden er niet toe doen. Het wil vooral zeggen dat zonder een goed verhaal op duurzaamheid de overstap niet logisch is. Want daar begon het allemaal om. En zonder dat aspect is het niet logisch om woningen en buurt overhoop te halen en de nodige tijd en ruimte van mensen te vragen.

Wij zien hier een spanningsveld met de gemeentelijke aanpak waarin verduurzaming en aansluiten van woningen in belangrijke mate los van elkaar staan. In de Transitievisie Warmte zijn "verduurzaming" en "infrastructuur" aparte sporen[4]. Dat merken wij ook in de gesprekken met het programmateam Overvecht-Noord aardgasvrij. Verduurzaming valt buiten hun "scope", zij werken aan infrastructuur-ofwel het aansluiten van woningen. Zorgelijk, want uit de participatie blijkt dat bewoners "met name twijfelen over de duurzaamheid van een warmtenet"[5]. Voor hen telt dat de duurzaamheidswinst duidelijk, zeker en concreet moet zijn, op het moment dat zij moeten beslissen.

2. Nieuwe aansluitingen op de stadsverwarming leveren op korte termijn veel te weinig CO2-winst op

Volgens Eneco levert aansluiting op de stadsverwarming 60 tot 70% klimaatwinst op in vergelijking met een CV-ketel. Eneco verwijst daarbij naar de CO2-voetafdruk van de huidige aansluitingen op de stadsverwarming. Die was in 2021 66% lager[6]. Voor nieuwe aansluitingen geldt dit echter niet. Om daar een schatting van te maken is de vraag welke bronnen nog ruimte hebben om meer te gaan draaien. Voor de Biomassa Warmte Installatie (BWI) die verantwoordelijk is voor een groot deel van de genoemde CO2-winst - geldt dat die nu al bijna maximaal draait[7]. Overigens is er veel discussie over de klimaatwinst van een biomassacentrale.
Ook de warmtepomp bij de rioolwaterzuivering kan haar warmte grotendeels wegzetten bij de bestaande aansluitingen en heeft dus weinig tot geen winst voor nieuwe aansluitingen[8].

---

[2] Zie bijvoorbeeld het verslag van de buurtgesprekken in 2019, p25, http://www.energievechtzoom.nl/wp-content/uploads/2020/03/verwerking-_input-_buurtgesprekken.pdf

[3] Gemeente Utrecht, 2019, Participatieactiviteiten in het kader van de Transitievisie Warmte van gemeente Utrecht, p13

[4] Gemeente Utrecht, 2021, Transitievisie Warmte deel I, p3

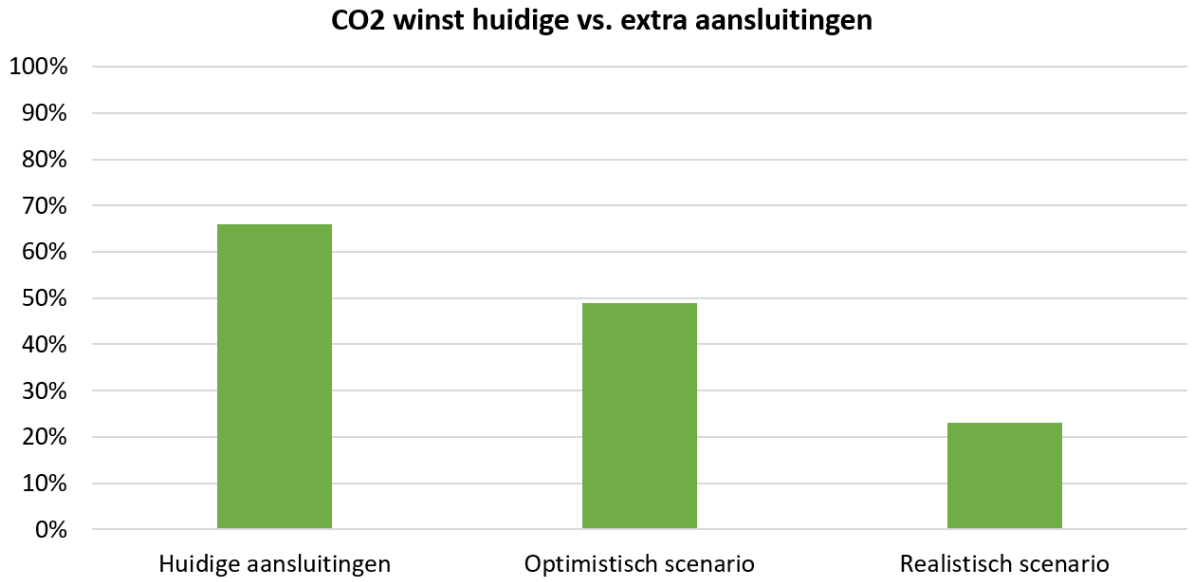
[5] Gemeente Utrecht, 2021, Overvecht-Noord aardgasvrij Uitkomsten participatietraject, p13

[6] Eneco 2022a, p1

[7] Uit warmte etiket 2021 (Eneco 2022b) blijkt dat de BWI 34% van de warmte heeft geproduceerd. Volgens Eneco is het maximum 40%, https://www.eneco.nl/over-ons/wat-we-doen/duurzame-bronnen/bwi-lage-weide/Veelgestelde-vragen-BWI/. De laatste 6% was de BWI waarschijnlijk (nog) niet operationeel beschikbaar of was het duidelijk rendabeler om een andere warmtebron in te zetten

[8] Uitgaande van de cijfers van Eneco produceert deze warmtepomp ongeveer 15% van de huidige warmtevraag van de stadsverwarming. Samen met de BWI dus maximaal 55% van de huidige vraag

Onze conservatieve inschatting is dat de directe CO2-winst bij nieuwe aansluitingen slechts 20-30% is en dat die warmte grotendeels met aardgas (!) wordt geproduceerd. Voor een nieuwe aansluiting zal de warmte vooral worden geproduceerd door de elektriciteitscentrale (de zogenaamde STEG) en de piekketels, omdat de huidige duurzame bronnen weinig ruimte hebben om nog meer te draaien. Die warmte wordt dus met aardgas geproduceerd. Het is waarschijnlijk dat de piekketels een veel groter deel van de extra vraag zullen invullen dan de 11% nu. Dat komt doordat de maximale warmtevraag in belangrijke mate valt in een beperkt aantal uren, namelijk tijdens koude winterdagen. Op die uren wordt de STEG regelmatig al maximaal ingezet en zal dus vooral de piekketel extra moeten draaien. We schatten met ons model dat meer dan 40% van de warmte van de piekketels zou moeten komen[9]. In dat geval zou de directe CO2-winst bij het aansluiten van een nieuwe woning 20-30% zijn ('realistisch scenario' in de afbeelding). Een uitgebreide onderbouwing hiervan is te vinden in de bijlage.

De door ons berekende CO2-winst komt vooral van de STEG: warmte als bijproduct van de elektriciteitsproductie. Daarbij valt aan te tekenen dat de standaard rekenmethode de CO2 voornamelijk toewijst aan de elektriciteitsproductie en nauwelijks aan de warmteproductie van deze STEG. Dit betekent dat de CO2-winst bij overstappen naar stadsverwarming nog verder terugloopt als de STEG minder elektriciteit produceert. En dat ligt in de lijn der verwachting als er steeds meer zonne- en windenergie komt. Volgens dit scenario zou de CO2-winst van nieuwe aansluitingen wel eens nihil kunnen zijn of zelfs negatief worden. En leveren de extra stadsverwarmingsaansluitingen meer CO2-uitstoot op in vergelijking met de CV-ketel.

3. Eneco heeft op dit moment slechts op 10% van zijn verduurzamingsopgave gerealiseerd

De huidige CO2-winst wordt voor een groot deel ingevuld door oplossingen die geen deel uitmaken van het eindbeeld. Zowel de biomassa[10], als de warmte uit de elektriciteitscentrale (op aardgas) zijn geen deel van de eindoplossing, zo stelt Eneco[11]. De tijdelijke klimaatwinst die beide warmtebronnen

[9] Zie toelichting in bijlage

[10] Eneco 2022a, p7, streven is uiterlijk 2040 de BWI uit te schakelen

[11] Eneco 2022a, p9, voornemens: Merwedekanaal 2025-2030 uit bedrijf, Lage Weide richting 2035. Wellicht komt er een kleinere STEG op waterstof (p8), maar dat is behoorlijk onzeker gezien Eneco het zelf ook niet meeneemt in de cijfers

opleveren is zeker relevant gezien de urgentie van klimaatverandering. Het punt is echter dat we daarmee nog weinig zeker weten als het gaat om het eindbeeld. De warmtepomp op de rioolwaterzuivering is de enige (relatief) duurzame warmtebron die nu concreet wordt gebouwd. Deze warmtepomp kan 7-11% van de toekomstige warmtevraag invullen[12]. Dat is eigenlijk het enige deel van de opgave waarvan we vrij zeker weten dat het goed komt.

4. Een groot deel van de verduurzaming van de stadsverwarming is zeer onzeker

Voor de resterende opgave zien wij grote onzekerheden, die niet goed op tafel komen in het publieke debat. De beste inschatting die we nu hebben komt uit de diverse scenario´s opgesteld door Greenvis en Eneco[13]. Ons punt is vooral dat er te positieve en te stellige conclusies uit worden getrokken. Met name geothermie en aquathermie zijn de pijlers onder het Utrechtse warmtenet van de toekomst.

Over geothermie schreef de gemeente onlangs nog dat “onzekerheid over de waterdoorlatendheid van de aardlagen nog steeds groot is”[14]. De ervaring met de proefboring in Nieuwegein geeft aan dat realisering van geothermie nog een lange weg te gaan heeft. Veiligheid is voor omwonenden een belangrijke zorg. Zowel de technische uitwerking als de benodigde tijd voor proces en besluitvorming vragen een lange looptijd.

In aquathermie wordt grote potentie gezien. Die wordt door Greenvis als meer zeker ingeschat[15]. Tegelijk is het belangrijk om te zien dat er nog nooit op deze schaal energie uit oppervlaktewater (TEO) is gewonnen en dat de transitie van een hoge temperatuur warmtenet naar lagere temperatuur op deze schaal ook niet eerder is vertoond. Het lijkt ons zeker belangrijk om op TEO in te zetten, maar er zijn teveel onzekerheden om deze bron als ‘zeker’ in te schatten. Onze inschatting is dat +/- 20 MWth ‘zeker’ is en +/- 110 MWth ‘gemiddeld onzeker’ is. De rest van de potentie zien wij ook grotendeels, maar is vooralsnog zeer onzeker. Onderbouwing hiervan geven we in de bijlage. Het gemiddeld onzekere scenario is daarmee lager dan het ‘laag’ scenario van Eneco: 181 MWth bij 30.000 nieuwe aansluitingen[16]. Wij begrijpen dan ook niet hoe zowel de gemeente als Eneco kunnen stellen dat “er voldoende bronnen zijn om de hele warmtevraag van onze gemeente te verduurzamen”[17]. Dat zou best kunnen, maar is wel het extreem optimistische scenario.

[12] https://www.eneco.nl/over-ons/wat-we-doen/duurzame-bronnen/warmtepomp-rwzi-utrecht/. Genoemd wordt dat de warmtepomp voor 20.000 woningen aan warmte kan produceren. Vergeleken met 182.000-306.000 woningequivalenten in 2040 (Verduurzamingstrategie Eneco, p10) is dat 7-11%

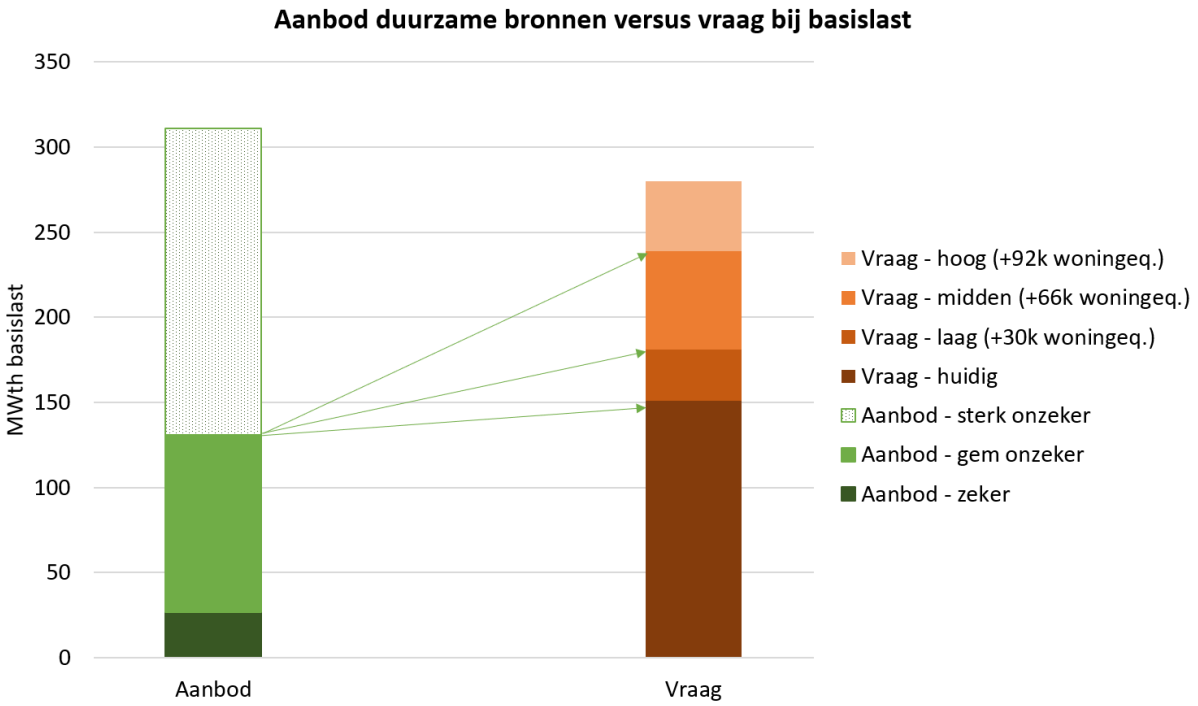
[13] zie Greenvis 2019, Greenvis 2021, Eneco 2022a

[14] Gemeente Utrecht 2021a, p2

[15] Greenvis 2021, p27

[16] Eneco 2022a, p10

[17] Gemeente Utrecht 2022a, p2

De afbeelding laat nog eens zien wat de verhouding is tussen duurzame bronnen die volgens Greenvis 'gemiddeld onzeker' zijn en de huidige warmtevraag, en de warmtevraag bij nieuwe aansluitingen. Met deze 'gemiddeld onzekere' bronnen kan de stadsverwarming niet eens de huidige aansluitingen van duurzame warmte voorzien, laat staan de potentiële nieuwe aansluitingen. En dan geldt dit plaatje alleen nog maar voor de basislast. Bij piekbelasting in de winter is er veel te weinig duurzaam opgewekte warmte beschikbaar.

De enige manier om echt zekerheid te krijgen over de 'gemiddeld onzekere' duurzame bronnen, is zo snel mogelijk concrete projecten te realiseren. Over geothermie schrijft de gemeente bijvoorbeeld zelf dat "meer duidelijkheid alleen te krijgen is door een boring"[18]. Voor aquathermie zit de uitdaging in de relatief hoge kosten en inpassing van lage temperatuur warmte. Nog meer studies gaan hier niet bij helpen. Het zou vooral vertrouwen geven als er investeringsbeslissingen liggen voor enkele grote aquathermie-installaties.

Voor de potentiële duurzame bron 'restwarmte van industrie' zou het vertrouwen geven als die industrie met restwarmte zich daadwerkelijk contractueel durft vast te leggen voor een langere periode.

5. De afgesproken verduurzamingsdoelstellingen zijn niet ambitieus en niet hard

De afgesproken doelstellingen[19] dwingen niet om nu snel werk te maken met het onzekere deel van de opgave. Dat is vrij eenvoudig te constateren. De doelstelling van 40% voor 2025 is al gehaald als de Biowarmte Installatie op volle capaciteit draait. Met de warmtepomp bij de rioolwaterzuivering komen we al dicht bij de 67,5% voor 2030. Pas richting de 90% doelstelling in 2035 gaat echt duidelijk worden of we voldoende duurzame bronnen hebben voor een toekomstbestendige situatie.

[18] Gemeente Utrecht 2021a, p4
[19] Gemeente Utrecht 2021b, p3

Belangrijk is het om te constateren dat de Biowarmte Installatie (BWI) in de weg zit als het gaat om de urgentie om nieuwe duurzame bronnen te ontwikkelen, want die 40% bijdrage van de BWI telt voorlopig helemaal mee in de doelstellingen. Als de BWI op termijn wegvalt, zoals Eneco en de gemeente beogen, ontstaat er weer een groot gat. Voorlopig staat het nog in de duurzaamheidsrapportage van Eneco, dus lijken we aardig op weg te zijn, terwijl de opgave nog groot is.

De afspraken bieden ook weinig houvast als de verduurzaming tegenvalt. In de recente historie zien we dat gemeenten maar moeilijk grip krijgen op de verduurzaming. Kijk bijvoorbeeld naar de eerdere discussies in Utrecht over de tegenvallende energie-efficiency van de warmte uit de elektriciteitscentrale[20] of de recente rel in Amsterdam over de niet duurzame biomassa in de afvalenergiecentrale[21]. Het blijkt keer op keer dat als het in de praktijk tegenvalt, de energieleveranciers geëxcuseerd zijn om "tijdelijk" niet te leveren. De huidige samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Eneco lijkt hier ook alle basis voor te bieden. De partijen delen de ambitie om te komen tot CO2-vrije warmte, "tenzij dit niet realistisch en economisch haalbaar is"[22]. Er zijn ook verder geen concrete consequenties aan verbonden voor zover wij zien. Op zich is haalbaarheid geen fout uitgangspunt, maar het biedt dus geen zekerheid en zelfs weinig prikkels voor als het tegenvalt. Ook de nieuwe warmtewet -die waarschijnlijk een ondergrens van 60% duurzame warmte in 2030 gaat vastleggen[23]- biedt weinig houvast. Want ook die doelstelling is te laag om op korte termijn echt druk te zetten. En ook daar zijn -op verzoek van de sector- tijdelijke uitzonderingen op mogelijk als het tegenvalt[24].

6. Nu nieuwe aansluitingen op de stadsverwarming realiseren is onverstandig beleid

Het lijkt ons dan ook voorbarig om op korte termijn *extra* woningen te gaan aansluiten op de stadsverwarming. Dit volgt uit de beperkte impact op de korte termijn (punt 2) en vooral de grote onzekerheid of er voldoende duurzame warmte is voor het warmtenet (punt 4). Het is ook onverstandig, omdat na aansluiting zowel de gemeente als de woningeigenaar er aan vast zit. En dan wil je voldoende zekerheid hebben dat je vastzit aan een oplossing die levert waar het om begonnen is: duurzame warmte. En niet dat we vastzitten aan een weinig duurzame oplossing, terwijl er inmiddels veel aantrekkelijker en duurzamere alternatieven zijn. Wij zouden daarom moeten voorkomen dat we onnodig geld van bewoners en overheid gaan steken in het aanleggen van warmteleidingen, voordat er voldoende zicht is op duurzame warmte.

[20] Zie bijvoorbeeld https://www.stadsverarming.nl/raadsinformatieavond-stadsverwarming/
[21] Zie bijvoorbeeld https://energeia.nl/energeia-artikel/40102344/biomassacentrale-aeb-verstookt-geen-duurzame-biomassa
[22] Gemeente Utrecht 2021b, p3
[23] Minsterie EZK, 2020, Memorie van toelichting WCW, p34, https://www.internetconsultatie.nl/warmtewet2
[24] Ministerie EZK, 2020, Resultaten internetconsultatie, p2, https://open.overheid.nl/repository/ronl-0109a49c-5a36-4853-a8ae-5c6cebb2b2f4/1/pdf/kamerbrief-over-resultaten-internetconsultatie-wet-collectieve-warmtevoorziening.pdf

Onze voorstellen

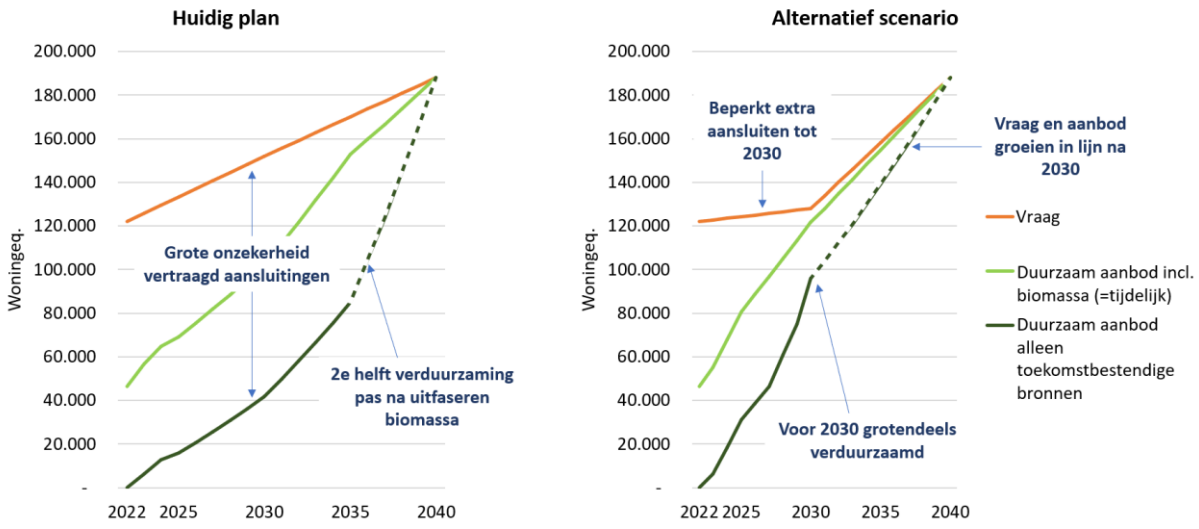
Dat een duurzaam warmtenet een grote rol speelt in de energietransitie van onze stad is wat ons betreft duidelijk. Juist daarom moet er nu verstandig beleid worden gevoerd. Ook om te voorkomen dat juist (het gebrek aan) duurzaamheid van het warmtenet een barrière wordt in de omschakeling. Daarom doen wij graag een vijftal concrete voorstellen.

A. Verhoog de ambitie voor verduurzaming: voor 2030 de huidige aansluitingen duurzaam

Prioriteit nummer 1 is het verkleinen van de onzekerheid door in de praktijk te bewijzen dat de warmtebronnen potentie hebben. Dat vraagt om andere dan de huidige (minimum) doelstellingen. Daarbij zijn twee dingen van belang. Ten eerste om vooral te sturen op de realisatie van bronnen die een rol hebben in het eindbeeld. Dat betekent dat transitieoplossingen -zoals biomassa en de inzet van de elektriciteitscentrale- niet mee zouden moeten tellen.

Met meer ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen sturen we aan op snellere verduurzaming. We zien twee belangrijke mijlpalen. Als eerste het succesvol realiseren van de eerste grootschalige thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en geothermieprojecten. Dat zou absoluut zo snel als mogelijk moeten gebeuren: uiterlijk 2026. Daarna komt de tweede mijlpaal in beeld van volledig afdekken van de bestaande aansluitingen met toekomstbestendige duurzame warmtebronnen. Als deze mijlpaal snel wordt gehaald dan is er ook een stuk minder discussie over nut en noodzaak van de verdere uitrol. Zet de ambitie daarom op het verduurzamen van de huidige aansluitingen voor 2030. En faseer de BWI nu al deels uit om de BWI na 2030 vooral te gebruiken als piekoplossing. Juist voor het klimaat is de winst te boeken door snellere verduurzaming en *niet* bij het aansluiten van extra woningen waar geen duurzame bronnen tegenover staan.

De afbeelding laat nog eens helder zien dat met ons alternatief scenario nieuwe aansluitingen en verduurzaming gelijk op kunnen gaan, terwijl met het huidige plan verduurzaming lang onzeker blijft.

B. Maak hardere afspraken over de verduurzaming, inclusief sancties en exitmogelijkheid

Er zijn zeker kansen om de afspraken aan te scherpen. De aangescherpte doelstellingen (punt A) zijn een goede basis. Daarbij zou veel duidelijker moeten worden in welke uitzonderlijke situaties de doelstellingen niet haalbaar worden geacht. Dit kan door te benoemen wat de belangrijkste risico's

zijn en waar de grens ligt van wat acceptabel is. Hoeveel meerkosten maken iets bijvoorbeeld niet acceptabel?

Daarnaast zou er een prikkel in moeten zitten om niet naleven onaantrekkelijk te maken. Met de huidige afspraken lijkt Eneco het risico van tegenvallende verduurzaming bij de Utrechtse samenleving te kunnen leggen. Daarom is het beter als er een mogelijkheid is om sancties op te leggen bij het niet halen van de duurzaamheidsambities, bijvoorbeeld geen of minder winst maken als de verduurzaming structureel achterblijft.

Ten slotte zouden we de mogelijkheid moeten krijgen om te kunnen overschakelen naar een andere leverancier of warmteoplossing als de verduurzamingsambities niet gehaald worden.

Er zal ongetwijfeld aangevoerd worden dat met deze voorwaarden investeren voor Eneco ingewikkelder zal worden. Maar als dat bepalend blijkt, hoe zeker is die verduurzamingsstrategie van Eneco dan? En als Eneco dat risico niet (deels) durft te nemen, waarom moeten wij als bewoners en gemeente dat dan wel doen?

C. Sluit pas nieuwe woningen aan als de beschikbaarheid van duurzame bronnen is bewezen

Het is veel verstandiger om de verduurzaming naar voren te halen ten opzichte van het aansluiten van meer woningen. Daarmee boeken we meer klimaatwinst op korte termijn. We voorkomen ook dat achteraf blijkt dat er slechte investeringen zijn gedaan met geld van bewoners en de gemeenschap. En als we eenmaal in de praktijk hebben aangetoond dat de stadsverwarming duurzaam is, dan gaat daarna de uitrol naar nieuwe aansluitingen waarschijnlijk ook sneller.

Bij het deltaprogramma is de overheid al jaren succesvol met adaptief beleid[25]; dat zou hier ook goed kunnen werken. Crux is om investeringen die het pad bepalen én erg onzeker zijn niet te vroeg te nemen. Het bedrijfsleven werkt ook op deze manier. Deze beleidsvisie is ook toegepast op de energietransitie in de studie “Een Laagdrempelige Energietransitie”[26]. Conclusie is onder andere dat je “een overgang naar een (collectieve) alternatieve oplossing alleen uitvoert, wanneer voldoende zeker is dat dit de meest aantrekkelijke oplossing is.” Het lijkt ons verstandig dat de gemeente Utrecht vanuit dat licht beziet of het wel verstandig is om binnenkort duizenden woningen in Overvecht-Noord te gaan aansluiten.

Een tegenargument is dat we daarmee “nog meer woningen per jaar moeten aansluiten na 2030”. De vraag is echter wat hier dan het echte probleem is. Als het gaat om het ontwikkelen van plannen, dan verwachten we juist meer snelheid als belangrijke onzekerheden zoals de verduurzaming eerst worden opgelost. Als het gaat om het daadwerkelijk realiseren van de infrastructuur dan zit daar zeker een aandachtspunt. Tegelijk hebben we in de jaren ’60 in minder dan een decennium meer dan 6.000 kilometer leidingen aangelegd en 6 miljoen apparaten aangesloten op het aardgas[27]. Het kan dus echt wel. Maar het vraagt wellicht wel om tijdig te investeren in opleiden en randvoorwaarden. Juist daar hebben we dan nog iets meer tijd als we de volgorde wijzigen.

[25] Lees o.a. www.deltaprogramma.nl/deltaprogramma/aanpak

[26] Zie https://www.energie-nederland.nl/app/uploads/2020/04/Laagdrempelige-energietransitie-stratelligence-3-april-1.2-min.pdf

[27] Sven Ringelberg, De Nederlandse aardgastransitie, p.168

D. Geef ruimte aan alternatieve strategieën die sneller klimaatwinst opleveren

Wij willen een lans breken voor twee alternatieve strategieën die kunnen helpen om een voortvarende energietransitie te realiseren. Deze strategieën maken de grote opgave voor de stadsverwarming meer behapbaar.

1. Meer aandacht voor *kleinschalige warmtenetten* als alternatief voor de stadsverwarming. Vanuit bewoners bezien is er meer kans op blijvende invloed en zorgt een eigen duurzame bron voor een begrijpelijk en stevig verhaal over duurzaamheid. Vanuit de gemeenschap bezien levert het sneller klimaatwinst op (door de gelijktijdige realisatie van een nieuwe warmtebron) en het verkleint de pittige opgave om duurzame bronnen voor het grote warmtenet te vinden. Qua kosten zou het dan best kunnen meevallen (zie ook E). Juist door snelle realisatie en optimaal benutten van de voordelen van de kleine schaal[28]. Onze ervaring is dat de gemeente en Eneco sterk overtuigd zijn van het feit dat een aanpak op grote schaal het enige recept is voor een haalbare transitie. Een aanpak op grote schaal heeft zeker voordelen, maar gezien de focus daarop missen we ons inziens kansen en mogelijkheden die op een kleine schaal ontstaan. Die zouden meer aandacht moeten krijgen en ook in de praktijk worden beproefd, juist in een proeftuin zoals Overvecht-Noord.
2. Serieus nemen van de *hybride oplossing* om snel en haalbaar klimaatwinst te boeken. Door een eenzijdige focus op “aardgasvrij” wordt dit nu niet serieus als alternatief meegenomen bij het maken van wijkuitvoeringsplannen. In afwachting van aardgasvrij-plannen stellen bewoners isoleren en het aanschaffen van een hybride warmtepomp vaak uit. Als bewoners collectief gaan isoleren en een hybride warmtepomp nemen, is de klimaatwinst en reductie in aardgasverbruik groter op de korte termijn dan bij aansluiten op de stadsverwarming[29].

E. Neem bij het beoordelen van alternatieven de kosten voor verduurzaming mee

Transparantie over de kosten voor verduurzaming kan zorgen dat ook de potentie voor kleinschalig collectieve oplossingen wordt benut. Onze praktijkervaring is dat de kosten voor de verduurzaming van de stadsverwarming nog totaal niet transparant zijn. Dat leidt ertoe dat bij de stadsverwarming als oplossing voor aardgasvrij alleen naar de kosten voor aansluiten van de woning wordt gekeken. Alternatieven waar het realiseren van de bron onderdeel is van het project zijn daarom altijd duurder. Dat is geen eerlijk speelveld. Er zou ook gerekend moeten worden met de kosten voor verduurzaming van de stadsverwarming. Argument van de gemeente is dat “we meer woningen kunnen aansluiten” als we het geld alleen besteden aan het aansluiten van de woningen. Daarmee missen we de potentie van kleinschalige warmtenetten, die vaak qua draagvlak en ook realisatiesnelheid goed scoren[30].

---

[28] Zie bijvoorbeeld de presentatie “Innovatielandschap kleinschalige warmtenetten”, https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/Urban%20energy/Uptempo/2020-11-30%201e%20Sessie%20Slides%20%5BUPLOADEN%5D.pdf

[29] De coalitie Hybride HR noemt bijvoorbeeld 70% besparing bij matig geïsoleerde woningen met verwijzing naar PBL. Daar komt de winst van isoleren dan nog bij. Vergelijk dit met de beperkte winst van de stadsverwarming zonder extra bronnen (punt 2) Bron: https://www.techniekNederland.nl/stream/verklaring-coalitie-hr-hybide-21-4-2021#:~:text=Techniek%20Nederland%2C%20Natuur%20en%20Milieu,plaatsen%20in%20woningen%20en%20utiliteitsgebouwen

[30] Zie bijvoorbeeld de presentatie “Innovatielandschap kleinschalige warmtenetten”, https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/Urban%20energy/Uptempo/2020-11-30%201e%20Sessie%20Slides%20%5BUPLOADEN%5D.pdf

Juist ook gezien het realistische scenario dat we tekort komen aan grootschalige warmtebronnen moeten we nu praktijkervaring opdoen met kleinschalig collectieve oplossingen. Belangrijk is dus dat er meer transparantie komt over de kosten van de warmtebronnen bij de stadsverwarming, juist ook in de toekomst na aflopen van SDE++ subsidies. En dat kleinschalige alternatieven op een eerlijke manier worden vergeleken, bijvoorbeeld wanneer het gaat om subsidies vanuit de gemeente.

Belangrijkste referenties

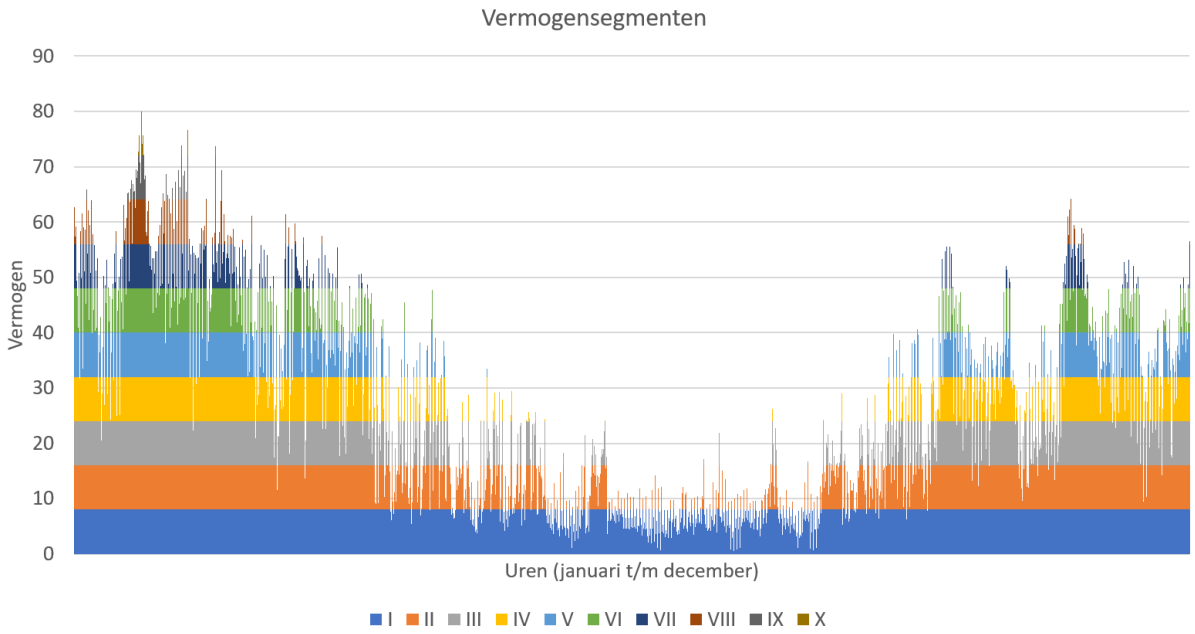
- Eneco 2022a, Verduurzamingstrategie stadswarmte Eneco Utrecht/Nieuwegein, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/e93e62cf-f337-4d0c-bb26-a17bb14c468c?documentId=6951b624-5828-4539-b19b-05d722bc1054
- Eneco 2022b, Warmte etiket 2021 – overzicht warmtenetten, https://www.eneco.nl/~/media/eneco-nl/pdf/warmte-etiket/warmte_etiket_eneco_2021_overzicht.pdf?la=en/&hash=572B635FE9E1C617208C1F714611B148
- Greenvis 2019, Hernieuwbare warmtebronnen in de gemeente Utrecht
- Greenvis 2021, Rapportage verdieping potentie warmtebronnen Gemeente Utrecht, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/fdfaa1eb-c704-4dfd-aa92-d23c67ea2fdb?documentId=90b5296e-6432-49a0-abeb-b7cfcab1fded
- Gemeente Utrecht 2021a, Raadsbrief Onderzoek potentieel warmtebronnen, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/fdfaa1eb-c704-4dfd-aa92-d23c67ea2fdb
- Gemeente Utrecht 2021b, Samenwerkingsafspraken Bestaand Warmtenet Utrecht-Nieuwegein, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/c636f6a4-0acf-4e9a-a6a3-99a62ae0f9fb
- Gemeente Utrecht 2022a, Raadsbrief Uitvoeringsvraagstukken warmtetransitie, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e93e62cf-f337-4d0c-bb26-a17bb14c468c

Bijlage – Toelichting inschatting directe CO2-winst nieuwe aansluiting

Stap 1 benadering inzet bronnen met vraagcurve ETM

De eerste stap is bepalen op welk moment welke bron extra gaat draaien. Dat vraagt inzicht in de vraagcurve en inzet van bronnen. In deze inschatting benaderen we dit door gebruik te maken van een vraagcurve uit een landelijk model en die te koppelen aan de cijfers over de huidige inzet van de bronnen van Eneco.

Voor de vraagcurve gebruiken we het landelijk breed gebruikte ETM model[31]. De uurdata is omgezet naar 10 vermogenssegmenten. Segment I betreft 0-10% van het maximale geleverde vermogen, segment II 11-20% etc.

Vervolgens wordt per segment bepaald welk deel van de totale productie valt in dat segment. Die koppelen we aan de verwachte marginale inzet.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
% totale productie (cumulatief)	36%	58%	74%	85%	93%	97%	99%	100%	100%	100%
Marginale capaciteit	RWZI +BWI	BWI + STEG	STEG	STEG	STEG + piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel

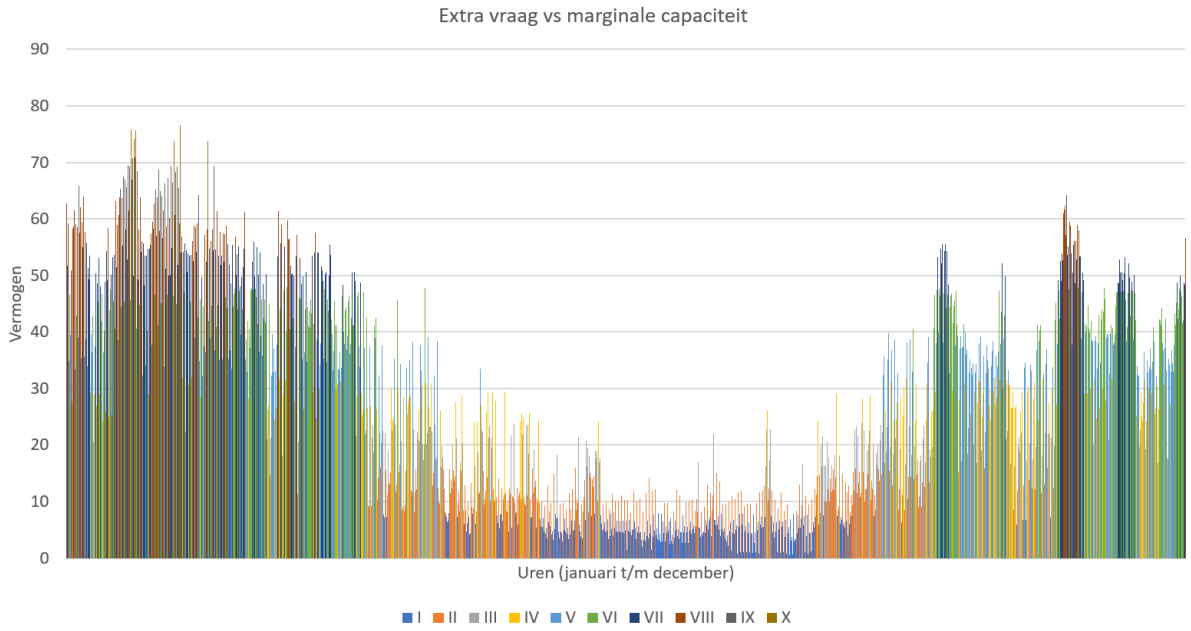
De logica is dat allereerst dat de duurzame bronnen maximaal zullen draaien. Aangezien segment I 36% van de totale productie betreft, zal de capaciteit van de RWZI (10-15%) en de BWI (40%) grotendeels in dit segment worden benut. Het tweede segment kan ook nog voor een belangrijk deel met de BWI worden ingevuld. Andersom geredeneerd zullen de piekketels vooral aan staan als de

[31] Zie pro.energytransitionmodel.com/, gebruikt is het scenario “Draft Climate and Energy Agreement (KEA)”. Dit betreft een scenario voor 2030 op basis van het klimaatakkoord. Hieruit gebruiken we de warmtelevering naar woningen en utiliteit inclusief leidingverlies

maximale capaciteit wordt gevraagd. In 2021 waren de piekketels goed voor 11% van de totale productie. Op basis daarvan is het een logische aanname dat zij in de segmenten VI t/m X de marginale capaciteit vormen (samen 7% van de totale productie) en ook nog in een deel van segment V. In de tussenliggende segmenten zal grotendeels de STEG de marginale capaciteit zijn.

Stap 2 Koppeling extra vraag aan de marginale capaciteit

De volgende denkstap is om te bepalen waar de extra vraag van een nieuwe aansluiting dan valt. Daarvoor moeten we de analyse van de eerste stap in feite kantelen. Per uur bepaal je dan in welk segment de gevraagd capaciteit valt. Extra vraag zal dan naar verwachting voornamelijk worden geproduceerd door de marginale capaciteit. Bijvoorbeeld: in de zomer is de gevraagde capaciteit vaak niet hoger dan het maximum van segment I en zullen dus de RWZI en BWI draaien. Bij extra vraag is in dat geval nog ruimte om de BWI meer te laten draaien.

Op die manier valt te benaderen wat waarschijnlijk de marginale capaciteit is die gaat worden ingezet en welk deel van de extra warmtevraag van een nieuw aangesloten gebouw daarin valt.

Marginale capaciteit	Max. segment	% uren	% extra vraag
BWI+RWZI	I+ II[32]	29%	19%
STEG	II-V[33]	58%	37%
Piekketels	V-X	13%	44%

Hieruit volgt dat voor de nieuw aangesloten woningen de BWI + RWZI waarschijnlijk voor slechts 19% kunnen worden ingezet: vooral in de zomermaanden omdat er dan nog capaciteit bij de BWI over zal zijn. Maar de extra vraag van een nieuwe aansluiting valt voor een belangrijk deel in de uren waarop al de maximale capaciteit wordt gevraagd (winterdagen) en dus de piekketels de marginale capaciteit zijn. Dat is in 13% van de uren, maar in die uren valt wel meer dan 44% van de totale vraag van een

[32] Segment II: 85% BWI & 15% STEG o.b.v. aandeel in productie segment

[33] Segment II zie boven, Segment V: 53% piekketel & 47% STEG o.b.v. aandeel in productie segment

nieuwe aansluiting. Daarom is het aandeel van de piekketels bij de nieuwe aansluitingen relatief veel hoger dan bij de totale productie van de stadsverwarming.

Stap 3 Berekening CO2-winst o.b.v. CE-Delft kengetallen

Voor de berekening van de CO2-winst gebruiken we de bovengenoemde percentages extra vraag en kengetallen van CE-Delft over de ketenemissies van warmte[34].

Kengetallen CO2/GJ

Hier gebruiken we grotendeels de kengetallen van CE-Delft. Voor het leidingverlies nemen we de 23% mee uit het warmte-etiket 2021 van Eneco[35]. Voor de STEG nemen we conversie, hulpenergie en elektriciteitsderving mee. Voor de piekketels gebruiken we de kengetallen voor "bijstook". En voor de CV-ketel de "Referentie HR-ketel" bij CE-Delft. Voor de RWZI benutten we het TEA-kengetal vanuit SDE++ 2021[36]. De BWI telt hier mee als zonder emissies, wat overigens te betwisten valt. Voor de categorie BWI+RWZI wegen we de emissies op basis van de maximale capaciteit van beide productie installaties.

Inschatting bovengrens CO2-winst (=onwaarschijnlijk)

Met name de verhouding tussen de inzet van de STEG en de piekketel kunnen we alleen benaderen. Daarom beginnen we een bepaling van de bovengrens, namelijk dat de piekketels niet meer zullen draaien dan in de huidige situatie. Dat is erg onwaarschijnlijk gezien het feit dat de extra vraag van nieuwe aansluitingen voor een groot deel in de uren valt waarin alleen nog capaciteit bij de piekketels beschikbaar is. Daarnaast is het zeer de vraag is of de STEG in dat soort uren ook op volle capaciteit ingezet zal worden, gezien de fluctuerende vraag naar elektriciteit. Het is dus een *onwaarschijnlijke* bovengrens. Daar komen we uit op 49%.

	% GJ	CO2/GJ incl. verlies
BWI+RWZI	19%	16
STEG	70%	29
Piekketel	11%	78
Totaal	**100%**	**32**
Reductie vs CV ketel		*49%*

[34] https://ce.nl/wp-content/uploads/2021/03/CE_Delft_3H06_Ketenemissies_warmtelevering_DEF.pdf
[35] Eneco 2022b, p1
[36] Zie p5, https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-eindadvies-basisbedragen-sde-plus-plus-2021_4032.pdf

Inschatting verwachte CO2 winst (o.b.v het model)

Als we vervolgens de percentages van het model hanteren (zie stap 2) komen we op een beduidend lagere CO2 winst van slechts 23%.

	% GJ	CO2/GJ incl. verlies
BWI+RWZI	19%	16
STEG	37%	29
Piekketel	44%	78
Totaal	**100%**	**48**
Reductie vs CV ketel		*23%*

Bijlage – Onderbouwing analyse zekerheid bronpotentie

Als onderdeel van de analyse hebben we een nadere uitsplitsing gemaakt van de zekerheid van de bronpotentie zoals gepresenteerd door Eneco[37]. Onze inschatting is in belangrijke mate gebaseerd op de beide studies van Greenvis en de analyse van Eneco in de verduurzamingsstrategie. Het is dus niet zozeer dat daar dingen niet in zouden kloppen, maar wel dat de scenario's en vooral de conclusies eenzijdig zijn. Hieronder per warmtebron een aantal opmerkingen, die ook aangeven welke risico's aandacht verdienen. Dat is zeker geen uitputtende weergave.

	Zeker	Gemiddeld onzeker	Sterk onzeker
Diepe geothermie	0	0	84
Restwarmte	0	31	67
BWI	0	0	0
Aquathermie (TEO, TEA, TED)	27	100	140
E-boilers	0	0	20
Totaal basislast	**27**	**131**	**311**

- *Diepe geothermie:* in Utrecht en de regio zijn nog geen boringen uitgevoerd. De studies door EBN en TNO geven aan dat mate van onzekerheid nog "hoog" is o.a. vanwege de waterdoorlatendheid van de bodemlaag[38]. Diepe geothermie krijgt in het overzicht van Greenvis ook een rood stoplicht bij zekerheid[39]. Hoe complex het is in de praktijk blijkt uit het stoppen van beide geothermieprojecten in Utrecht[40]. De koppeling van geothermie aan de gebouwde omgeving staat ook nog in de kinderschoenen. Daar zijn nog allerlei economische en organisatorische uitdagingen te overwinnen.
- *Restwarmte:* grootschalige uitkoppeling van restwarmte is nu vooral succesvol bij afvalcentrales. Bij industriële bedrijven (waar we het over hebben in Utrecht) blijkt het vaak complex om zich voor langere tijd contractueel vast te leggen zodat er continuïteit is in de warmtelevering. Wij hebben in elk geval geen aanwijzing gevonden van concrete vorderingen. Op basis van de Greenvis studie nemen we toch "DE", "Nedal" en "ACLW" mee, die daar een groen stoplicht krijgen bij zekerheid[41]. Deze nemen we daarom mee bij gemiddelde onzekerheid op basis van de door Greenvis benoemde vermogens[42].
- *BWI:* aangezien dit een transitieoplossing is, zou die niet mee mogen tellen in de rekensom of er voldoende potentie is voor een toekomstbestendig warmtenet. Daarnaast is het zeer de vraag of biomassa rendabel is als de SDE++ subsidie afloopt rond 2031. Als het al relevant is, dan is het

[37] Eneco 2022a, p8
[38] Gemeente Utrecht 2021a, p2
[39] Greenvis 2021, p27
[40] https://energeia.nl/energeia-artikel/40097609/aardwarmteproject-in-gebouwde-omgeving-mislukt-door-onderschatting-politiek-proces & https://warmtebron.nu/nieuws/2021/goud-stopt-maar-het-onderzoek-naar-aardwarmte-in-utrecht-oost-gaat-verder/#:~:text=Warmtebron%20Utrecht-,Goud%20stopt%2C%20maar%20het%20onderzoek%20naar%20aardwarmte%20in%20Utrecht%2DOost,UDG)%20in%20Utrecht%2DOost.
[41] Greenvis 2021, p27
[42] Greenvis 2019, p9

een piekbron en moet je het eigenlijk niet meetellen in vergelijking met het vraagscenario dat over “baseload” gaat.

- *Aquathermie:* de warmtepomp bij de rioolwaterzuivering is zeker, gezien de start van de bouw. We merken op dat de overige potentie vooral energie uit oppervlaktewater (TEO) betreft. De business case daarvoor is substantieel anders en dus zegt het rioolwaterzuiveringsproject niet alles over de zekerheid van de TEO projecten. 100 MW+ aan TEO installaties is nog niet eerder geprobeerd in de praktijk. Onder andere de business case en het verkrijgen van SDE++ subsidie wordt een uitdaging. Bovendien vraagt het op die schaal dat de transitie naar een lagere temperatuur van de stadsverwarming succesvol is. Ook dat moet nog voor het eerst in de praktijk worden uitgeprobeerd. Voor nu hanteren we de 1586 TJ aan praktisch toepasbare potentie van Greenvis[43] als uitgangspunt van wat relatief zeker is. Dat is ongeveer 73 MW als er voor basislast wordt gedraaid[44].
- *E-boilers:* onze vraag is hier vooral of de 20 MW wel basislast is? Zo niet dan zou je het niet mee moeten nemen in vergelijking met de basislast vraagscenario’s. De huidige SDE++ subsidie voorziet in 3000 draaiuren en betreft geen basislast. Omdat die draaiuren aansluiten bij lage stroomprijzen en overschot van duurzame elektriciteit, zal het waarschijnlijk niet gaan om aanbod voor een belangrijk deel van de uren in de winter. Dat vraagt dus op zijn minst seizoensopslag, wat momenteel nog erg complex is qua business case. Tenslotte is ook de aansluiting op het elektriciteitsnet een vraagteken gezien de huidige congestie. Ook vanuit dat perspectief is het aannemelijker dat de e-boiler op termijn vooral kan draaien als er een overschot is aan zonne-energie en dus niet als basislast. Daarom tellen we de e-boilers alleen bij “zeer onzeker” mee als basislast.

[43] Greenvis 2021, p27

[44] 6.000 draaiuren conform SDE++ 2021

Gemeente Utrecht

Windmolens Rijnenburg

Basisinformatie

Datum	11 april 2023
Gespreksleider	**Cees Bos**
Tijd	20.30 – 21.30
Zaal	Grote Trouwzaal
Soort bijeenkomst	Bespreken schriftelijke vraag
Werkvorm	Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen.
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg
Betrokken ambtenaren/presentatoren	ambtenaar, Gemeente Utrecht (GU) 3 deelnemers, Buren van Rijnenburg en Reijerscop deelnemer, klinisch-fysicus-audioloog
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen op 20 april. Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar	Website gemeente en facebook Deelnemer, kopgroep/grondeigenaren Deelnemer, Consortium Grondeigenaren Rijnenburg 2 deelnemers 2 deelnemers, Rijne Energie

Programma

20.30 Opening gespreksleider
20.32 Ambtenaar, GU: Besluitvormingsstappen tot nu toe en in de toekomst. Aanstaande besluit over ontwerpbestemmingsplan, participatie en omgaan met geluid.
20.37 Vragen raadsleden (kort)
20.40 Presentatie door Buren van Rijnenburg en Reijerscop): bewoners over proces met blik op de toekomst.
20.55 Vragen aan bewoners
21.05 Presentatie door klinisch-fysicus-audioloog; effecten van laagfrequent geluid
21.15 Reflectie en vragen raadsleden (reflectie door ambtenaar GGD en vragen raadsleden
21.20 Gesprek raadsleden met aanwezigen.
20.28 Slotconclusie en vervolg

Motivatie

Agendeerders: Gert Dijkstra (EenUtrecht), David Bosch (PVV), Gertjan te Hoonte (VVD), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht)

Achtergrond van agendering

Lange tijd is voor de polder Rijnenburg en Reijerscop uitsluitend ingezet op een energiepark. Bij de start van het nieuwe college (2022) is er nu afgesproken dat het plan wordt aangepast en het energiepark gecombineerd zou moeten worden met nieuwbouw. Wat betekent dit voor de besluitvorming in de raad en de participatie van betrokkenen?

Doel van de RIB

Het doel is tweeledig: (A) helder krijgen welke besluitvorming en participatie nu wel of niet nog nodig is en (B) scherp krijgen welke risico's er zijn die kunnen maken dat het energiepark er alsnog niet komt of de nieuwbouw vertraging oploopt.

- Welke (integrale) besluitvorming is nog nodig?
- Is alsnog een extra participatieronde nodig?
- Hoe voorkomen we een kostbare juridische strijd als daarvoor al duidelijk is dat windmolens er niet mogen komen.
- Wat is de invloed van de uitspraak van de rechter in Roermond waar het besluit van de gemeente om het plaatsen van drie windmolens goed te keuren is vernietigd?

Bijdrage

Energie-U

1. De waarde van bewonersinitiatieven in de warmtetransitie

Bewonersinitiatieven kunnen meer én minder dan gemeente, warmtebedrijf en woningcorporatie. Ze brengen andere kennis in, óók ter aanvulling of correctie van de informatie bij andere partijen. In iedere wijk wonen mensen met relevante kennis.
En vooral brengen ze iets mee wat nodig is en waar anderen vaak minder goed in zijn: de vertrouwensband in de buurt. Zeker bij een transitie als deze die voor ongeveer iedereen nieuw is, is dat heel belangrijk. Ook in (personele) continuïteit zijn ze vaak goed.
We kunnen gerust stellen dat bewonersinitiatieven belangrijk zijn.
En dan hebben we in Utrecht ook nog eens te maken met positieve, constructieve, oplossingszoekende groepen. Helemaal mooi.

2. De soorten bewonersinitiatief

Waarom bestaan ze en wat beogen ze?
We zien in Utrecht twee omgevingen: de vrije omgeving, en de omgeving waar de gemeente een grote rol speelt. Dat laatste speelt tot nu toe alleen in Overvecht-Noord. De gemeente bepaalt het speelveld, bijvoorbeeld door te stellen dat het gaat om aardgasvrij en dat dat uiterlijk in 2030 bereikt moet zijn. In Lunetten, Veemarkt, Veldhuizen, en ook in Oog in Al, is het speelveld vrijer.

Het tweede dat relevant is, is hun doel. We zien groepen die zelf het warmtebedrijf van de buurt willen zijn. En groepen die ijveren voor zeggenschap en invloed. Op proces en/of project of product.

3. De speelvelden

Er wordt gesproken over ongelijke speelvelden. Welke speelvelden zijn er? Ik denk er drie te zien. De eerste is die van het bewonersinitiatief als warmtebedrijf. Dan word je op enig moment vergeleken met Eneco en de grote stadsverwarming. Eneco heeft zelf geld voor onderzoek en ontwikkeling, heeft een referentielijst, heeft al enige praktijkervaring (hoewel in bestaande buurten ook nog niet veel). En: Eneco heeft de grote stadsverwarming en kan zelf kiezen waar en wanneer ze welke duurzame bron van welke grootte toevoegt. Lukt het nu hier niet, dan vast straks daar. Een buurtinitiatief heeft één plek, dáár moet het gebeuren. Je hebt ook alles ter plekke te bouwen: bron, opslag, netwerk, huisaansluitingen, werk in de huizen. Je gaat als bewonersinitiatief voor de warmtevoorziening van je buurtje in Overvecht-Noord, niet in Nieuwegein-Zuid een bron ontwikkelen. Eneco kan dat wel en kan dat ook over vijf of tien jaar doen.

Het tweede speelveld is dat van het bewonersinitiatief als hoeder van wat goed is voor de buurt en de mensen. Die rol ziet de gemeente ook voor zich weggelegd. Wie weet nou het beste wat het beste is voor de buurt? Dit zien we ook in Overvecht-Noord. Een bewonersgroep heeft nooit de bevoegdheden waar een gemeente wel over kan beschikken (afsluitrecht, aanwijsplicht, rijksbudgetten). Maar weet mogelijk wél beter wat mensen belangrijk vinden en misschien ook wel wat mensen willen en wat ze aankunnen. De vraag is altijd: weten ze dat van álle mensen? Wie vertegenwoordigen ze?

Het derde speelveld is dat met de woningcorporatie. Die kan kiezen waar ze in woningen investeert en in wat: renovatie hier, nieuwbouw daar, isolatie, elektrisch koken. Een corporatie heeft ook een ander gesprek met de gemeente: hier meer aardgasvrij, dan daar minder isolatie, renovatie of nieuwbouw, of meer verkoop. Spanning tussen bewoners en een corporatie zien we in gemengde VVE’s. In de Klopvaartbuurt gaan we zien hoe corporatie en bewonersinitiatief tot iets gezamenlijks komen in een mix van rijtjeshuizen en appartementen.

Er is nog geen beweging op gang van het massaal aansluiten van woningen op stadsverwarming. Het massaal in een buurt of straat toepassen van een andere optie gebeurt ook nog niet. Hoe groot de acceptatie is, weten we nog niet. In Overvecht-Noord vinden we het uit.

Dat individuele eigenaar-bewoners die als eerste de vraag om aansluiting op stadsverwarming op hun tafel krijgen, twijfelen, bijvoorbeeld over duurzaamheid, lijkt me goed voorstelbaar. Hoe helpen we hen goed, en hoe helpen we de Utrechtse warmtetransitie goed op gang?

Dat een bewonersinitiatief zich afvraagt of het wel eerlijk is dat Eneco wel een warmtenet mag aanleggen maar geen nieuwe bron hoeft te ontwikkelen, terwijl voor hen stadsverwarming zónder nieuwe bron niet duurzaam genoeg is, kan ik me ook goed voorstellen. Hoe zeker weten we nou dat die stadsverwarming wél snel genoeg door duurzame bronnen gevoed wordt?

Eind dit jaar komt het Programma voor het aardgasvrij maken van Overvecht-Noord op de agenda van de gemeenteraad. We hebben een jaartje om hier met z’n allen het beste plan van te maken. Laten we veel blijven praten en luisteren.

Reijerscop 5 jaar later…

Nog steeds zonder IWT's

Dankzij samenwerkende Nederlanders, buren en boeren

Inleiding

- 5 jaar – in het kort, wat is er gebeurd aan de Reijerscop?
- Vandaag bespreken
  - Participatie gedoe
  - Onze gezondheid, het unierecht en nieuwe jurisprudentie
  - De rol van de bestuurders/ gemeenteraad

Participatie gedoe

- Sturende participatie, schijnparticipatie
- Geen representatieve uitwerkingsgroep
- Geen enkele uitwerking van Reijerscop tijdens 1e werkbijeenkomst
- Eneco en contractboer staan samen aan de scenario tekentafel (vooringenomen)
- Kaders die zo maar veranderen (bijv. 500/ 800 afstandsnorm, van tijdelijk naar permanent)
- Druk aan en op onze voordeur – sturend contracten afdwingen
- 3 grondposities waarvan 2 op ‘eigen’ grond – draagvlak?
- Grondposities die na indienen nog gewijzigd zijn: lag er wel een levensvatbaar plan op 1 november?

Onze gezondheid doet er niet toe

Duizenden inwoners worden ongevraagd tot testpersoon van gemeente Utrecht gemaakt

- Utrecht doet geen wetenschappelijk onderzoek (geluid, lfg en slagschaduw)
- Utrecht houdt zich niet aan Unierecht
- Utrecht houdt zich niet aan rapport RIVM (2009)
- Utrecht werkt met geluidsgemiddelden (wat zegt Unierecht daarvan?)
- Niet leren van eerdere projecten en niet deelnemen aan LFG werkgroep
- Projectleiding **sjoemelt** met geluidsonderzoek Reijerscop
- Rijne Energie die bezorgde bewoners **willens en wetens** foutief voorlicht inzake gezondheid

- Na uitspraak RvS : wat is Utrecht anders gaan doen?
- Na uitspraak Roermond: wat is Utrecht anders gaan doen?

De rol van onze bestuurder

De grote afwezige als het gaat om zorgplicht naar ons toe

U beschermt ons niet!

- Regelmatig geen reactie op correspondentie
- Inspraaktijd in inspraakronde gaat naar Eneco en Rijne Energie
- Rijne Energie mag tijdens besluitmoment provocerend met windmolentjes op tribune zitten
- Gezondheidsonderzoek wordt in handen van sturende initiatiefnemer gelegd: hoe onbevooroordeeld en wetenschappelijk kan dit zijn?
- De rol van de gemeente: IWT op eigen grond, rol van omgevingsmanager gemeente Utrecht

EnergieLandschap Rijnenburg & Reijerscop kent nu 25.000 buren… (straks 75.000)

Enorme dossierkennis

Bezorgd om hun gezondheid

Inleiding

- Procedures en dossiers moeten kloppen
- Vandaag bespreken
  - MER volstaat niet
  - Onnodig en ongepast besluitvorming doorduwen
  - Bezwaarschriften en juridische procedures
  - EN EN argument houdt geen stand
  - Windturbines op Land niet nodig om (ook hogere) energiedoelen te halen (CE-consultancy 3-2023 / Urgenda)

MER vereisten

- Actueel
- Op zich zelf staand
- Lokaal specifiek en wetenschappelijk onderbouwd

Gezondheid voorzorg

- Landelijke MER en nieuwe normen in 2023 verwacht
- Invloed van windturbines op gezondheid – RIVM actualiseert 2023
- Laag Frequent Geluid – Steeds meer klachten sinds 2022 volgens RIVM Nieuwe onderzoeken nu gestart

Nog jaren juridische procedures

- Overdraai en Proportionaliteit
- Toegangswegen, onderhoud en kabeltracés
- MER voldoet niet
- Aantoonbaar onvoldoende zorgvuldigheid inzake gezondheidsrisico's
- Lokale normen – niet te handhaven (Roermond)
- Planschade 5-8% tot 1,5 km volgens TNO en Universiteiten Amsterdam
  Gemeente kan het wegwuiven maar zadelt omwonenden wel met strop van miljoenen op!

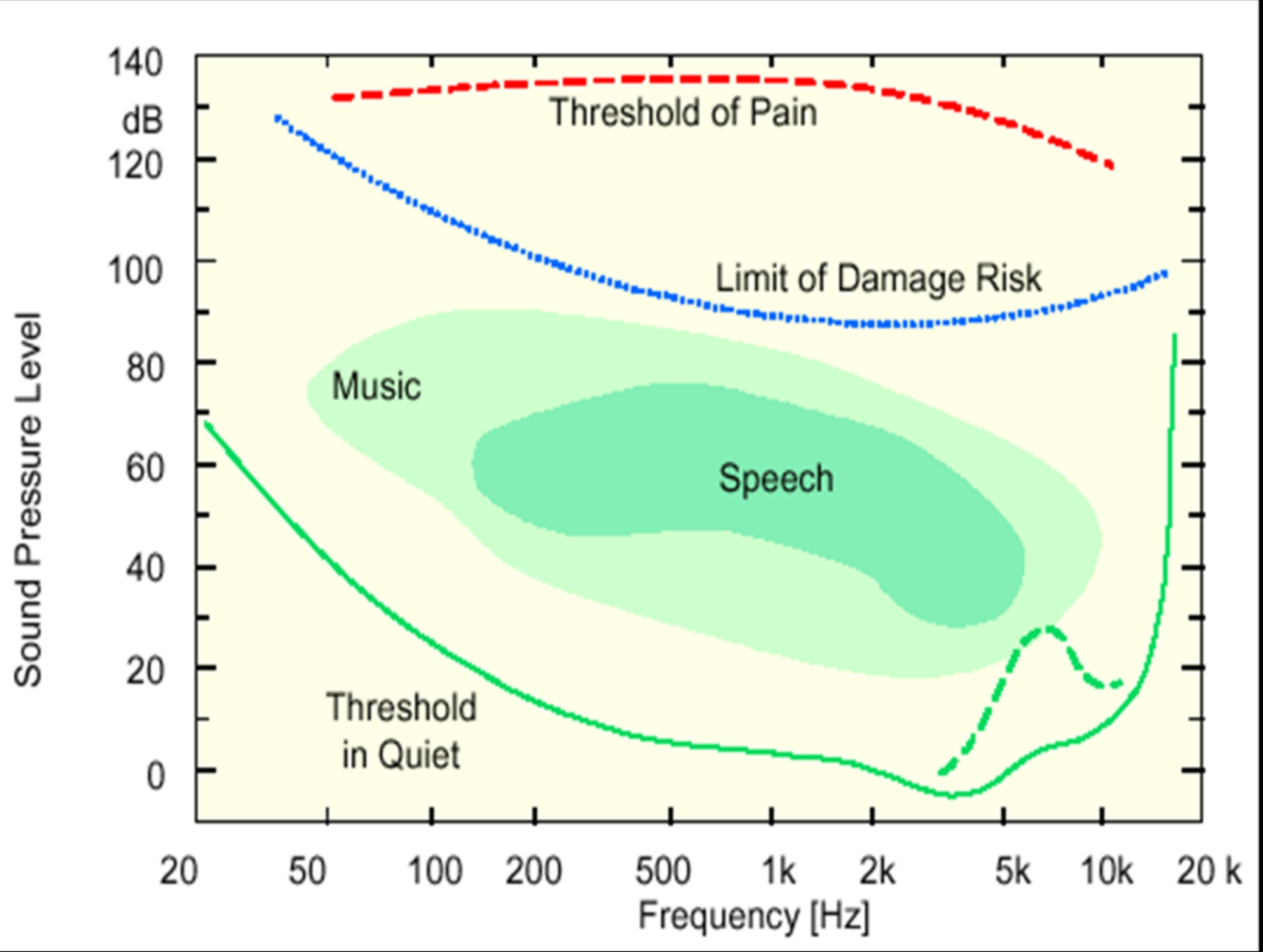
EN En argument houdt geen stand

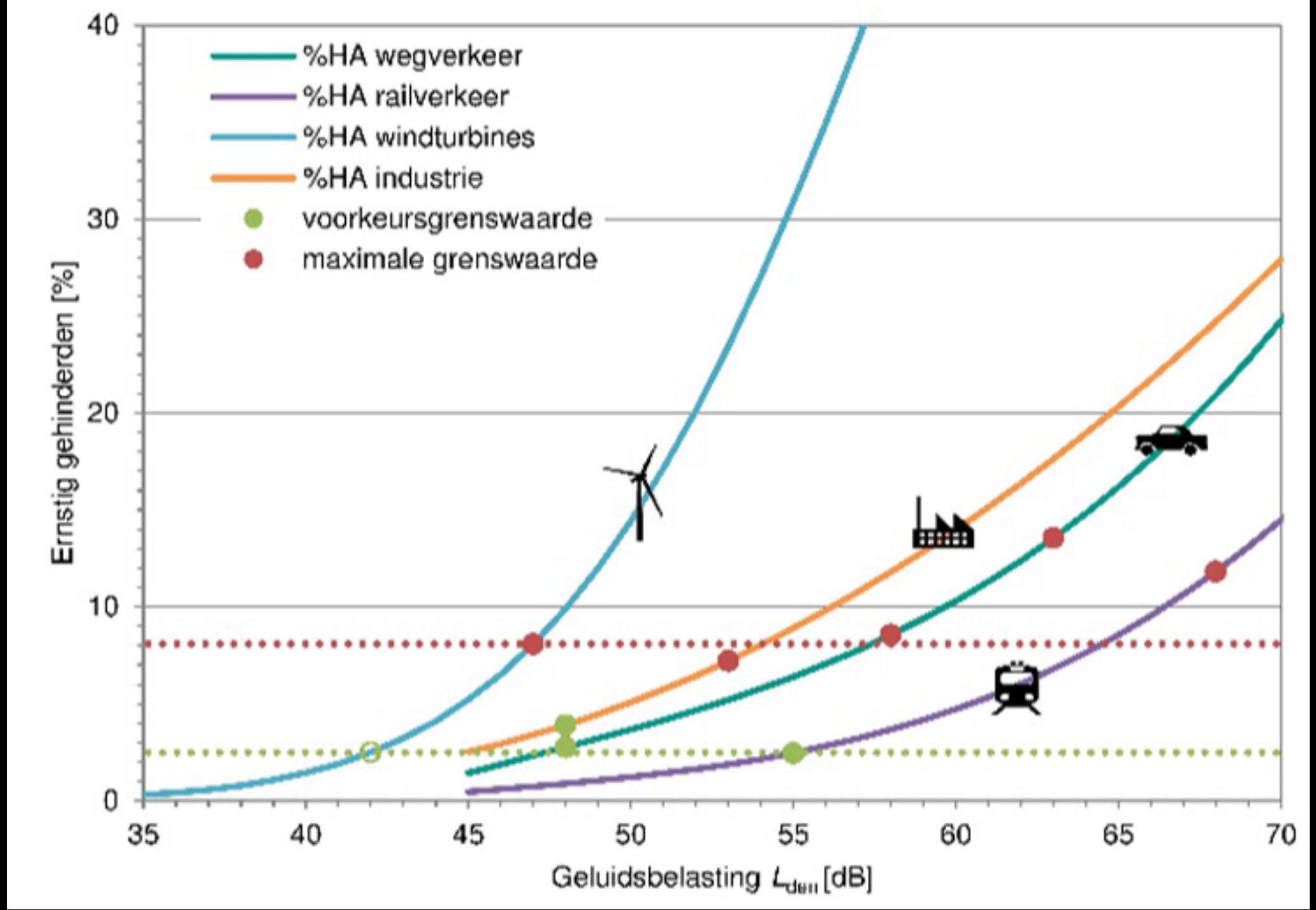
- Windturbines in RR = geen zonne-energie
- Windturbines in Rijnenburg = geen Klein Rijnenburg

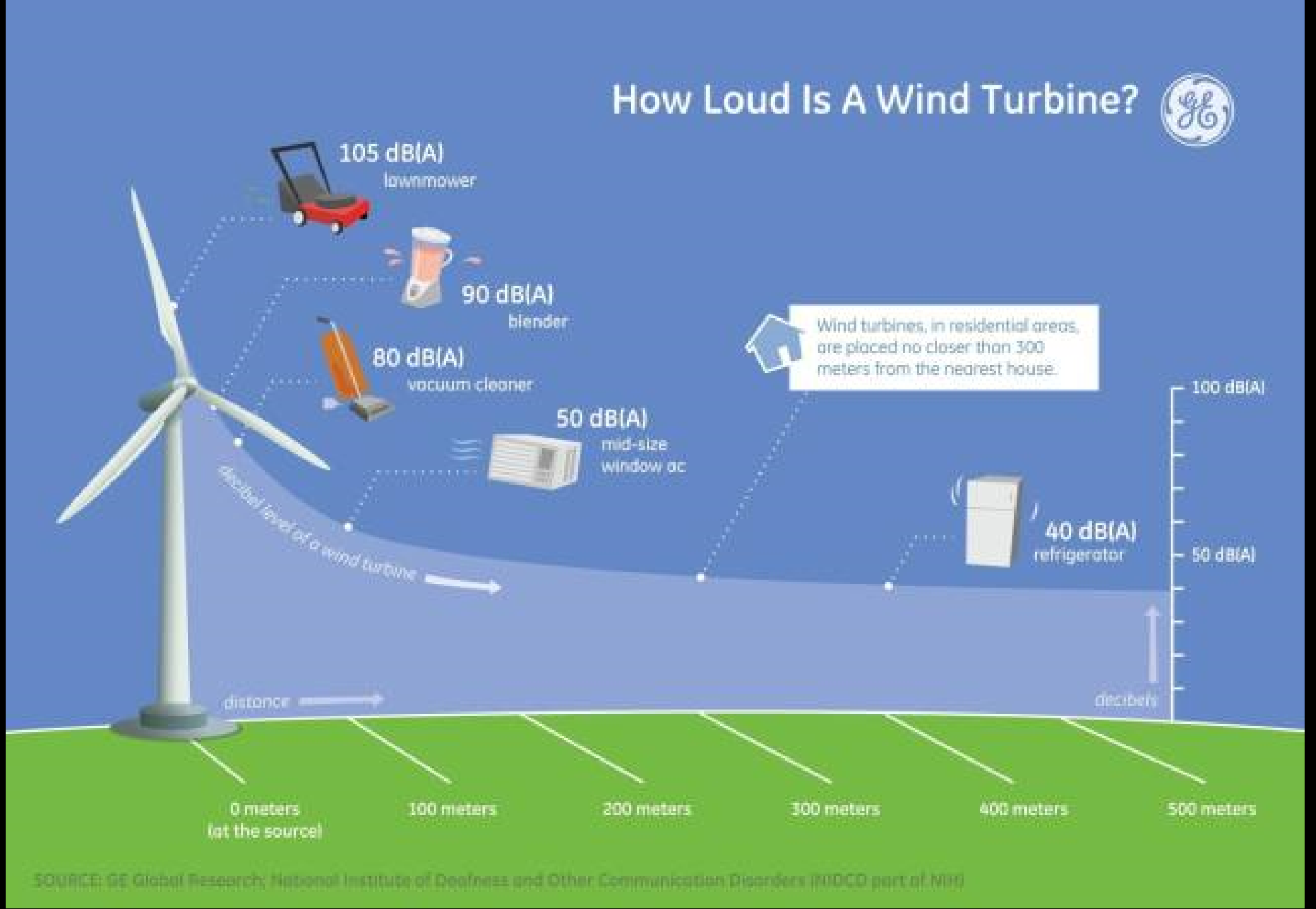
Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

- *Een compromis is geen schande maar een verdienste* -

- Uitweg uit de impasse
  - Vastlopende procedure met lastige lokale normen
  - Onuitvoerbaarheid huidige vergunningsaanvraag met nieuwe belemmering veiligheidsrisico's
- Convenant tussen Grondeigenaren en Rijne Energie c.s.
  - Zonnepark i.p.v. windturbines → extra energieopbrengst
  - Geen procedures → snelle realisatie

140
dB
120
100
80
60
40
20
0
Sound Pressure Level
Threshold of Pain
Limit of Damage Risk
Music
Speech
Threshold
in Quiet
20
50
100
200
500
1k
2k
5k
10k
20 k
Frequency [Hz]

%HA wegverkeer
%HA railverkeer
%HA windturbines
%HA industrie
voorkeursgrenswaarde
maximale grenswaarde
Ernstig gehinderden [%]
0
10
20
30
40
35
40
45
50
55
60
65
70
Geluidsbelasting L_{den} [dB]

How Loud Is A Wind Turbine?
105 dB(A)
lawnmower
90 dB(A)
blender
80 dB(A)
vacuum cleaner
50 dB(A)
mid-size
window ac
Wind turbines, in residential areas, are placed no closer than 300 meters from the nearest house.
40 dB(A)
refrigerator
decibel level of a wind turbine
100 dB(A)
50 dB(A)
decibels
distance
0 meters
(at the source)
100 meters
200 meters
300 meters
400 meters
500 meters
SOURCE: GE Global Research; National Institute of Deafness and Other Communication Disorders (NIDCD part of NIH)

Gerapporteerde gevolgen van langdurige blootstelling aan het geluid van IWT's

Slaapstoornis
Rusteloosheid
Aandacht- en concentratieverlies
Verhoogde stressgevoeligheid
Angst, spanningen
Hoofdpijn/migraine
Druk-/pijngevoel op de oren / in het hoofd

Bovenstaande gevolgen zijn 't vaakst gerapporteerd, er lijkt voldoende evidence voor te zijn.

Duizeligheid
Oorsuizen
Meer last van astma
Meer last van arthritis
Verhoogde bloeddruk
Kortademigheid/benauwdheid
Bronchitis
Meer last van diabetes
Hartkloppingen/hartritmestoornis[12]
Verstoring cognitieve ontwikkeling van kinderen
Depressiviteit

Deze gevolgen worden wel gerapporteerd, maar het risico hierop wordt niet hoog ingeschat.

Predicted Community Reaction for Wind Turbine Noise in Quiet Areas

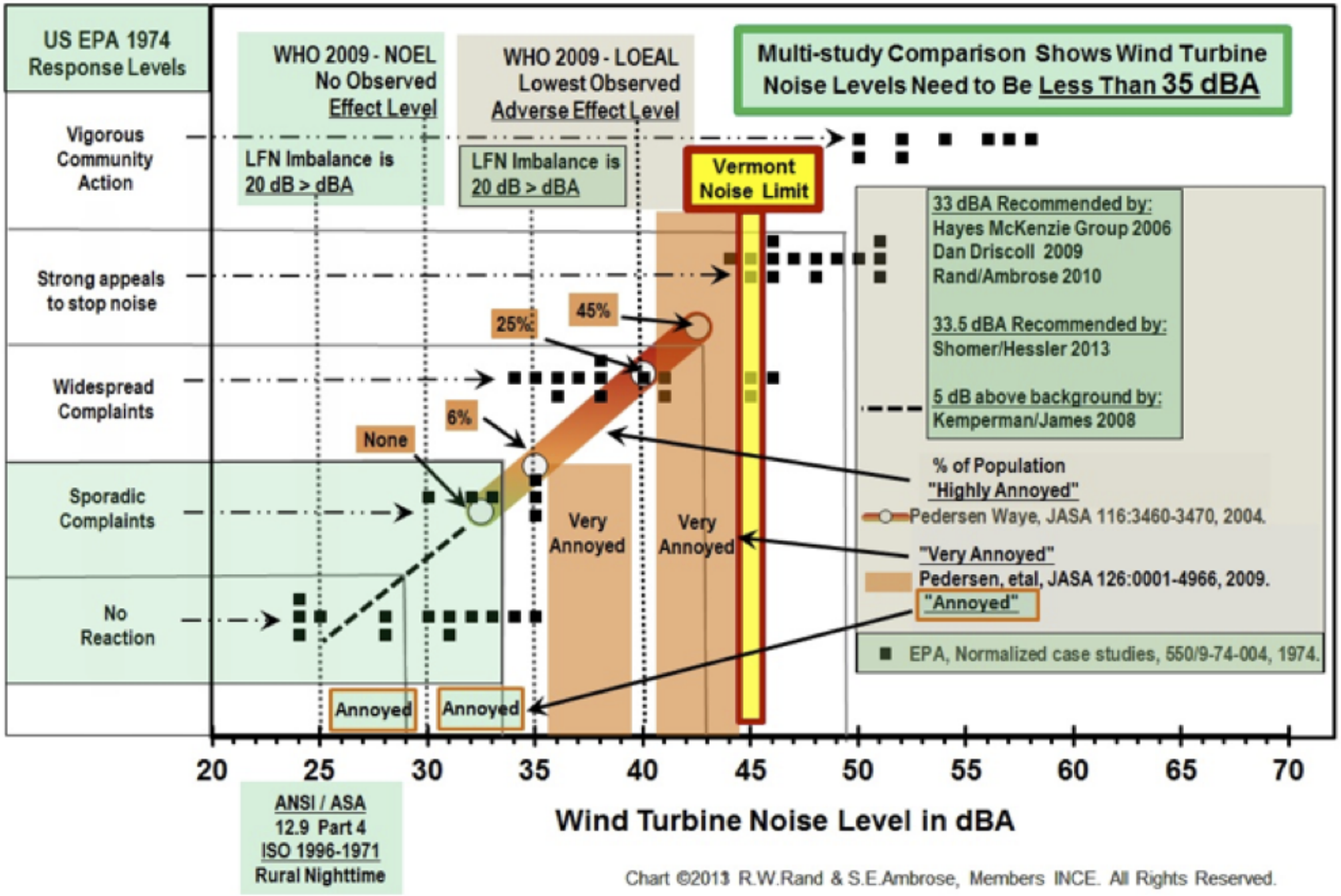
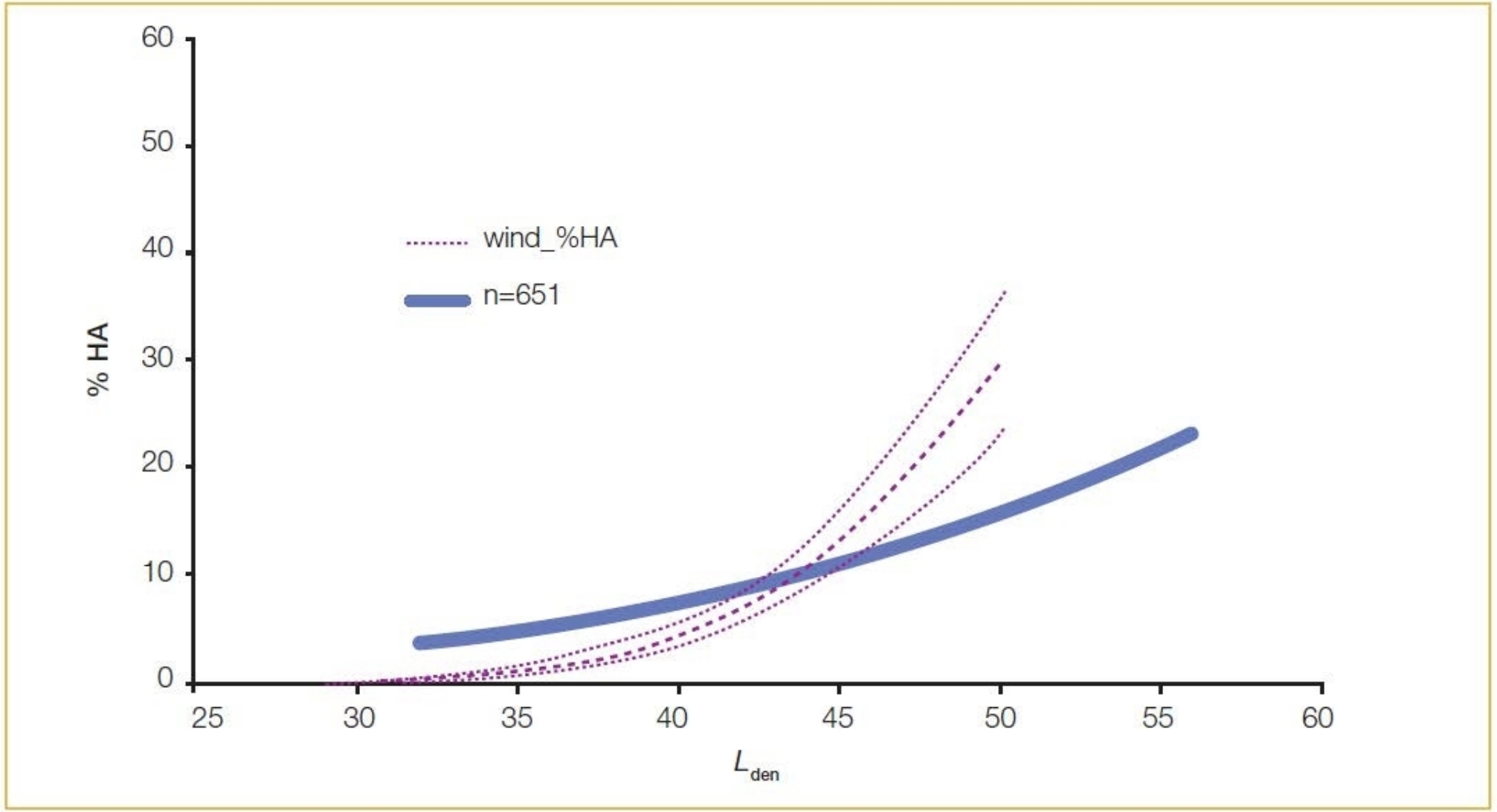

Chart ©2013 R.W.Rand & S.E.Ambrose, Members INCE. All Rights Reserved.

Fig. 16. Overlay of the two wind turbine annoyance graphs

Notes: Overlay of the two wind turbine outdoor annoyance graphs adapted from Janssen et al. (2011, red) and Kuwano et al. (2014, blue). The Kuwano et al. curve is based on L_{dn}; no correction for L_{den} has been applied.[18]
For further details on the studies included in the figure please refer to the systematic review on environmental noise and annoyance (Guski et al., 2017).

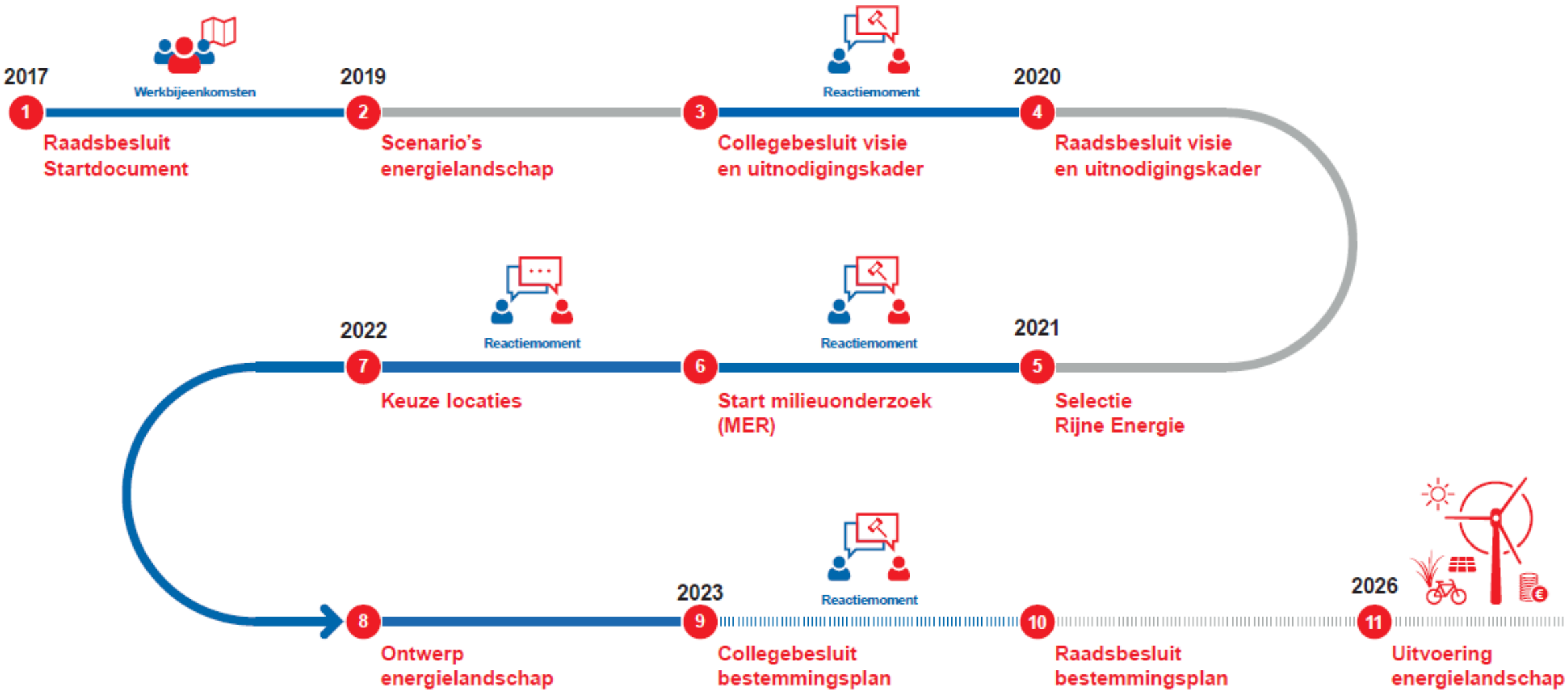
Energielanschap Rijnenburg en Reijerscop

Gemeente Utrecht

RIB 11 april 2023
Hans Kraaij

Besluitvormingsproces

Aanstaande besluit april/mei

1. Raadsvoorstel coördinatie BP met Wabo en ontheffing Wnb → agendering door raad
2. Collegebesluit ter inzagelegging ontwerp BP → 6 weken zienswijze → raadsvoorstel

Gemeente Utrecht

Geluidsnormen windmolens

- Vanaf 30 juni 2021 landelijke regels buiten werking door ontbreken MER
  (o.b.v. Nevele arrest en uitspraak RvS Windpark Delfzijl)

- Vanaf dat moment: gemeenten moeten zelfs regels vaststellen en onderbouwen

- Casus Roermond: gemeente wilde zelf geen regels vaststellen → besluit vernietigd

- Wij stellen wel zelf regels vast en onderbouwen deze met een MER

Ongevallenlijst Wind Watch oktober 2022 t/m maart 2023

In de afgelopen zes maanden zijn er vier-en-twintig ongevallen geregistreerd door wind-watch.org. Dit zijn er dus vier per maand. De turbines van alle grote producenten GE, Vestas en Siemens Gamesa kampen met veel mankementen. De problemen doen zich niet alleen voor bij oudere types maar vooral ook bij de hogere nieuwe types met tiphoogtes boven de 150 meter.
Als gevolg van deze problemen zijn in 2022 ook de prijzen van garantie-verzekeringen enorm gestegen. Alle grote producenten hebben over 2022 verliezen geboekt van vele honderden miljoenen euro's. (zie Bloomberg reports)

Bij brand en afbrekende wieken storten de brokstukken neer over vele honderden meters en slaan grote kraters in de grond. Het is een wonder dat er geen persoonlijke ongevallen hebben plaats gevonden. De meeste landen plaatsen de turbines in afgelegen gebieden waar weinig mensen wonen.

De Nederlandse afstandsnormen tot verkeerswegen (afstand halve rotor diameter) zijn achterhaald en bieden absoluut onvoldoende veiligheidsgarantie bij de steeds hogere turbines.
De turbine die in de oksel van de A12 en A2 waarvoor vergunning is aangevraagd staat geprojecteerd op 90 meter van het drukke verkeersplein Oudenrijn en op ca. 300 meter van de hoogspanningsleiding. Deze zal wegens het veiligheidsrisico uit de plannen moeten worden geschrapt

Oktober 2022

7	Alinta park, turbine ingestort wegens metaalbreuk Vestas B82 type uit 2006n ((November 2020 stortte in N.Zweden ook 230 meter hoge Vestas turbine in)	**West Australië**
15	Brand turbine Mecklenburg	**Duitsland**
20	GE turbine op zee bij Ierland in brand getroffen door onweer	**Ierland**
24	Brand turbine Williamsburg kop volledig uitgebrand	**Iowa VS**
27	50 meter lang rotorblad afgebroken turbine	**Duitsland, Baden Wurtenberg**

November 2022

8	Rotorblad afgebroken, tweede geknakt brokstukken over honderden meter	**Zulpich Duitsland**
21	Bij storm meerdere turbines ingestort (ouder type)	**Spanje, Lucelo**
23	185 meter hoge turbine bij Aberdeen- shire door brand verwoest	**Schotland UK**

December 2022

20	Windturbine afgebroken bij harde wind	**Michigan VS**
29	Brand motor en rotorblad turbine, Vallend puin stort op straat	**Duitsland, Losheim**

Januari 2023

4	Turbine afgebroken bij windkracht 6	**Zeewolde Nederland**
5	Brand in Southern Tablelands turbine	**Australië**
6	Brand turbine Lasalle County brokstukken vanaf 285 meter hoogte op weg gestort	**Chicago VS**
17	Rotorblad 14 ton afgebroken	**Duitsland, Stiegland**
18	Portland General Electric park stilgelegd na afbraak rotorblad (vorig jaar). Stukken vlogen rond met 90 mph over lengte voetbalveld	**Oregon VS**
21	Instorting windturbine Dodge County masthoogte 120 meter. Resten sloegen enorme kraters in de grond	**Wisconsin VS**

Februari 2023

2	Brand in motor en 2 wieken turbine Puin stort 150 meter naar beneden	**Australië, Sleaford.**
4	Iers windmolenpark moet boete EU betalen van 6,2 miljoen euro was 20 jaar geleden gebouwd zonder vereiste milieueffect rapportage	**Ierland**
11	Blad afgebroken Siemens Gamesa turbine. Park stilgelegd	**Iowa VS**
16	Instorting scheefgezakte turbine bij Paxton; aanscherping veiligheidswet	**Illinois VS**
21	Vestas turbine V112-3.0 in brand windpark Len Kaer West Jutland	**Denemarken**

Maart 2023

16	Eerste van 4 turbines opgeblazen wegens defecten betonnen torens. De nieuwe Nordex turbines tiphoogte 239 meter hebben nooit gedraaid	**Duitsland, Jacobsdorf**
21	Brand, delen storten 100 meter naar beneden	**Duitsland, Satow/A20**
25	Rotorblad is door storm geknakt en dreigt volledig af te breken van turbine	**Duitsland, Grevenbroich**
29	Motorblok op 120 meter hoge mast volledig uitgebrand	**VS, Greenwich**

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2022, NUMMER 230

Datum	18 januari 2023
Van	College B&W
Behandeld door	H. Kraaij
Doorkiesnummer	030-2861042
E-mailadres	h.kraaij@utrecht.nl
Kenmerk	230117/HK
Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2022 nummer 230 van raadsleden Dijkstra (EenUtrecht) en Smit (Volt) van 22 december 2022 over ‘Onderbouwing en participatie Windmolens Rijnenburg & Reijerscop’. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Deelt het college onze mening dat het om meerdere redenen verstandig is om bij deze kwetsbare en politiek gevoelige besluiten de gemeenteraad nadrukkelijk(er) mee te nemen en daarom het ontwerp bestemmingsplan en het daarbij horende milieueffectrapport (MER) als raadsbesluit aan de gemeenteraad aan te bieden alvorens dit ter inzage openbaar voor te leggen aan alle belanghebbenden?

Antwoord 1
Bij wijziging van bestemmingsplannen is het, conform het Utrechts PlanProces, de standaard werkwijze dat het college een ontwerp ter inzage legt en de raad vervolgens een besluit wordt gevraagd over een definitief voorstel, waarin de zienswijzen van belanghebbenden zijn verwerkt. Vanzelfsprekend wordt uw raad geïnformeerd wanneer het ontwerp ter inzage wordt gelegd, en kan uw raad desgewenst op basis daarvan al zaken meegeven. Alles wat wij in dit dossier doen valt binnen de door uw raad vastgestelde kaders van de Startnotitie en de Visie en het Uitnodigingskader. Wij nemen de gemeenteraad mee bij elke stap die wij in dit project zetten.

Vraag 2
Kan het college aangeven op welk moment (en waar in het besluitvormingstraject) zij voornemens is de gemeenteraad toestemming te vragen voor het combineren van (i) de besluitvorming over de procedure voor de wijziging van het bestemmingsplan met (ii) de procedure voor de omgevingsvergunning?

Antwoord 2
Voor het mogen coördineren van de procedure voor de wijziging van het bestemmingsplan en de daarbij horende uitvoeringsbesluiten (w.o. de omgevingsvergunning), is een zogenaamd coördinatiebesluit nodig van de gemeenteraad. Bij de vaststelling van het Startdocument in 2017 heeft

uw raad al besloten om de coördinatieregeling van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing te verklaren op de ruimtelijke procedures voor de eventuele realisering van een energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop. Dit besluit was echter niet gedetailleerd genoeg voor een rechtsgeldig coördinatiebesluit. Daarom leggen wij u hierover een raadsvoorstel voor, gelijktijdig met de ter inzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan. Dit zal uiterlijk in Q2 van 2023 gebeuren. Dan is ook duidelijk welke vergunningen we met het bestemmingsplan kunnen coördineren.

Vraag 3
Op basis van welke passages en door welke interpretatie in het door de raad vastgestelde visie en uitnodigingskader heeft het college geconcludeerd dat de gemeenteraad expliciet goedkeuring heeft gegeven aan een permanente gelijktijdige combinatie van windmolens én woningbouw in de polder Rijnenburg?
Antwoord 3
De raad heeft geen expliciete goedkeuring gegeven aan een permanente gelijktijdige combinatie van windmolens én woningbouw in de polder Rijnenburg. In het coalitieakkoord is wel de ambitie opgenomen voor een permanent energielandschap. Dit heeft geen direct verband met de juridische uitwerking: uw raad ontvangt een voorstel voor een bestemmingsplan dat per definitie voor onbepaalde tijd is (totdat besloten wordt deze te wijzigen). Vergunningen voor windmolens hebben een tijdelijk karakter, omdat windmolens een technische levensduur hebben van circa 30 jaar en bij vervanging van de windmolens, vanwege innovatieve ontwikkelingen, een nieuwe vergunning nodig zal zijn. Wij zijn voornemens om voor de windmolens een tijdelijke vergunning af te geven. De overeenkomsten voor het gebruik van de gemeentelijke grondposities worden voor eenzelfde periode afgesloten. Op deze manier hebben we als gemeente maximale controle over de tijdelijkheid van de windmolens.

Vraag 4
Welke juridische en financiële risico's loopt de gemeente Utrecht als zij het huidige traject doorzet, waarbij niet expliciet rekening is gehouden met de permanente combinatie van windmolens en nieuwbouw in de polder Rijnenburg?
Antwoord 4
De effecten van de windmolens op toekomstige woningbouw in Rijnenburg worden expliciet in het milieueffectrapport in kaart gebracht. Wat ons betreft is dat voldoende om uw raad een afgewogen voorstel voor te leggen voor een bestemmingsplan. Wij anticiperen in de gebiedsontwikkeling op een combinatie van permanente energieopwekking en woningbouw, conform scenario Klein Rijnenburg. Hierbij brengen we de eventuele juridische en financiële risico's in kaart. Een aparte risicoanalyse vinden we daarom niet nodig.

Vraag 5
Is van deze risico's een risicoanalyse gemaakt? Zo ja, dan graag de toezegging dat deze per direct wordt gedeeld met de gemeenteraad.
Antwoord 5
Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 6
Zo neen, waarom is deze risicoanalyse (nog) niet gemaakt? Graag een uitgebreide onderbouwing hierbij aanleveren gelet op de grote impact juridisch en financieel.
Antwoord 6
Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 7
Erkent het college dat, zolang er nog geen landelijke normen zijn, we in Utrecht gezamenlijk lokale passende normen moeten vaststellen, zowel voor de maximale geluidsbelasting als voor de minimale afstand tot de woning; dit conform de uitspraak van de Raad van State hierover?
Antwoord 7
Als gevolg van de door u genoemde uitspraak van de Raad van State, moet de gemeente voor de windmolens in Rijnenburg en Reijerscop lokale passende normen vaststellen. In de uitspraak staat niet dat dit moet in de vorm van een minimale afstand tot woningen. Overigens is de afstand tot woonwijken in Utrecht en Nieuwegein meer dan 800 meter. Dat wordt in het bestemmingsplan verankerd door de posities van de windmolens vast te leggen.

Vraag 8
Zo ja, op welke wijze gaat het college dat alsnog organiseren? En is het college bereid daarin mogelijk het voorbeeld van de gemeente Rotterdam te volgen?
Antwoord 8
In het ontwerp bestemmingsplan en de ontwerp omgevingsvergunning zullen wij normen opnemen met daarbij een zorgvuldige onderbouwing. Deze normen zullen in lijn zijn met de kaders zoals opgenomen in hoofdstuk 6 van het Uitnodigingskader voor het energielandschap, dat door uw raad is vastgesteld. Deze kaders zijn geoptimaliseerd op basis van de lokale situatie, waarbij wij streven naar een zo goed mogelijke bescherming van de omgevingskwaliteit, gecombineerd met een zo groot mogelijk energieproductie. Voor de regio Rotterdam is een handreiking opgesteld voor een generieke aanpak voor het opstellen van eigen lokale normen. Wij zijn niet voornemens om deze werkwijze te volgen, omdat wij denken dat we de beste balans tussen bescherming van de omgevingskwaliteit en voldoende energieproductie bereiken door per project maatwerknormen vast te stellen.

Vraag 9
Is het college voornemens de vergunningverlening voor de bouw van windturbines in Rijnenburg en Reijerscop te baseren op basis van lokale normen die in nauw overleg met direct belanghebbenden zijn opgesteld?
Antwoord 9
De in antwoord 8 genoemde en door uw raad vastgestelde kaders zijn het resultaat van een intensief participatieproces. De zorgen over geluid en slagschaduw zijn vertaald naar stringente kaders die verder gaan dan de toenmalige wet- en regelgeving. De vertaling van deze kaders naar handhaafbare normen is een vrij technische aangelegenheid, waarbij wij ons laten adviseren door specialisten. Bij het indienen van zienswijzen op het ontwerp bestemmingsplan en de ontwerp omgevingsvergunning, kunnen belanghebbenden aangeven of wij de vertaalslag van kaders naar normen goed gemaakt hebben.

Vraag 10
Zo ja, hoe gaat het college dit dan organiseren?
Antwoord 10
Zie het antwoord op vraag 9.

Vraag 11
Zo neen, kan het college dan juridisch onderbouwd aangeven dat bezwaren van deze belanghebbenden geen stand zullen houden?
Antwoord 11
Wij zullen reageren op bezwaren van belanghebbenden als deze kenbaar zijn gemaakt. Dat gebeurt na het indienen van zienswijzen op het ontwerp bestemmingsplan en de ontwerp omgevingsvergunning. Er is nog geen jurisprudentie over door gemeenten vastgestelde normen,

waarop we ons kunnen baseren. Wij maximaliseren de kans dat onze normen stand houden voor de rechter, door verschillende experts te betrekken bij het formuleren van de normen, de RUD (als handhavende instantie) nauw te betrekken, de normen goed te onderbouwen en te anticiperen op eventuele nieuwe jurisprudentie.

Vraag 12
Kan het college bevestigen dat het aangekondigde algemene nieuwe normenkader (voor geluid en afstandsnormen) ook gericht van toepassing gaat zijn voor de voorgenomen windmolens in Rijnenburg en Reijerscop?
Antwoord 12
In de beantwoording van SV2022/159 staat hierover: "We komen nog met een normenkader waarbinnen geluidbelasting door windmolens zal moeten passen." Hier is niet een "algemeen" normenkader bedoeld dat voor alle windprojecten in Utrecht geldt. Wij zijn voornemens om voor elk windmolenproject maatwerk te leveren, waarbij een optimum gezocht wordt tussen minimalisering van de hinder en optimalisering van de energieproductie. Een algemeen normenkader zou er toe kunnen leiden dat we nergens dat optimum bereiken. Hetzelfde geldt voor generieke afstandsnormen. Als we zouden kiezen voor te grote afstanden, dan zijn er in Utrecht geen windprojecten mogelijk en als we zouden kiezen voor te kleine afstanden dan belasten we de omwonenden met onnodig veel geluid.

Vraag 13
Op welke passage uit welk onderzoek van het RIVM is de stelling over laagfrequent geluid gebaseerd?
Antwoord 13
In de publiekssamenvatting van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid"(Nr 2020-0214) staat: "Uit de literatuur bleek niet dat het zogeheten 'laagfrequent geluid' (lage tonen) van windturbines voor extra hinder zorgt tot die gerelateerd aan "gewoon" geluid."

Vraag 14
Op welke wijze gaat de afstandsnorm wel rekening houden met de gezondheidsrisico's van laagfrequent geluid? En zo neen, hoe gaat … om met de risico's als op een later moment alsnog wetenschappelijk aantoonbaar blijkt dat laagfrequent geluid toch wél reële negatieve effecten heeft op de gezondheid van omwonenden?
Antwoord 14
Wij stellen geluidsnormen vast op basis van de meest recente inzichten. In de onderbouwing van deze normen zullen wij aangeven op welke wijze wij rekening hebben gehouden met laagfrequent geluid. In het antwoord op de vragen 7, 8 en 11 kunt u lezen dat wij niet voornemens zijn om gebruik te maken van afstandsnormen.

Vraag 15
Erkent het college dat het participatietraject (op onderdelen) onvoldoende is geweest? Anders gezegd, deelt het college onze mening dat participatie pas een voldoende scoort als de deelnemers in grote meerderheid na afloop vinden dat zij voldoende zijn gehoord en hun inbreng zichtbaar en beargumenteerd is meegewogen én dat dit hier zeker (nog) niet het geval is?
Antwoord 15
Dat niet iedereen het eens is met de plannen voor windmolens, is wat ons betreft geen graadmeter voor succesvolle participatie. Wat ons betreft zijn belangstellenden en belanghebbenden voldoende gehoord tijdens live bijeenkomsten, online bijeenkomsten en schriftelijke reactiemomenten die tussen 2016 en nu hebben plaatsgevonden. Wij hebben niet de indruk dat we signalen gemist hebben. Bij het raadsvoorstel over de visie en het uitnodigingskader is een reactiedocument gevoegd, waarin beargumenteerd is wat wij met die reacties hebben gedaan. Uw raad heeft dus alle reacties van

omwonenden mee kunnen wegen bij de besluitvorming over de visie en het uitnodigingskader. Ook onze beargumenteerde reactie op de zienswijzen op de onderzoeksaanpak voor het milieueffectrapport hebben wij met de indieners van de zienswijzen en met uw raad gedeeld. Aanvullend op wat wij als gemeente doen, voert Rijne Energie vrijwel continu keukentafelgesprekken met omwonenden. Via de ledenvergaderingen van Rijne Energie is veel ruimte om mee te denken en mee te praten over zaken als een omwonendenregeling en een omgevingsfonds.

Vraag 16
Zo ja, is het college met ons van mening dat het voorliggende voorontwerp voor vier windmolens daarmee onvoldoende basis biedt om de plannen door te zetten, mede gelet op het feit dat draagvlak bij belanghebbenden en/of omwonenden een cruciaal onderdeel is voor het realiseren van de windmolens?
Antwoord 16
Nee. Het is van algemeen belang dat we in Utrecht voldoende (duurzame) energie kunnen garanderen voor de toekomst. Een hoge ambitie op dit vlak zien wij als een opdracht van een meerderheid van de gemeenteraad. Wij zien wel dat mensen kritischer worden als de windmolens en zonnevelden dichter in hun buurt komen en dan ontstaat het beeld dat er onvoldoende draagvlak is. Wij sturen op een zo groot mogelijk acceptatie van plannen voor duurzame energie door (1) de negatieve effecten zo veel mogelijk te beperken, (2) lokaal eigendom te organiseren, (3) opbrengsten van windenergie te benutten voor gebiedsfondsen en omwonendenvergoedingen en (4) waar mogelijk de energieproductie te koppelen aan een gebiedsontwikkeling met meerwaarde voor natuur en/of recreatie.

Vraag 17
Op welke manier heeft de gemeente in het kader van een evenwichtige besluitvorming de verwachtte planschade voor omwonenden berekend of daar op zijn minst onderbouwde inschattingen van gemaakt dan wel laten maken door de initiatiefnemer?
Antwoord 17
In paragraaf 7.3 van het door uw raad vastgestelde Uitnodigingskader voor het energielandschap, is opgenomen dat omwonenden van de initiatiefnemers een vergoeding krijgen, die afhankelijk is van de afstand tussen hun woning en de windmolens. Deze omwonendenvergoeding kan nooit kleiner zijn dan de rechtmatige planschadevergoeding. Voorafgaand aan de ter inzage legging van het ontwerp bestemmingsplan komen wij met de initiatiefnemer overeen dat de planschade als gevolg van de planologische medewerking volledig voor rekening en risico van de initiatiefnemer komen. De te verwachten planschade wordt, voorafgaand aan de ter inzage legging van het bestemmingsplan, in kaart gebracht met een planschaderisicoanalyse die wordt opgesteld door een onafhankelijke taxateur.

Vraag 18
Zo ja, op welke wijze is dit risico op planschade vertaald naar een financiële reservering in de plannen en begroting(en) van de gemeente? Zo neen, wat zijn dan de redenen om deze (plan)schade te negeren?
Antwoord 18
De planschade wordt verhaald op de initiatiefnemer en daarvoor is dus geen financiële reservering nodig. Zie het antwoord op vraag 17.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen
Onderbouwing en participatie
Windmolens Rijnenburg & Reijerscop

22 december 2022

Proces: meer samen met de gemeenteraad

In de raadsbrief van 21 april 2022 kondigt het college aan twee besluiten voor te zullen leggen aan de gemeenteraad, met als inzet het vanaf 2026 kunnen plaatsen van vier windmolens in Rijnenburg en Reijerscop. Het gaat om de volgende twee besluiten:

i. om de procedure voor de wijziging van het bestemmingsplan te mogen coördineren met de procedure voor de omgevingsvergunning en
ii. het wijzigen van het bestemmingsplan zelf.

Dit alles op basis van een door de gemeenteraad d.d. 9 juli 2020 goedgekeurde Visie Energielandschap (juni 2020) en Uitnodigingskader Rijnenburg en Reijerscop (juli 2020).

In een volgende raadsbrief van 7 september 2022 wordt aangegeven dat medio 2023 een voorstel voor een bestemmingsplan aan de gemeenteraad wordt voorgelegd voor de locaties van de windmolens en de toegangswegen. Dit op basis van een aanvraag omgevingsvergunning van het Consortium Rijne Energie c.s. op 29 juli 2022 met daarin een viertal windmolens van maximaal 270 meter hoog, zoals nader toegelicht in het voorontwerp van Rijne Energie c.s. d.d. 30 juni 2022.

1. Deelt het college onze mening dat het om meerdere redenen verstandig is om bij deze kwetsbare en politiek gevoelige besluiten de gemeenteraad nadrukkelijk(er) mee te nemen en daarom het ontwerp bestemmingsplan en het daarbij horende milieueffectrapport (MER) als raadsbesluit aan de gemeenteraad aan te bieden alvorens dit ter inzage openbaar voor te leggen aan alle belanghebbenden?
2. Kan het college aangeven op welk moment (en waar in het besluitvormingstraject) zij voornemens is de gemeenteraad toestemming te vragen voor het combineren van (i) de besluitvorming over de procedure voor de wijziging van het bestemmingsplan met (ii) de procedure voor de omgevingsvergunning?

Nieuw traject nodig: want windmolens en woningbouw komen nu wél gelijktijdig

Dit jaar (april/mei 2022) is het plan voor de Rijnenburg polder flink gewijzigd, omdat de coalitie nu wél inzet op het bouwen van woningen en gelijktijdig realiseren van een energielandschap.
Het ontwikkeltraject voor de windmolens, inclusief MER en de participatie van belanghebbenden, ging tot april/mei 2022 altijd uit van tijdelijke windmolens zonder de aanwezigheid van nieuw te bouwen woningen (wel langdurig genoeg om een rendabele exploitatie te kunnen garanderen).

Op basis van deze kaders van de gemeenteraad (9 juli 2020) is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop (van het Consortium Rijne Energie c.s., d.d. 1 december 2021) uitgewerkt. Alleen binnen die kaders hebben burgers, grondeigenaren en overige belanghebbenden een zienswijze kunnen indienen (zie reactienota Rijne Energie c.s. d.d. maart 2022). Ook het advies van de MER-commissie over de inhoud van de op te stellen MER (d.d. 22 februari 2022) gaat uit van de strikte kaders zoals vastgesteld in de gemeenteraad en uiteindelijk geldt dat logischerwijs ook voor de voorliggende (concept) MER-rapportage

3. Op basis van welke passages en door welke interpretatie in het door de raad vastgestelde visie en uitnodigingskader heeft het college geconcludeerd dat de gemeenteraad expliciet goedkeuring heeft gegeven aan een permanente gelijktijdige combinatie van windmolens én woningbouw in de polder Rijnenburg?

Eerste risico: discrepantie tussen huidige planvorming en eerdere besluiten
Als het college het huidige traject, zoals beschreven in de raadsbrieven van 21 april en 7 september, wil voortzetten, zouden we graag de volgende vragen beantwoord zien:

4. Welke juridische en financiële risico's loopt de gemeente Utrecht als zij het huidige traject doorzet, waarbij niet expliciet rekening is gehouden met de permanente combinatie van windmolens en nieuwbouw in de polder Rijnenburg?
5. Is van deze risico's een risicoanalyse gemaakt? Zo ja, dan graag de toezegging dat deze per direct wordt gedeeld met de gemeenteraad.
6. Zo neen, waarom is deze risicoanalyse (nog) niet gemaakt? Graag een uitgebreide onderbouwing hierbij aanleveren gelet op de grote impact juridisch en financieel.

Die laatste twee vragen gelden ook voor de volgende drie risico's.

Tweede risico: het correct toepassen van normen
Er zijn op dit moment geen landelijke geldende normen meer voor geluid en slagschaduw. De kaders die door raad vastgesteld zijn gaan uit van de toen geldende landelijke normen. Volgens de Raad van State (2021) moet er eerst een beoordeling worden gemaakt van de gevolgen van de algemene normen voor geluid slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden voor de bouw en het gebruik van windmolens voor het milieu. Tot die tijd mogen deze algemene normen in het activiteitenbesluit en de activiteitenregeling niet worden gebruikt voor windturbineparken (Raad van State, 2021). Dat betekent dat er een milieueffectrapport moet worden gemaakt waarin de gemeente Utrecht zelf moet afwegen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2022).

7. Erkent het college dat, zolang er nog geen landelijke normen zijn, we in Utrecht gezamenlijk lokale passende normen moeten vaststellen, zowel voor de maximale geluidsbelasting als voor de minimale afstand tot de woning; dit conform de uitspraak van de Raad van State hierover?
8. Zo ja, op welke wijze gaat het college dat alsnog organiseren? En is het college bereid daarin mogelijk het voorbeeld van de gemeente Rotterdam te volgen?

Het college heeft op mondelinge vragen (29 september jl.) aangegeven te erkennen dat, conform een uitspraak van de Raad van State, alle omwonenden en grondbezitters binnen een afstand van 10x de tiphoogte van de windmolens direct belanghebbende zijn en als zodanig altijd en volledig moet worden betrokken bij de besluitvorming over het plaatsen van windmolens.

9. Is het college voornemens de vergunningverlening voor de bouw van windturbines in Rijnenburg en Reijerscop te baseren op basis van lokale normen die in nauw overleg met direct belanghebbenden zijn opgesteld?
10. Zo ja, hoe gaat het college dit dan organiseren?
11. Zo neen, kan het college dan juridisch onderbouwd aangeven dat bezwaren van deze belanghebbenden geen stand zullen houden?

In de beantwoording van SV159-2022 geeft het college dat zij nog met een normenkader komt waarbinnen de geluidsbelasting door windmolens zal moeten passen. Tevens wordt er gesteld dat er volgens het RIVM geen aanleiding is dat laagfrequent geluid voor extra hinder zorgt in vergelijking met ‘gewoon’ geluid. Tegelijkertijd adviseren deskundigen (waaronder hoogleraar Jan de Laat, LUMC) om voorlopig wel rekening te houden met de negatieve gezondheidseffecten van laagfrequent geluid, vooral nog zo lang er onvoldoende wetenschappelijk over bekend is.

12. Kan het college bevestigen dat het aangekondigde algemene nieuwe normenkader (voor geluid en afstandsnormen) ook gericht van toepassing gaat zijn voor de voorgenomen windmolens in Rijnenburg en Reijerscop?
13. Op welke passage uit welk onderzoek van het RIVM is de stelling over laagfrequent geluid gebaseerd?
14. Op welke wijze gaat de afstandsnorm wel rekening houden met de gezondheidsrisico's van laagfrequent geluid? En zo neen, hoe gaat om met de risico's als op een later moment alsnog wetenschappelijk aantoonbaar blijkt dat laagfrequent geluid toch wél reële negatieve effecten heeft op de gezondheid van omwonenden?

Derde risico: langdurige bezwaarprocedures door onvolledige participatie
In 2017/2018 is een zogenoemde uitwerkingsgroep met bewoners actief geweest, waar een belangrijk deel uitstapte omdat het gevoel overheerste dat alles vooraf was bepaald en ze geen daadwerkelijke invloed hadden, dat de participatie ‘windowdressing’ was (verklaring d.d. 26 april 2018). Uiteindelijk is gekozen na werkbijeenkomsten met omwonenden (mei, juni, oktober 2018) voor een scenario wat niet in samenspraak met bewoners tot stand is gekomen.

Het SCP heeft het participatietraject onderzocht (Barstjes in de lokale samenleving, februari 2021) en de onderzoekers trekken enkele stevige conclusies, namelijk: “*bewoners voelden zich ondanks het uitgebreide participatieproces niet gehoord en de kaders waren zowel voor de deelnemers als de procesbegeleiders niet op voorhand duidelijk*.” Het college heeft desalniettemin nadien vastgesteld dat er wél voldoende participatie zou zijn geweest.

15. Erkent het college dat het participatietraject (op onderdelen) onvoldoende is geweest? Anders gezegd, deelt het college onze mening dat participatie pas een voldoende scoort als de deelnemers in grote meerderheid na afloop vinden dat zij voldoende zijn gehoord en hun inbreng zichtbaar en beargumenteerd is meegewogen én dat dit hier zeker (nog) niet het geval is?
16. Zo ja, is het college met ons van mening dat het voorliggende voorontwerp voor vier windmolens daarmee onvoldoende basis biedt om de plannen door te zetten, mede gelet op het feit dat draagvlak bij belanghebbenden en/of omwonenden een cruciaal onderdeel is voor het realiseren van de windmolens?

Vierde risico: het onderschatten van planschade
Ten slotte is er door het plaatsen van de windmolens sprake van (plan)schade voor de omliggende woningen en gebouwen. In zijn brief van 17 dec. 2019 schrijft de Minister van Economische Zaken en Klimaat aan de tweede kamer o.a. *".. turbines hoger dan 150 meter gemiddeld leiden tot een relatieve achterblijvende woningwaarde van circa 5%."*
Op 3 maart 2022 heeft TNO een onderzoek gepubliceerd over de planschade verwachting i.r.t. windturbinebouw op land. Hierin stelt TNO onder andere: *"Uit onze analyse blijkt dat bijna 70% van de totale waardevermindering woningen betreft die tussen 1.5 km en 2.5 km van een turbine liggen, terwijl ongeveer 8% van het totale waardeverlies optreedt binnen een straal van 1 kilometer van een turbine."* Deze (plan)schade kan worden verhaald op de gemeente. Zelfs rekening houdend met een eigen risico van bewoners betekent dit feitelijk een risico voor de gemeente, welke kan oplopen tot vele (tientallen) miljoenen euro's. De (plan)schade kan door de gemeente zo mogelijk worden verlegd naar de initiatiefnemer (in casu Rijne Energie c.s.). Mocht deze eventuele substantiële claims niet kunnen voldoen dan blijft de gemeente echter de aansprakelijke partij. Dit lijkt nu nog zeer beperkt meegenomen in de besluitvorming bij de gemeente.

17. Op welke manier heeft de gemeente in het kader van een evenwichtige besluitvorming de verwachtte planschade voor omwonenden berekend of daar op zijn minst onderbouwde inschattingen van gemaakt dan wel laten maken door de initiatiefnemer?
18. Zo ja, op welke wijze is dit risico op planschade vertaald naar een financiële reservering in de plannen en begroting(en) van de gemeente? Zo neen, wat zijn dan de redenen om deze (plan)schade te negeren?

Gesteld door:
- Gert Dijkstra, EenUtrecht
- Veerle Smit, Volt